

Mukəddəs Kitab

Təwrat 13-qisim

«Tarih-təzkirə «1»»

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Təvrat 13- və 14-kisim

«Tarih-təzkirə «1» və «2» »

Kirix söz

(Birinji və ikkinji qismioğa)

Təvratdiki barliq tarihiy qisimlaroğa ohxax, «Tarih-Təzkirə» degən kitab Hudaning pütkül insaniyətkə qaratqan niyatliq pılanini ilgiri sürüx jəryanining qismən hatirisidin ibarət. Bu jəryan Qutkuzoquqi Məsihning dunyaoğa kelixini mənzil qılğan, əlwəttə.

Gərqə kəp «Mukəddəs Kitab» nushilrida «Tarih-Təzkirə» daim ikki kitab kılıp («Tarih-Təzkirə (1)» və «Tarih-Təzkirə (2)») nəxir qılinsimu, əməliyəttə «Tarih-Təzkirə» əslidə ibraniy tilida birlə kitab idi. Ləkin biz ularni yənila «Tarih-Təzkirə (birinji qisim)» və «Tarih-Təzkirə (ikkinji qisim)» dəp atiduk, ləhqam bolsun üqün «Tarih-Təzkirə (1)» və «Tarih-Təzkirə (2)» dəp ataymiz. Bu kirix söz «Tarih-Təzkirə (1)» və «Tarih-Təzkirə (2)»gə ortaktır.

«Tarih-Təzkirə»də təswirləngən tarihlar bilən Təvratdiki «Padixahlar» degən kitabta hatiriləngən tarihların gəp ortaq yərliri bar; bu ortaq yərlər Saul, Dawut və Sulayman (miladiyədin ilgiri 1000-yilliri)din baxlap jənubiy padixahlıq (Yəhuda) üstigə həküm sürgən padixahların gəp ix-izlirini əz iqigə alidu. Xunga, «Samuil» və «Padixahlar»diki bəzi təpsilatlar «Tarih-Təzkirə»də qaytilinidu. Okurmənlərnin gəp xundak qaytilinixning səwəbini tolimu bilgüsi kelixi mumkin. Uning üstigə, uxbu kitab uzun nəşəbnamilər bilən baxlinidu. Əzining yaki baxqə millət yaki əlnin tarihini azdur-kəptur oyliqan kixilar bu nəşəbnamilərning məqsətlirini pəraz qılalixi mumkin; xundaktimu, biz bularning xundakla bu qaytilinixning məqsətliri üstidə «qoxumqə söz»imizdə səl tohtilimiz. «Samuil» və «Padixahlar»diki «kirix söz»lərnimu kəring.

Əməliyəttə bolsa, «Tarih-Təzkirə» degən kitabning məqsiti «Padixahlar»ningkigə kəp jəhətlərdə ohximaydu. «Tarih-Təzkirə»də, kəzdə tutuləjini jənubiy padixahlıq, yəni Yəhudaning tarihidin ibarəttur; ximaliy padixahlıqta boləjan ix-wəqələr jənubiy padixahlıqta yüz bərgən ixlaroğa munasiwətlilik bolmisa, hatirilənməydu. Omumən eytkənda, kitabning muəllipi yaki «bax muhərrir»i bolsa Yəhudaning padixahlırining yaxhi əməllirini (bar bolsa) kəprək tiləqə alidu, ularning səwənlik-gunahlırini az tiləqə alidu. Bundak qilix bir hil millətqiliktin yaki «orda tarihqiliri»dək padixahlarıni mahtaxtin boləjanmu? Biz undak karimaymiz; buning səwəbliri rohiy tərəptin boləjan (yəni, Mukəddəs Rohtin qikkən); təwəndə bu səwəblərini kərsitimiz və «qoxumqə söz»imizdə ular toquruluk tohtilimiz.

Uxbu kitab qəjan yeziləjan, kim tərpidin yeziləjan? Kimlər üqün yeziləjan?

«Padixahlar»dək, «Tarih-Təzkirə»mu xübhəsiszki, dəwrdin-dəwrgə yaxawatqan nuroqun mirza-tarihqilarning əjrinin nətijisidir. Yəhudiy həlki Babil imperiyəsigə sürgün bolup, Pələstingə (Qənaanəqə) qaytip kəlgən (miladiyədin ilgiri 539-yili)din keyin bir yaki birnəqqə muhərrir bu mirza-tarihqilarning materiyyalirini toplap, rətligən, dəp ixinimiz («2Tar.» 36:23ni kəring). Demisəkmü, bu mirza-tarihqilar və muhərrirlərnin hizmətlirining həmmisi Həmmigə Qədirning kərsətmisi bilən və Mukəddəs Rohning yetəqililikidə qılınəjan.

« Tarih-təzkirə «1» »

«Padixahlar»diki hatirilər Israillarning Babilə sürgün boluxı bilən ahirlixidu wə xundakla yezilix səwəbliridin biri sürgün boləqların: «Biz nemə səwəbtin sürgün boləqların?» degən soaliqə jawab berix üqün idi; «Tarih-Təzkirə» bolsa birnəqqə tımən Yəhudiylı həlqi sürgün boluxtin ming təsliktə qaytip kəlgəndin keyin yeziləqlan; ular xu sürgünlükning səwəblirini obdan bilətti. Xübhısiziki, ular üqün muhım soal «Biz nemə səwəbtin sürgün boləqların?» əməs, bəlki «Aldimizdə nemə iqlar bar?» idi.

Tarih-Təzkirə» degən kitabning yezilixining bir səwəbi, bizningqə, bu qaytip kəlgən «Hudaning qəldisi»ni rıqətləndürüx idi. Kitabni oquəqlanlar Hudaning Israil həlqiğə kərsətkən xapaiti wə qıləqlan wədiliridə turoqinidin qong ilham wə rıqətlə almay qəlmaytti. Ular xuning bilən Hudaning nıxan-məqsətlirigə iman-ixənq baqlap, hatirjəmlık wə intizarlık bilən kəlgüsıdiki iqlarəqla qaraydıqlan bolatti.

«Qoxumqə sız»imizdə biz bu temiqə qaytimiz.

Kitabning məzmuni: —

1-qısım — İhlasmən padixah Dawut

1-9-bablar: — Adəm'atimizdin Saul padixahqıqə — nəsəbnamilər

10-29-bablar: — Dawut wə «əhqdə sanduqi»; Israilning əng yahxi padixahı-

2-qısım — İhlasmən padixahlar

1-9-bablar: — Sulayman wə ibadəthana; Israil wə Yəhuda bir-biridin ayrılıdu

10-36-bablar: — Yəroboam padixahdin Zədəkiyaqıqə boləqlan tarih; Yəhudadikilərləning sürgün boluxı wə qaytip kelixi

.....

Tarih-təzkirə «1»

Adəm'atidin İbrahimoğlu bolğan nəsəbnamə

Yar. 5:1-32; 10:1-32; 11:10-26; 25:1-6.

1 ¹ Adəm'ata, Xet, Enox, ² Kenan, Maħalalel, Yarəd, ³ Ĥanoh, Mətxələh, Ləməh, ⁴ Nuh. Nuħtin Xəm, Ĥam, Yafətlər tərəlgən.

Yafətning əvladliri

⁵ Yafətning oqulliri Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. ⁶ Gomərning oqulliri Axkinaz, Difət wə Togarmah idi. ⁷ Yawanning oqulliri Elixah, Tarxix idi, Kittiyar bilən Rodaniylar uning əvladliri idi.

Ĥamning əvladliri

⁸ Ĥamning oqulliri kux, Misir, Put wə Qanaan idi. ⁹ Kuxning oqulliri Seba, Ĥawilah, Sabtaħ, Raamah wə Sabtika idi. Raamaning oqlı Xeba wə Dedan idi. ¹⁰ Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nəhayiti zəbərdəs bir adəm bolup qıktı. ¹¹ Misirning əvladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləħabiylar, Naftuħiylar, ¹² Patrosiylar, Kasluħiylar (Filistiylər Kasluħiylardın qıqқан) wə Kaf-toriylar idi.

¹³ Qanaandın tunji oqlul Zidon tərəlip, keyin yənə Ĥət tərəlgən. ¹⁴ Uning əvladliri yənə Yəbusiylar, Amoriylar, Girgaxiylar, ¹⁵ Ĥiwiylar, Arkiylar, Siniylar, ¹⁶ Arwadiylar, Zəməriylar wə Ĥamatiylar idi.

¹⁷ Xəmning oqulliri Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; Aramning oqulliri Uz, Ĥul, Gətər, Məxək idi. ¹⁸ Arfahxadın Xelaħ tərəldi, Xelaħtin Ebər tərəldi. ¹⁹ Ebərdin ikki oqlul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxıoğan dəwrdə yər yüzı belünüp kətkənidi; Pələgning inisining ismi Yoktan idi. ²⁰ Yoktandın Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, ²¹ Ĥadoram, Uzal, Diklah, ²² Ebal, Abimaəl, Xeba, ²³ Ofir, Ĥawilah, Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoktanning oqulliri idi.

İbrahimning əjdadlırining nəsəbnamisi

²⁴ Xəm, Arfahxat, Xelaħ, ²⁵ Ebər, Pələg, Rəu, ²⁶ Serug, Naħor, Tərah, ²⁷ andın Abram dunyaola kəldi (Abram bolsa İbrahimning ezi).

1:6 «Difət» — yaki «Rifat» («Yar.» 10:3ni kərtüğ).

1:8 «Misir» — ibraniy tilidə «Mizraim». «Put» — Put Liwiyləklərdin əjdadi boldi.

1:17 «Aramning oqulliri» — «Aramning oqulliri» değan sözlər bəzi kona kəqürmilərdin yoqap kətkən. «Yar.» 10:3 bilən selixturing.

1:18 «Ebər» — mənisi bəlkim «(dəryadın) etküqi». «İbraniy» bəlkim bu sözdin qıqқан.

1:19 «Pələg» — değan sözning tələppuzı «belünüx»kə yekındur. «U yaxıoğan dəwrdə yər yüzı belünüp kətkənidi» — üç imkaniyət bar: (1) bu sözlər Babil munaridiki wəqədə, Hudaning tilni belüxi bilən əllərnimu bəlgənlikini, xundakla «yər yüzidikiələr belünüp kətkən»likini kərsitidu; (2) yər-zeminning belünüp kətkənlikini kərsitidu («Yar.» 1:9 boyiqə yər-zemin əslidə bir kurukluk idi, andın keyin qoqum məlum wəqəttə Ĥazırkı Asiya, Yawropa, Afrika, Amerika kīt'əlrigə belünüp kətkən); (3) yukırıda tiləqə elinoğan ikki imkaniyətning təng yüz bərgənlikini kərsitidu. Biz xu ahırkı imkaniyətəkməyilmiz.

1:22 «Ebal» — «Yar.» 28:10də «Obal».

Ibrahımning əvladlırı

Yar. 25:12-18

²⁸ İbrahımning oqullırı İshaq bılən İsmail idi.

²⁹ Təwəndikilər ularning əvladlırı: İsmailning tunji oqlı Nebayot bolup, qaloqlanlırı Kedar, Adbəəl, Mıbsam, ³⁰ Mıxma, Dumaq, Massa, Hıdad, Tema, ³¹ Yətur, Nafıx, Qədəmah; bularning həmmısı İsmailning oqullırı idi.

³² İbrahımning toqlı Kəturaqđın tərəlgən oqullar Zımran, Yoxsan, Medan, Mıdıyan, İxbak və Xuaq idi. Yoxsanning oqullırı Xeba bılən Dedan idi. ³³ Mıdıyanning oqullırı Əfah, Efər, Hənoq, Abıda, Əldaah idi. Bularning həmmısı Kəturaqđning əvladlırı.

³⁴ İbrahımdın İshaq tərəldi. İshaqning oqullırı Əsaw bılən İsraıl idi. ³⁵ Əsawning oqullırı Eli-faz, Reuəl, Yəux, Yaalam və Korah idi. ³⁶ Elifazning oqullırı Teman, Omar, Zəfi, Gatam, Kenaz, Timna və Amalək idi. ³⁷ Reuəlnıng oqullırı Naqat, Zərah, Xammaq bılən Mızzaq idi.

Seirning əvladlırı

Yar. 36:20-30

³⁸ Seirning oqullırı Lotan, Xobal, Zıbıon, Anaq, Dıxon, Ezər və Dıxan idi. ³⁹ Hori bılən Hımam Lotanning oqullırı idi (Timna Lotanning singlısı idi). ⁴⁰ Xobalning oqullırı Alyan, Manaqat, Əbal, Xəfi bılən Onam idi. Zıbıonning oqullırı Ayah bılən Anaq idi. ⁴¹ Anahning oqlı Dıxon idi. Dıxonning oqullırı Hımran, Əxban, İtran bılən Keran idi. ⁴² Ezərning oqullırı Bılqan, Zaawan, Yaakan idi. Dıxanning oqullırı uz bılən Arran idi.

Edom padıxaqlırı

Yar. 36:31-43

⁴³ İsraıllaroqa həkımranlıq qılıdıoqan padıxaq bolmıoqan zamanlarda, Edom zemınıoqa padıxaq bolıoqlanlar munu kixılər: Beorning oqlı Bela; unıng paytəhti Dınqabaq dəp atılattı. ⁴⁴ Bela əlgəndın keyın Bozraqlıq Zəraqning oqlı Yobab unıng ornoqa padıxaq boldı. ⁴⁵ Yobab əlgəndın keyın Təmanlarınq yurtıdın bolıoqan Hıxam unıng ornoqa padıxaq boldı. ⁴⁶ Hıxam əlgəndın keyın Bedadning oqlı Hıdad unıng ornoqa padıxaq boldı; Hıdad degən bu adəm Moab dala-sıda Mıdıyanları tarmar qıloqan, unıng paytəhtıning ısı Awıt idi. ⁴⁷ Hıdad əlgəndın keyın Masraqalıq Samlaq unıng ornoqa padıxaq boldı. ⁴⁸ Samlaq əlgəndın keyın dərya boyıdıkı Rəqobottın kəlgən Saul unıng ornoqa padıxaq boldı. ⁴⁹ Saul əlgəndın keyın Akbornıng oqlı Baal-Hanan unıng ornoqa padıxaq boldı. ⁵⁰ Baal-Hanan əlgəndın keyın Hıdad unıng ornoqa padıxaq boldı. Unıng paytəhtıning ısı Pay idi. Unıng ayalıning ısı Məqetabəl bolup, Məy-Zahabning nəwrısı, Matrədning qızı idi. ⁵¹ Andın Hıdad əldı.

1:28 «İsmail» — ıbranıy tilıda «İxmail».

1:32 Yar. 25:1-6

1:34 «İsraıl» — tunji ısı Yaqup, əlwəttə.

1:34 Yar. 25:24-27; 35:27-29

1:36 «Zəfi» — yaki «Zəfo» — «Yar.» 36:11ni kərüng. «Timna və Amalək» — baxqı bırıl tərjımsı: «Timnadın bolıoqan Amalək». «Yar.» 36:12ni kərüng.

1:39 «Timna Lotanning singlısı» — bu «Timna» bəlkım 36-ayəttıkı «Timna». 36-ayəttıkı ızahatnı kərüng.

1:40 «Alyan» — yaki «Alwan» — «Yar.» 36:23ni kərüng. «Xəfi» — yaki «Xəfo» — «Yar.» 36:23ni kərüng.

1:41 «Hımran» — «Yar.» 36:23də «Həmdan».

1:42 «Yaakan» — «Yar.» 36:23də baxqı xəklıdə «Akan» dəp oqlıdu. «Dıxan» — bəzi kona kəqürmılərdə «Dıxon» tepılıdu. «Dıxan» toqrıdur. 38-ayətnı və «Yar.» 36:28ni kərüng.

1:48 «dərya» — bəlkım Əfrat dəryasını kərsıtuđu.

1:50 «Pay» — yaki «Pau» — «Yar.» 36:39ni kərüng.

« Tarih-təzkirə «1» »

Edomdiki kəbilə baxlıqliri

⁵² Edomluqlarning kəbilə baxlıqliri: Kəbilə baxlıqi Timna, kəbilə baxlıqi Aliya, kəbilə baxlıqi Yətat, kəbilə baxlıqi Oholibamah, kəbilə baxlıqi Əlah, kəbilə baxlıqi Pinon, ⁵³ Kəbilə baxlıqi Kenaz, kəbilə baxlıqi Teman, kəbilə baxlıqi Mibzar, ⁵⁴ Kəbilə baxlıqi Magdiyəl, kəbilə baxlıqi İram; bularning həmmisi Edomdiki kəbilə baxlıqliridur.

İsrail — yəni Yəqub— uning əwladliri

2 ¹ İsrailning oqulliri Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Zəbulun, ² Dan, Yüsüp, Binyamin, Naftali, Gad və Axirdin ibarət.

Yəhudaning əwladliri

³ Yəhudaning oquli Er, Onan və Xilah idi. Bu üçəylən Qanaanlıq Xuyaning kizidin bolojan. Yəhudaning tunji oquli Er Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolojanlıqidin Pərwərdigar uning jə-nini alojan. ⁴ Yəhudaqə kelini Tamardin Pəraz bilən Zərah tərəlgən. Yəhudaning jəmiy bəx oquli bolojan.

⁵ Pərazning oqulliri Həzron bilən Həmul idi. ⁶ Zərahning oqulliri Zimri, Etan, Həman, Kalkol bilən Dara kətarlıq bəx idi.

⁷ Karmining oquli Akar idi. Akar bolsa Huda lənət kəlojan nərsini elip, «İsrailqə bala-kəza kəltürgüqi» bolup qıqtı. ⁸ Etanning oquli Azariya idi.

Həzronning əwladliri

⁹ Həzrondin tərəlgən oqullar Yərahmiyə, Ram və Kaləb idi. ¹⁰ Amminadab Ramdin tərəlgən; Nahxon Amminadabtin tərəlgən; Nahxon Yəhuda kəbilisining baxlıqi bolojan. ¹¹ Salmon Nahxondin tərəlgən; Boaz Salmondin tərəlgən. ¹² Obəd Boazdin tərəlgən; Yəssə Obəddin tərəlgən. ¹³ Yəssəning oqullirining tunjisi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üçinqisi Ximiya, ¹⁴ tətinqisi Nətanəl, bəxinqisi Rədday, ¹⁵ altinqisi Ozəm, yəttinqisi Dawut idi. ¹⁶ Zəruiya bilən Abigail ularning singlisi idi. Zəruyaning Abixay, Yoab və Asahəl degən üç oquli bar idi. ¹⁷ Amasa Abigaildin tərəldi; Amasaning atisi İsmailardin bolojan Yətər idi.

Kaləbning əwladliri

¹⁸ Kaləb Azubah (Yeriot dəpmu atilidu)tin oqul kərdi; Azubahtin bolojan oqulliri Yəxər, Xəbab və Ərdon idi. ¹⁹ Azubah ölgəndin keyin Kaləb yənə Əfratni aldı; Əfrat uningqə Hurni tuqup bərdi. ²⁰ Hurdin Uri tərəldi; Uridin Bəzaləl tərəldi.

²¹ Keyin Həzron Gileadning atisi Makirning kizini elip bir yastuqqa bax qoyuwidi (u atmix yaxka kirgəndə uni alojan), uningdin Səgub tərəldi.

1:52 «Edomluqlarning kəbilə baxlıqliri» — buning awwalki həwərlirini oqurmənlərgə qəlaylıq yaritix üçün ən'əniwi y tərtpidiki 1-ayəttin -2-ayətkə kəqürüp qoyduq. «Aliya» — yaki «Alwa» — «Yar.» 36:40ni kərüng.

2:4 «... kelini Tamardin... tərəlgən» — muxu kizik wəqə «Yar.» 38-babta hatirilini.

2:7 «Akar» — ibrəniy tilidə «awarə, külpət, bala-kəza» degənni bildüridu. «Yəxua» 6:1 və 7:25ni kərüng. Xu yərdə Akar «Akan» dəp atilidu.

2:9 «Kaləb» — «Kaləb» muxu yərdə «Kalubay» xəklidə. 18-ayətni kərüng.

2:11 «Salmon» — yaki «Salma». «Rut» 4:21ni kərüng.

2:13 «Ximiya» — «İSam.» 17:13də «Xəmmah».

2:16 «Abixay» — yaki «Abxay».

2:17 «Amasaning atisi İsmailardin bolojan Yətər» — «2Sam.» 17:25ni kərüng. Yətər (İtra) bəlkim əslidə İsmailar arisida tuqulojan yaki turojanidi.

2:18 «Kaləb Azubah Yeriot dəpmu atilidudin oqul kərdi» — yaki «Kaləb Azubahdin oqul tapti, xundakla Yeriottin oqul kərdi». «Azubahtin bolojan oqulliri Yəxər...» — ibrəniy tilidə «Uningdin bolojan oqulliri Yəxər...».

²² Səgubtin Yair tərəldi; Yairning Gilead zeminida yigirmə üç xəhəri bar idi. ²³ Gəxur bilən Aram xu yurttikilərdin «Yairning yeza-kixlaklıri»ni, Kinatni wə uningə qəraxlık yezilar bolup jəmiy atmix yeza-xəhəri tartıwalı.

Yükirikilarning həmmisi Gileadning atisi Makirning əwladlıridur.

²⁴ Həzron Kaləb-Əfratahdə əlgəndin keyin, ayali Abiyah uningə Axborni tuqdi; Axbor Təkoaning atisi idi.

Yərahmiyəlning əwladlıri

²⁵ Həzronning tunji oqlı Yərahmiyəlning oqullıri Ram, Bunah, Orən, Ozəm wə Ahiyah idi.

²⁶ Yərahmiyəlning Atarah degən yənə bir ayali bar idi, u Onamning anisi idi. ²⁷ Yərahmiyəlning tunji oqlı Ramning oqullıri Maaz, Yamin wə Ekər idi. ²⁸ Onamning oqullıri Xammay bilən Yada idi; Xammayning oqullıri Nadab bilən Abixur idi. ²⁹ Abixurning ayalining ismi Abihayil bolup, Abihayildin uningə Aħban bilən Molid tərəldi. ³⁰ Nadabning oqullıri Sələd bilən Appayim idi; Sələd ta əlgüqə oqlul pərzənt kərmigən. ³¹ Yixi Appayimning oqlı; Xexan Yixining oqlı; Ahlay Xexanning oqlı idi. ³² Xammayning inisi Yadaning oqullıri Yətər bilən Yonatan idi; Yətər taki əlgüqə oqlul pərzənt kərmigən. ³³ Pələt bilən Zaza Yonataning oqullıri idi. Yükirikilarning həmmisi Yərahmiyəlning əwladlıridur. ³⁴ Xexan kız pərzənt kəriup, oqlul pərzənt kərmigənidi; Xexanning Misirlik Yarha dəydiqan bir maliyi bar idi. ³⁵ Xexan kızini maliyi Yarhaqə hotunlukqə bərgən, uningdin Yarhaqə Attay tərəlgən. ³⁶ Attaydin Natan; Natandin Zabab tərəlgən. ³⁷ Zababdin Iflal; Iflaldin Obəd tərəlgən. ³⁸ Obədtin Yəhu; Yəhudin Azariya tərəlgən. ³⁹ Azariyadin Hələz; Hələzdin Əlasah tərəlgən. ⁴⁰ Əlasahdin Sismay; Sismaydin Xallum tərəlgən. ⁴¹ Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadin Əlixama tərəlgən.

Kaləbning baxqə əwladlıri

⁴² Yərahmiyəlning inisi Kaləbning oqullıri təwəndikilər: Mixa uning tunji oqlı bolup, Zifning atisi idi; Marixahmu uning oqlı bolup, Həbronning atisi idi. ⁴³ Həbronning oqullıri Korah, Tappuah, Rəkəm wə Xema idi. ⁴⁴ Xemadin Raham tərəlgən; u Yorkeamning atisi idi; Xammay Rəkəmdin tərəlgən. ⁴⁵ Maon Xammayning oqlı; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. ⁴⁶ Kaləbning tokili Əfahdin Həran, Moza wə Gazəz tərəlgən. Hərandin Gazəz tərəlgən.

⁴⁷ Yahdayning oqullıri Rəgəm, Yotam, Gəxan, Pələt, Əfah wə Xaafırlar idi. ⁴⁸ Kaləbning tokili Maakahdin Xəbər bilən Tirhanah tərəlgən; ⁴⁹ Uningdin yənə Madmannahning atisi Xaaf, Makbinaning atisi wə Gibeahning atisi Xiwa tərəlgən. Aksah Kaləbning kızı idi.

⁵⁰ Yükirikilarning həmmisi Kaləbning əwladlıri.

Əfratahning tunji oqlı Hurning oqullıri: Kiriya-Yearimning atisi Xobal, ⁵¹ Bəyt-Ləhəminning atisi Salma, Bəyt-Gaderning atisi Harəf idi.

⁵² Kiriya-Yearimning atisi Xobalning əwladlıri: Harəh həmdə Manahatlarning yerimi idi.

⁵³ Kiriya-Yearim jəmətliridikilər itriylər, putiylar, xumatiylar, mixraiylar bolup, bu jəmətlərdin yənə zoratıylar bilən əxtayoliylar ayrılip qıqқан. ⁵⁴ Salmanın əwladlıri Bəyt-Ləhəm bilən Nifotafar, Atrot-Bəyt-Yoablar, Manahatlarning yerim kismi, zoriylar, ⁵⁵ Yabəzdə olturaqlıxip qalqan Təwrat həttatlıri, yəni tiratiylar, ximyatıylar bilən sukatiylar idi. Bularning həmmisi keniyələr bolup, Rəkab jəmətining bowisi Hamatning əwladlıridin idi.

2:42 «Marixahmu uning oqlı bolup, Həbronning atisi idi» — bu ayətning ikkinqi kismi qıxinx təs, baxqə təjrimiliri uqrixi mumkin.

2:50 «Əfratah» — ibraniy tilidə «Əfrat» uning kışkartiloqan xəlkidur. 19-ayətni kəriug. «Hurning oqullıri» — ibraniy tilidə «Hurning oqlı» — muxu yərdə birnəqqə oqullirini öz iqiğə alidu.

2:52 «Manahatlar» — yaki «Mənuhiylarning»

2:55 «Təwrat həttatlıri» — bəlkim həlkning hizmitidə bolup Təwrat kəqürmilirini yezip qıqquqırlar idi.

«Rəkab jəmətining...» — yaki «Bəyt-Rəkabning...».

Dawutning oqulliri

3¹ Dawutning Hebronda tuqulıoan oqulliri: tunji oqli Amnon bolup, Yizrællik Ahinoamdin bolıan; ikkinqi oqli Daniyal Karmællik Abigaildin bolıan; ² üqinqi oqli Abxalom Gəxurning padıxahı Talmayning kızı Maakahdin bolıan; tetingi oqli Adoniya bolup, Həggittin bolıanıdı; ³ bəxinqi oqli Xəfatiya bolup, Abitaldin bolıanıdı; altinqi oqli İtriyam bolup, uning ayalı Əğlahdin bolıanıdı. ⁴ Bu altə oqlul Dawuttin Hebronda tərəlgən; u Hebronda yəttə yıl altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üq yıl səltənət kılıan. ⁵ Yerusalemda uningıa Ammiyəlning kızı Bat-Xuadin bu tətəylən tərəlgən: ular Ximiya, Xobab, Natan və Sulayman idi. ⁶ Yənə İbhər, Əlixama, Əlifəlat, ⁷ Nogah, Nəfəg, Yafiya, ⁸ Əlixama, Əliyada, Əlifəlat katarlik tokkuz oqlul bolıan. ⁹ Bularning həmmisi Dawutning oqulliri idi; uningdin baxka tokalliridin bolıan oqullar bar idi; Tamar ularning singlisi idi.

Sulaymanning əwladliri

¹⁰ Sulaymanning oqli Rəhoboam, Rəhoboamning oqli Abiya, Abiyaning oqli Asa, Asaning oqli Yəhoxafat, ¹¹ Yəhoxafatning oqli Yoram, Yoramning oqli Ahaziya, Ahaziyaning oqli Yoax, ¹² Yoaxning oqli Amaziya, Amaziyaning oqli Azariya, Azariyaning oqli Yotam, ¹³ Yotamning oqli Ahaz, Ahazning oqli Həzəkiya, Həzəkiyaning oqli Manassəh, ¹⁴ Manassəhning oqli Amon, Amonning oqli Yosiyə idi. ¹⁵ Yosiyəning oqulliri: tunji oqli Yohanan, ikkinqi oqli Yəhoakim, üqinqi oqli Zədəkiya, tetingi oqli Xallum idi. ¹⁶ Yəhoakimning oqulliri: oqli Yəkoniyah bilən oqli Zədəkiya..

Padıxah jəmətining nəşəbnamisi — Sürgün bolıandın keyin

¹⁷ Sürgün kılınıan Yəkoniyahning oqulliri: — Xealtial uning oqli idi; ¹⁸ yənə Malkiram, Pədayah, Xənazır, Yəkamiya, Hoxama və Nəbadiya idi. ¹⁹ Pədayahning oqulliri Zərubbabəl bilən Ximəy idi; Zərubbabəlning pərzəntliri: — Məxullam bilən Hənaniya və ularning singlisi Xelomit idi; ²⁰ Uning yənə Haxubah, Oğəl, Bərəkiya, Həsadiya, Yuxab-Həsəd katarlik bəx oqli bar idi. ²¹ Hənanianing oqulliri Pilatiya və Yəxaya idi; uning əwladliri yənə Refayaning oqulliri, Arnanning oqulliri, Obadiyaning oqulliri və Xekaniyaning oqulliri idi. ²² Xekaniyaning əwladliri munular: uning oqli Xemaya; Xemayaning oqulliri Hattux, Yigeal, Bariya, Neariya, Xafat bolup jəmiy altə idi. ²³ Neariyaning oqulliri Əlyoyinay, Həzəkiya, Azrikam bolup jəmiy üq idi. ²⁴ Əlyoyinayning oqulliri Hodawiya, Əliyaxib, Pəlaya, Akkub, Yohanan, Delaya, Anani bolup jəmiy yəttə idi.

Yəhuda əwladlirining təkrar bayan kılınixı

4¹ Yəhudaning oqulliri Pəraz, Həzron, Karmi, Hur və Xobal idi. ² Xobalning oqli Reayadin Jahat tərəldi; Jahattin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zoratiy jəmətidin idi. ³ Etamning oqulliri Yizrəəl, İxma, İdbax idi; ularning singlisining ismi Həzılilponi idi. ⁴ Gədnoring atisi Pənuəl; Huxahning atisi Ezər idi; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmnin atisi bolıan Əfratahning tunji oqli Hurdin tərəlgən.

3:5 «Bat-Xua» — yaki «Bat-Xeba» — «1Sam.» 11:3ni kərüng.

3:6 «Əlixama» — yaki «Əlixua» — 14:5ni kərüng. «Əlifəlat» — yaki «Əlpəlat» — 14:5ni kərüng.

3:11 «Yoram» — bəzi yərlərdə «Yəhoram» deyilidu.

3:16 «Yəkoniyah» — baxka xəkli «Yəhoakim».

3:17 «Xealtial» — baxka xəkli «Salatıl».

3:22 «Yigeal» — yaki «İgal».

4:3 «Etamning oqulliri Yizrəəl,...» — yaki «Etamning atisidin bolıan: Yizrəəl,...» (kəp kona kəqürmilərdə «atisi» deyilidu). Muxu yərdə bir kışim kədimki təjrimə nushiliridin paydilinip «oqulliri» dəp alduk.

⁵ Təkoaning atisi Axhurning Həlah və Naarah degən ikki ayali bar idi. ⁶ Naarah Axhuroğa Ahuzzam, Həfər, Təməni, Ahaxtarini tuşup bərdi; bularning həmmisi Naarahning oşulliri. ⁷ Həlahning oşulliri Zərət, Zohar bilən Ətnan və ⁸ Koz idi; Kozdin Anob, Həzzibiba bilən Harumning oşli Aharhəlning jəmətliri tərəldi.

⁹ Yabəz öz kərindaxliri iqidə həmmidin bək hərmətlik idi, anisi: «Tuşuti üstidə bək azaplandim» dəp uningəy Yabəz degən isimni qoyqan. ¹⁰ Yabəz Israilning Hudasiqə nida kili: «Meni nəhayiti kəp bərikətligən bolsang, zeminimni kengəytsəng, qolung bilən meni yələp, bala-kazadin saklap, mənə azab-okubətni kərsətmigəysən!» — dəp tilidi. Huda uning tiligini ijabət əylidi.

¹¹ Xuhahning inisi Kelubtin Mehir tərəlgən; Mehir Extonning atisi idi. ¹² Extondin Bəyt-Rafa, Pasaəh və Ir-Nahaxning atisi Tehinnah tərəldi; bularning həmmisi Rikahliklar idi.

¹³ Kenazning oşli Otniyəl bilən Seraya idi; Otniyəlning oşli Hatat bilən Meonotay idi. ¹⁴ Meonotaydin Ofrah tərəldi. Serayadin «Hünərwənlər jiləqisi»dikilərnin əjdadi boləqan Yoab tərəldi (ular əslidə hünərwənlər idi). ¹⁵ Yəfunnəhning oşli Kaləbning oşulliri Iru, Elah bilən Naam idi; Elahning oşli Kenaz idi. ¹⁶ Yəhəlliləlnin oşulliri Zif bilən Zifah, Tiriya bilən Asariyəl idi. ¹⁷⁻¹⁸ Əzraning oşulliri: — Yətər, Mərad, Efər və Yalonlar; Mərad Pirəwnning kizi Bitiyani aldi; u hamilidar bolup Məriyəm, Xammay bilən Extemoaning atisi İxəhəni tuşdi. Bular Bitiyadin boləqan oşullar. Məradning Yəhədalardin boləqan ayali bolsa Gədorning atisi Yəradni, Sokohning atisi Həbər bilən Zanoahning atisi Yəkutiyəlni tuşdi.

¹⁹ Nahamning singlisi Hodiyaning ayalidin Garmilik Keilahning atisi bilən Maakat jəmətidin boləqan Extemoaning atisi tərəlgən.

²⁰ Ximonning oşulliri Amnon və Rinnah, Bən-Hanan bilən Tilon idi.

Yixining oşulliri Zohət bilən Bin-Zohət idi.

²¹ Xəlah Yəhudaning oşli idi; uningdin tərəlgən Lekahning atisi Er, Məroxahning atisi Laadah və Bəyt-Axbiyada olturaklaxkan qəkmən tokuşuqilarning jəmətliri ²² və yənə Yokim, Kozibaliklar, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtiqə həkümranlik kileqan) və Yaxubi-Ləhəmlərmi bar idi (bularning həmmisi kədimki hatirilərdur). ²³ Bular Netayim və Gədərahda olturaklaxkan bolup, kulalqilar idi; ular xu yərdə turup padixahning hizmitidə bolatti.

Ximeonning əwladliri

²⁴ Nəmuəl və Yamin, Yarib, Zərah bilən Saul Ximeonning oşulliri idi. ²⁵ Xallom Saulning oşli; Mibsam Xallomning oşli, Mixma Mibsamning oşli idi. ²⁶ Mixmaning əwladliri təwəndikilər: — Mixmaning oşli Hammuil; Hammuilning oşli Zakkur; Zakkurning oşli Ximəy idi.

²⁷ Ximəyning on altə oşli, altə kizi bar idi; uning aka-inilirinin pərzənti kəp bolmioqəqqa, ularning hərkəsisinin jəmətining pərzəntliri Yəhuda jəmətiningkidək undək kəp bolmioqan. ²⁸ Ular Bəər-xeba, Moladah, Həzar-Xual, ²⁹ Bilhah, Ezəm, Tolad, ³⁰ Betuəl, Hormah, Ziklag, ³¹ Bəyt-Markabot, Həzar-Susim, Bəyt-Biri və Xaaraimoğa məkanlaxkanidi. Taki Dawut padixahning dəwrigəq bularning həmmisi ularning xəhərliri idi. ³² Ular olturaklaxkan jaylar Etam, Ayin, Rimmon, Tokan və Axan kətarlik bəx xəhərnimi öz iqiğə aləqan. ³³ Wə bu xəhərlərnin epqürisidiki barlik yeza-kəntlər taki Baaloğa kədər xularoğa kəraytti. Bular bolsa ular məkanlaxkan jaylar bolup, ularning öz nəsəbnamilirimi bar idi.

4:9 «Yabəz öz kərindaxliri iqidə... anisi: «Tuşuti üstidə bək azaplandim» dəp uningəy Yabəz degən isimni qoyqan» — Yabəzning Yəhuda jəmətining kəysi ailisidin qikkənlikli toşuruluq bəxə həwirimiz yok, Korning ailisidin boluxi mumkin (8-ayətni kəring). İbraniy tilida «azab» wə «Yabəz» degənnin tələppuzi yekın.

4:12 «Ir-Nahaxning atisi» — yəki «Nahax xəhridikilərnin atisi».

4:14 «Hünərwənlər jiləqisi» — ibraniy tilida «Ge-Haraxim».

4:24 «Nəmuəl» — «Yar.» 46:10də «Yəmuəl».

4:33 «Baaloğa kədər...» — yəki «Baalatğa kədər...».

³⁴ Ularning jəmət baxliri Mexobab, Yamlək, Amaziyaning oqli Yoxah, ³⁵ Yoel, Yosibiyani oqli Yəhu (Yosibiya Serayani oqli, Seraya Asiəlning oqli idi), ³⁶ Əlyoyinay, Yaakobah, Yəxohaya, Asaya, Adial, Yəsimial, Binaya ³⁷ wə Xifining oqli Zizalar idi (Xifi Allonning oqli, Allon Yədayani oqli, Yədaya Ximrining oqli, Ximri Xemayani oqli idi). ³⁸ Yukirida hatiriləp etülgən isimlarning həmmisi hərəkəsi jəmət baxliri idi; bularning jəmətlirini həmmisi nahayiti gülləngənidi. ³⁹ Ular qoy padiliriya otlaq izləp taki Gədor eoziyoqə, yəni jiləjini kün qikix tərigoqə barəqanidi. ⁴⁰ Ular xu yərdə yapyexil, nahayiti munbət bir otlaq tapkan; u yər tolimu kəng, həm taza həm tinq idi. Ilgiri xu yərdə olturaklaxkanlar Həmdikilərdin ikən. ⁴¹ Yukirida tiləy elip etülgən kixilər Yəhudani padixahı Həzəkiyaning zamanida xu Həmdikilərnin qədirliriya wə u yərlərdə olturuxluk Mionluklarəyə hujum kilip ularni tamamən yəkatkanidi, taki bəgüngə kədər; ular xularning yərlirigə makanlaxti, qünki u yərlərdə padilirini bəkkədək otlaq bar idi. ⁴² Xu qəqlərdə Ximeonlardin yənə bəx yüz kixi Seir teoziya qarap mangdi, ularning yəlbəxqiliri Yixining oqulliri Pilatiya, Neariya, Refaya bilən Uzriəl idi; ⁴³ ular kəqip tirik qəloqan Amaləklərnimu eltürüp, bəgüngə kədər xu yərdə makanlixip etüwatidu.

Rubənnin əwladliri

5¹ Israilning tunji oqli Rubənnin oqulliri munular: — (Rubən gərqə tunji oqlu boləjini bilən, ləkin atisining tokili bilən zina qiləjanliki üqün, uning qong oqulluk həkuki Israilning oqli boləjan Yüsüpning oqulliriya etküzüwətilgən. Xunga nəsbənamə boyiqə u qong oqlu hesablanmaydu. ² Yəhuda kərindaxliri iqidə üstünlükkə igə boləjan bolsimu wə idarə qiləquci uningdin qikəkan bolsimu, ləkin qong oqulluk həkuki Yüsüpkə təwə bolup kətkən): —

³ Israilning tunjisi Rubənnin oqulliri munular: — Hanoh wə Pallu, Həzron wə Karmi.

⁴ Yoelning əwladliri munular: — Yoelning oqli Xemaya, Xemayani oqli Gog, Gogning oqli Ximəy, ⁵ Ximəyning oqli Mikah, Mikahning oqli Reaya, Reayani oqli Baal, ⁶ Baalning oqli Bəərah; Bəərah Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər tərpidin tutkun kilip kətilgən. U qəqda u Rubən kəbilisining baxliki idi.

⁷ Uning iniliri nəsbənamisidə hatiriləngəndək, jəmətlirining tarihi boyiqə yəlbəxqi boləjan Jəiyəl, Zəkəriya wə Bela dəp pütülgənidi ⁸ (Bela Azazning oqli, Azaz Xemani oqli, Xema Yoelning oqli idi). Yoellər Aroərdə, Nebo wə Baal-Meonziyoqə sozuləjan jaylarda turatti. ⁹ Ular yənə kün qikixqə qarap taki Əfrat dəryasining bu tərpidiki qəlnin kirix eoziyoqə kədər olturaklaxti; qünki ularning Gilead yurtidiki qarwa malliri kəpiyip kətkənidi. ¹⁰ Saulning səltəniti künliridə ular Həgariylər bilən urux kilixti; Həgariylər ularning qolida məqlup boləjandin keyin ular Gileadning kün qikix tərpidiki pütün zeminda Həgariylərnin qədirliridə makanlaxti.

Gadning əwladliri

¹¹ Ularning udulida Gadning əwladliri taki Salikahəyə kədər Baxan zeminiyə makanlaxkanidi.

¹² Baxanda makanlaxkanlardin kəbilə baxliki Yoel, muawin kəbilə baxliki Xafam bar idi; yənə Yanay bilən Xafatmu bar idi.

¹³ Ularning uruk-tuqənliri jəmətnamilər boyiqə Mikail, Məxullam, Xeba, Yoray, Yakan, Ziya

5:1 atisining tokili bilən zina qiləjanliki üqün...» — ibraniy tilidə «atisining yatqan ornini buləjojini üqün...» bilən ipadilidü. «Yar.» 35:22ni kərüng.

5:2 «idarə qiləquci» — bəlkim Dawut padixah wə uning əwladlirini kərsitidu.

5:6 «Asuriyə» — Asuriyə ibraniy tilidə «Axur».

wə Ebər bolup, jəmiy yəttə idi. ¹⁴ Yukiridikilərninğ həmmisi Abihəyilning oqulliri idi. Abihəyil Hurining oqlı, Huri Yaroyahning oqlı, Yaroyah Gileadning oqlı, Gilead Mikailning oqlı, Mikail Yəxixayning oqlı, Yəxixay Yəhdoning oqlı, Yəhdo buzning oqlı idi; ¹⁵ Gunining nəwrisi, Abdialning oqlı Ahi ularning jəmət bexi idi. ¹⁶ Ular Gileadka, Baxanoja wə Baxanoja təwə yeza-kəntlərgə, xundakla pütkül Xaron yayliqioja, taki tət qetigiqə makanlaxkanidi. ¹⁷ Bularning həmmisi Yəhuda padixahi Yotam wə Israil padixahi Yəroboamning səltənitiğin künliridə nəsbənamilərgə pütülgənidi.

¹⁸ Rubən, Gad kəbililirining wə Manassəh yerim kəbilisining batur, qalkən-kiliq tutalaydiojan, okya atalaydiojan həm jənggə mahir kirik tət ming yəttə yüz atmix jənggiwar adimi bar idi.

¹⁹ Ular Həgariylar, Yəturlar, Nəfixlar wə Nodablar bilən jəng kiləjan. ²⁰ Ular jəng kiləjanda mədət tepip, Həgariylar wə ular bilən ittəpəkdaxlarning həmmisi ularning kəlioja tapxuruləjan; qünki ular jəng üstidə Hudaəja nida kiləjan; ular Uningəja tayanəjaqqa, Huda ularning tiligini ijabət kiləjan.

²¹ Ular yənə düxmənning qarwa-mallirini, jümlidin əllik ming təgə, ikki yüz əllik ming qoy, ikki ming exikini olja aləjan wə yüz ming janni əsir aləjan. ²² Bu urux Hudaning niyitidin boləjaqqa, düxməndin əlgənlər nəhayiti kəp boləjan; sürgün kilinəjuqə ular xularning yerini ixəjal kilip turojan.

Manassəhning yerim kəbilisi

²³ Manassəhning yerim kəbilisidikilər Baxandin Baal-hərmon, Senir, Hərmon təqioja kədər boləjan zeminda yeyilip makanlaxti. Ular zor kəpəygen. ²⁴ Ularning jəmət baxlikliri Efər, İxi, Əliyəl, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yəhdiyəl idi; ularning həmmisi nəhayiti batur jəngqilər, məxhur mətiwərlər, xundakla hərəkəysi öz jəmətigə jəmət bexi idi. ²⁵ Ular ata-bowilirining Hudasinin yüz ərüp, buzukluk kilip Huda əslidə əzliri aldidə yəkatkan xü yərdiki təipilərninğ iləhlirioja əgixip kətti. ²⁶ Xuning bilən İsraillinğ Hudasi Asuriyə padixahi Pul (yəni Asuriyə padixahi Tilgat-Pilnəsər)ning rohinə kəzojixi bilən, u ularni, yəni Rubən kəbilisidikilərnə, Gad kəbilisidikilərnə wə Manassəh yerim kəbilisidikilərnə Halah, Həbor wə Həraəja həm Gozan dəryasi boyioja sürgün kilip elip kətti; ularning əwladliri taki bəgünəgə kədər təhiqə xü yərdə makanlixip turmakta.

Lawiylarning, jümlidin bax kahinlarning nəsbənamisi

6 ¹ Lawiyninğ oqulliri Gərxon, Kəhat wə Mərari. ² Kəhatning oqlı Amram, İzhar, Həbron wə Uzziəl idi. ³ Amramning pərzəntliri Hərun, Musa wə Məryəm idi. Hərunning oqlı Nadab, Abihə, Əliazar wə İtamar idi.

⁴ Əliazardin Finihəs, Finihəstin Abixua, ⁵ Abixuadin Bukki, Bukkidin Uzzi, ⁶ Uzzidin Zərahija, Zərahiyadin Merayot, ⁷ Merayottin Amariya, Amariyadin Ahitub, ⁸ Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, ⁹ Ahimaazdin Azariya, Azariyadin Yəhanan, ¹⁰ Yəhanandin Azariya (bu Azariya Yerusalemdə Sulayman saləjuzəjan məkəddəs əyde kahinlik hizmitidə boləjan), ¹¹ Azariyadin Amariya, Amariyadin Ahitub, ¹² Ahitubtin Zadok, Zadoktin Xallum, ¹³ Xallumdin Hilkija, Hilkiyadin Azariya, ¹⁴ Azariyadin Seraya, Serayadin Yəhəzadak tərəldi; ¹⁵ Pərwərdigar Nəbəkədnəsərninğ wastisi bilən Yəhədadikilər bilən Yerusalemdikilərnə sürgün kilidəjan qəjdə, bu Yəhəzadakmu sürgün kilinəjan.

5:25 «buzukluk kilix» — ibraniy tilidə «buzukluk kilix» «pəhixiwazlik kilix» bilən ipadiliniđu. Kəqmə mənis, Hudaəja wəpasizlik kilip butlarning kəyindən mənğitib ibarət. Uning üstigə bu butpərəsliklə mənəsiwətlik «butka aləjan pəhixiwazlik» dəgən hərəkətlərmu bar idi.

6:3 «Məryəm» — ibraniy tilidə «Maryam».

Lawiyning baxқа əwladliri

¹⁶ Lawiyning oqlı Gərxom, Kohat wə Məray.

¹⁷ Gərxomning oqullirining ismi Libni wə Ximəy idi. ¹⁸ Kohatning oqulliri Amram, İzhar, Həbron wə Uzziəl idi. ¹⁹ Mərarining oqulliri Mahli wə Muxi idi. Bular Lawiylarğa mənsub hərəkəysi jəmətlər iqidiki aililər idi.

²⁰ Gərxomning əwladliri təwəndikiqə: Gərxomning oqlı Libni, Libnining oqlı Jahat, Jahatning oqlı Zimmah, ²¹ Zimmahning oqlı Yoah, Yoahning oqlı Iddo, Iddoning oqlı Zərah, Zərahning oqlı Yiyatiray idi.

²² Gohatning əwladliri təwəndikiqə: Gohatning oqlı Amminadab, Amminadabning oqlı Korah, Korahning oqlı Assir, ²³ Assirning oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı Ebiasaf, Ebiasafning oqlı Assir, ²⁴ Assirning oqlı Tahat, Tahatning oqlı Uriəl, Uriəlning oqlı Uzziya, Uzziyaning oqlı Xaul idi.

²⁵ Əlkanahning oqulliri Amasay wə Ahimot, ²⁶ Ahimotning oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı Zofay, Zofayning oqlı Nahat, ²⁷ Nahatning oqlı Eliab, Eliabning oqlı Yəroham, Yərohamning oqlı Əlkanah idi.

²⁸ Samuilning oqulliri təwəndikiqə: tunji oqlı Yoel, ikkinqi oqlı Abiya idi.

²⁹ Mərarining əwladliri təwəndikiqə: Mərarining oqlı Mahli, Mahlining oqlı Libni, Libnining oqlı Ximəy, Ximəyning oqlı Uzza, ³⁰ Uzzaning oqlı Ximiya, Ximiyaning oqlı Həggiya, Həggiyaning oqlı Asaya idi.

Dawut nəoqmə-nawa ixlirioğa kəyoğan məhsus adəmlər

³¹ Dawut əhdə sanduqi obdan orunlaxturuloğandin keyin Pərwərdigarning əyidə nəoqməqilik ixlirioğa məs'ul boluxқа təwəndiki kixilərnə kəydi. ³² Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərwərdigarning əyini yasatқанoğa kədar, «jamaət qədiri»ning aldidə küy eyxti hizmitini etəp kəldi. Ular wəzipsisini bəlgiləngən tərtpi bilən etigənidi. ³³ Təwəndikilər wəzipe etigən adəmlər wə ularning əwladliri: — Kohatning əwladliri iqidə: — nəoqməq Həman bar idi. Həman Yoelning oqlı, Yoel Samuilning oqlı idi. ³⁴ Samuil Əlkanahning oqlı, Əlkanah Yərohamning oqlı, Yəroham Əliyəlning oqlı, Əliyəl Toahning oqlı, ³⁵ Toah Zufning oqlı, Zuf Əlkanahning oqlı, Əlkanah Mahatning oqlı, Mahat Amasayning oqlı, ³⁶ Amasay Əlkanahning oqlı, Əlkanah Yoelning oqlı, Yoel Azariyaning oqlı, Azariya Zəfaniyaning oqlı, ³⁷ Zəfaniya Tahatning oqlı, Tahat Assirning oqlı, Assir Ebiasafning oqlı, Ebiasaf Korahning oqlı, ³⁸ Korah İzharning oqlı, İzhar Kohatning oqlı, Kohat Lawiyning oqlı, Lawiy Israilning oqlı idi. ³⁹ Həmanning ong tərpidə hizməttə turoğan kərindixi Asaf idi. Asaf bolsa Bərekiyaning oqlı, Bərekiya Ximiyaning oqlı, ⁴⁰ Ximiya Mikailning oqlı, Mikail Baasiyaning oqlı, Baasiya Malkiyaning oqlı, ⁴¹ Malkiya Etnining oqlı, Etni Zərahning oqlı, Zərah Adayaning oqlı, ⁴² Adaya Etanning oqlı, Etan Zimmahning oqlı, Zimmah Ximəyning oqlı, ⁴³ Ximəy Jahatning oqlı, Jahat Gərxomning oqlı, Gərxom Lawiyning oqlı idi.

6:16 «Gərxom» — yaki «Gərxon».

6:25 «Əlkanahning oqulliri Amasay wə Ahimot,...» — təwəndiki izahatni kərüng.

6:26 «Əlkanahning oqulliri Amasay wə Ahimot, Ahimotning oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı...» — (25-26-ayətlərdə) yaki «Əlkanahning oqulliri — uning (yəni Ahimotning) oqlı Əlkanah, Əlkanahning oqlı...». Kona kəqürmilərdə nəqqə wariyant bar.

6:27 «Yərohamning oqlı Əlkanah idi...» — grek tilidiki təjrimisi (LXX)də: «Əlkanahning oqlı Samuil» dəgən səzlər muxu yərdə koxulidu. Dərwəqə, Əlkanahning oqlı Samuil idi («1Sam.» 1:1-20ni kərüng.

6:31 «əhdə sanduqi obdan orunlaxturuloğan...» — ibraniy tilidə «əhdə sanduqi aramliqқа kəyuloğan...» dəgən səzlər bilən ipadilididu.

6:32 «jamaət qədiri» — yaki «ibadət məkən-qədiri». «1Pad.» 8:4ni kərüng.

6:40 «Baasiya» — yaki «Maasiyah».

⁴⁴ Həman bilən Asafning sol tərəpidə həzməttə turoqan kərindaxliri Mərarining əwladliridin Etanlar idi. Etan bolsa Kixining oqlı idi, Kixi Abdining oqlı, Abdi Mallukning oqlı, ⁴⁵ Malluk Haxabiyaning oqlı, Haxabiya Amaziyaning oqlı, Amaziya Hilkıyaning oqlı, ⁴⁶ Hilkıya Amzining oqlı, Amzi Banining oqlı, Bani Xəməning oqlı, ⁴⁷ Xəmə Məhlining oqlı, Məhl Muxining oqlı, Muxi Mərarining oqlı, Mərari Lawiyning oqlı idi.

Harun əwladlirining wəzipiliri

⁴⁸ Ularning qaloqan Lawiy kərindaxliri bolsa həmmisi Hudaning öyi, yəni ibadət qediridiki baxqa həzmətlərni bejirixkə ataloqanidi.

⁴⁹ Harun wə uning əwladliri bolsa Hudaning həzmətkari Musaning tapiloqinidək köydürmə kurbanlıq sunulidoqan kurbangahta kurbanlıqlar sunup, huxbuygahda huxbuy yekip, mukəddəsgahdiki barlıq həzmətlərni ada kılatti, xundakla Israillər üqün kəqürüm-kafarət ix-lirini kılatti.

⁵⁰ Harunning əwladliri təwəndikiqə: Harunning oqlı Əliazar, Əliazarning oqlı Finihəs, Finihəsning oqlı Abixuya, ⁵¹ Abixuyaning oqlı Bukki, Bukkining oqlı Uzzi, Uzzining oqlı Zərahiya, ⁵² Zərahiyaning oqlı Merayot, Merayotning oqlı Amariya, Amariyaning oqlı Ahitub, ⁵³ Ahitubning oqlı Zadok, Zadokning oqlı Ahimaaz idi.

Harun əwladlirining xəhərliri

⁵⁴ Təwəndikilər Harunning əwladlirining öz zemini iqidə makan tutup olturoqan yərliri: — Kohat jəmətining yərliri bolsa (muxu yərlər qək taxlax arkilik ularoqə təksim kılinoqan): —

⁵⁵ Yəhuda zemindiki Həbron wə Həbronning tət ətrapidiki etizlikliri ularoqə təksim kılinoqan ⁵⁶ (lekin bu xəhərnin ətrapidiki otluklar wə xəhərgə karaxlıq yeza-kəntlər bolsa Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə berildi). ⁵⁷ Harunning əwladlirioqə «panahlik xəhəri» Həbron berildi; buningdin baxqa Libnah bilən uningoqə təwə etizliklər, Yattir, Extemoa wə uningoqə təwə etizliklər,

⁵⁸ Hılən wə uningoqə təwə etizliklər, Dəbir wə uningoqə təwə etizliklər, ⁵⁹ Axan wə uningoqə təwə etizliklər, Bəyt-Xəməx wə uningoqə təwə etizliklərmu təksim kılinoqan; ⁶⁰ Yənə Binyamin kəbilisidiki zemindin Geba wə uningoqə təwə etizliklər, Alləmət wə uningoqə təwə etizliklər, Anatot wə uningoqə təwə etizliklər bəlüp berilgən. Ular jəmətliri boyiqə erixkən xəhər jəmiy on üq boldi.

⁶¹ Kohatning baxqa əwladlirioqə bolsa taxlanoqan qəkkə qikkini boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zemindin on xəhər bəlüp berildi.

⁶² Gərxomning əwladlirioqə, jəmətigə qarap, Issakar kəbilisi, Axir kəbilisi, Naftali kəbilisi wə Baxan yurtidiki Manassəh yerim kəbilisining zemindin on üq xəhər bəlüp berildi.

⁶³ Mərarining əwladlirioqə, jəmətigə qarap, taxlanoqan qəkkə qikkini boyiqə, Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Zəbulun kəbilisidin on ikki xəhər bəlüp berildi.

⁶⁴ Israillər xundək kılıp bu xəhərlərni wə ularoqə təwə etizliklərnin həmmisini Lawiyləroqə bəlüp bərdi. ⁶⁵ Ular taxlanoqan qəkkə qikkini boyiqə, yənə yukirida nami ataloqan xəhərlərni Yəhuda kəbilisidin, Ximeon kəbilisidin wə Binyamin kəbilisidin elip ularoqə bərdi.

⁶⁶ Kohatning əwladliridin boloqan bəzi jəmətlərgə Əfraim kəbilisining zemini təwəsidiki xəhərlərdin bəlüp berilgənlirimu boldi. ⁶⁷ Israillər ularoqə yənə ikki «panahlik xəhəri», yəni

6:49 «Mukəddəsgah» — yaki «əng mukəddəs jay». «kafarət» — «gunahları yepix» deqən gəp.

6:54 «qək taxlanoqanda» — Yəxua pəyoqəmbər boloqan waqtida, Israilning hərbi kəbilisi igiləydoqan yərlər qək taxlax arkilik bekitilgəndi «Yəxua» 21-babni kəring.

6:57 «panahlik xəhəri» — «Qəl.» 35:6-34ni wə xu ayətlərdiki izahətlərnə kəring.

6:58 «Hılən» — yaki «Hiləz» yaki «Holon» («Yə.» 21:15).

6:61 «Manassəh yerim kəbilisining zemindin on xəhər bəlüp berildi» — bəzi kəna kəqürmilərdə «Manassəh yerim kəbilisining zemindin, Əfraim kəbilisi (zemini)din wə dan kəbilisi (zemini)dinmu on xəhər bəlüp berildi» deyilidu. 66-ayətnimu kəring.

Əfraim taqlıqlıqə jaylaxkan Xəkəm wə uningə tawə etizliklarni wə Gəzər wə uningə tawə etizliklarni bərdi; ⁶⁸ Yənə Yokmiyam wə uningə tawə etizliklarni, Bəyt-Horon wə uningə tawə etizliklarni, ⁶⁹ Ayjalon wə uningə tawə etizliklarni, Gat-Rimmon wə uningə tawə etizliklarni ularə bərdi. ⁷⁰ Israillar yənə Manassəh yerim kəbilisidin Aner wə uningə tawə etizliklarni, Bileam wə uningə tawə etizliklarni Kohatning kəloqan jəmətlirigə bərdi.

⁷¹ Gərxomning əwladlirioqə Manassəh yerim kəbilisidiki jəmətlərnəning zəminidin Baxandiki Golan wə Golanə tawə etizliklər, Axtarat wə uningə tawə etizliklər berildi; ⁷² Issakar kəbilisidin Kədəx wə uningə tawə etizliklər, Dabirat wə uningə tawə etizliklər, ⁷³ Ramot wə uningə tawə etizliklər, Anəm wə uningə tawə etizliklər berildi; ⁷⁴ Axir kəbilisidin ularə Maxal wə uningə tawə etizliklər, Abdon wə uningə tawə etizliklər, ⁷⁵ Hukok wə uningə tawə etizliklər, Rəhəb wə uningə tawə etizliklər berildi; ⁷⁶ Naftali kəbilisidin Galiliyədiki Kədəx wə uningə tawə etizliklər, Həmmon wə uningə tawə etizliklər, Kiriatayim wə uningə tawə etizliklərmu berildi.

⁷⁷ Mərarining kəloqan əwladlirioqə bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono wə uningə tawə etizliklər, Tabor wə uningə tawə etizliklər berildi; ⁷⁸ Yənə Rubən kəbilisiningkidin, İordan dəryasining u tərpidin, Yerihoqə xərkiy udulidiki, yəni İordan dəryasining künqikəx boyidiki yərlərdin qəldiki Bəzər wə uningə tawə etizliklər, Yahzəh wə uningə tawə etizliklər, ⁷⁹ Kədəmot wə uningə tawə etizliklər, Məfaat wə uningə tawə etizliklər berildi; ⁸⁰ Gad kəbilisidinmu bolsa ularə Gileadtiki Ramot wə uningə tawə etizliklər, Məhanaim wə uningə tawə etizliklər, ⁸¹ Həxbon wə uningə tawə etizliklər, Yaazər wə uningə tawə etizliklər berildi.

Issakarning əwladliri

7¹ Issakirning oqulliri: — Tola, Puah, Yaxub wə Ximron degən tətəylən idi. ² Tolaning oqulliri: — Uzzi, Refaya, Yeriyo, Yahmay, Yıbsam wə Samuıldin ibarət, bularning həmmisi jəmət bəxi idi. Dawutning zamanida Tolaning adəm sani nəşəbnamilər də yigirmə ikki ming altə yüz batur jəngqi dəp hatiriləngən.

³ Uzzining oqlı İzraqiya idi, İzraqiyaning oqulliri Mikail, Obadiya, Yoel wə İxiya idi. Bu bəxəylənnəning həmmisi jəmət bəxi idi. ⁴ Nəşəbnamilər boyiqə ular bilən billə hesablanəqlərdin jənggiwar ottuz altə ming adəm bar idi; qünki ularning hotun, bala-qakiliri nəhayiti kəp idi.

⁵ Bularning Issakarning barlıq jəmətliri iqidiki batur jəngqi kərinədxliri bilən kəxulup, nəşəb boyiqə tizimoqə elinoqan jəmiy səksən yəttə ming adimi bar idi.

Binyaminning əwladliri

⁶ Binyaminning Bela, Bəkər wə Yədiyayəl degən üç oqlı bar idi. ⁷ Belaning Ezbon, Uzzi, Uzziəl, Yərimot wə İri degən bəx oqlı bolup, həmmisi jəmət bəxi idi; ularning nəşəbnamilirigə tizimoqə elinoqan jəmiy yigirmə ikki ming ottuz tət batur jəngqi bar idi.

⁸ Bəkərnəning oqulliri Zemirəh, Yoax, Əliezər, Əlyoyinay, Omri, Yəremot, Abiya, Anatot wə Alamət idi. Bularning həmmisi Bəkərnəning oqulliri bolup, ⁹ jəmət bəxliri idi; ularning nəşəbnamilirigə tizimoqə elinoqan jəmiy yigirmə ming ikki yüz batur jəngqi bar idi.

¹⁰ Yədiyayəlning oqlı Bilhan idi; Bilhənnəning oqulliri Yəux, Binyamin, Əhud, Kənaanəh, Zetan, Tarix wə Ahixəhər idi; ¹¹ Bularning həmmisi Yədiyayəlning əwladliri, jəmət bəxliri wə batur

6:72 «Dabirat» — yaki «Dobrat».

6:77 «Mərarining kəloqan əwladlirioqə bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono...» — bəzi kəna kəqürmilərdə (məsilən, Təwratning grək tilidiki tərjimisi LXXdə) muxu yərdə «Mərarining kəloqan əwladlirioqə bolsa Zəbulun kəbilisidin Yokniyam wə uningə tawə otlaqlar, Kartəh wə uningə tawə etizliklər wə Rimmono... » deyilidu.

« Tarih-təzkirə «1» »

jəngqilər idi. Ularning nəsəbnamilirigə tizimlanğanlarning jənggə qikilaydiğanliri jəmiy on yəttə ming ikki yüz idi. ¹² Xuppiylar wə Huppiylar bolsa yənə İrning əwladliri idi; Huxiylar Ahərning əwladliri idi.

Naftalining əwladliri

¹³ Naftalining oqulliri: Yahziəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhəhning oqulliri idi.

Manassəhning əwladliri

¹⁴ Manassəhning oqulliri: — Uning Suriyəlik tokilidin Asriəl tərəlgən; uningdin yənə Gileadning atisi Makir tuquloqan. ¹⁵ Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmu ayal aloqan (Makirning singlisining ismi Maakah idi). Makirning yənə bir əwladining ismi Zəlofiħad idi, Zəlofiħadning pəkət birnəqqə kızila boləqan.

¹⁶ Makirning ayali Maakah oqul tuqurp, uningə Pərex dər at qoyqan; Pərexning inisining ismi Xərək idi; Xərəkning oqli Ulam wə Rakəm idi. ¹⁷ Ulamning oqli Bedan idi. Bularning həmmisi Gileadning əwladliri; Gilead Makirning oqli, Makir Manassəhning oqli idi.

¹⁸ Gileadning singlisi Həmmoləkəttin İxħod, Abiezər wə Mahalah tuquloqan. ¹⁹ Xəmidaning oqulliri Ahiyan, Xəkəm, Likhi wə Aniam idi.

Əfrimning əwladliri

²⁰ Əfrimning əwladliri: Uning oqli Xutilah, Xutilahning oqli Bərəd, Bərədnin oqli Taħat, Taħatning oqli Eliadah, Eliadahning oqli Taħat, ²¹ Taħatning oqli Zabad, Zabadning oqli Xutilah idi (Ezər bilən Eliad Gatliklarning qarwa mallirini bulang-talang kılqılı qıxkəndə, xu yərlik Gatliklər tərripidin əltürülgən. ²² Ularning atisi Əfrim bu baliliri üqün heli künlərgiqə matəm tutkəqkə, uning buradərliiri uningə təsəlli bərgili kəlgən. ²³ Əfrim ayali bilən billə kəyta bir yastukqə bax qoyqan. Ayali həmilidar bolup, bir oqul tuqqan; Əfrim uningə ailəm bala-kəzaə yolukti dər, Bəriyah dər isim qoyqan. ²⁴ Uning kızı Üstün Bəyt-Həron bilən Təwən Bəyt-Həronni wə Uzzən-Xərahni bina kılqan).

²⁵ Bəriyahning oqli Refah bilən Rəxəf idi; Rəxəfnin oqli Telah, Telahning oqli Taħan.

²⁶ Taħanning oqli Ladan, Ladanning oqli Ammiħud, Ammiħudning oqli Əlixama, ²⁷ Əlixamanin oqli Nun, Nunning oqli Yəxua idi.

Əfrimlarning xəhərliiri

²⁸ Əfrimlarning zemini wə makanlaxqan yərliri Bəyt-Əl wə uningə təwə yeza-kəntlər bolup, künqikix tərripidə Naraan, künpetix tərripidə Gəzər bilən uningə təwə yeza-kəntlər; Xəkəm wə uningə təwə yeza-kəntlər, taki Gaza wə uningə təwə yeza-kəntlərgiqə sozulatti. ²⁹ Manassəh kəbilisining zeminiə tutaxqan yənə Bəyt-Xəan wə uningə təwə yeza-kəntlər; Taanah wə uningə təwə yeza-kəntlər; Məgiddo wə uningə təwə yeza-kəntlər; Dor wə uningə təwə yeza-kəntlərmu bar idi. İsrailning oqli Yüsüpnin əwladliri mana muxu yərlərgə makanlaxqanıdi.

7:12 «Ahər» — yaki «Ahiram» («Qəl.» 26:38ni kərting).

7:15 «Makirning singlisi» — ibraniy tilidə «uning singlisi». «Makirning yənə; bir əwladining ismi...» — ibraniy tilidə «İkkinqisining ismi ...» deyilidu. Pərzimizqə «ikkinqisi» muxu yərdə «(uning) yənə bir əwladı» degən mənədi.

7:18 «Gileadning singlisi» — ibraniy tilidə «uning singlisi».

7:23 «Bəriyah» — Bəriyahning mənisi «bala-kəza» bilən baqlıq.

7:25 «Bəriyahning oqli» — ibraniy tilidə «uning oqli». Bəzi alimlar «uning» degənni yukiridiki Xutilahni kərsitidu, dər karaydu. «Bəriyahning oqli Refah bilən Rəxəf idi...» — yaki «Bəriyahning oqli Refah idi, Refahning oqli Rəxəf idi...».

7:27 «Yəxua» — bu «Yəxua» Yəxua pəyqəmbərdur (muxu yərdə «Yəħoxua» deyilidu).

« Tarih-təzkirə «1» »

Axirning əwladliri

³⁰ Axirning oqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah; ularning Serah degən singlisimu bar idi. ³¹ Beriyahning oqli Həbər bilən Malkiəl bolup, Malkiəl Birzawitning atisi idi. ³² Hebərdin Yaflet, Xomar, Hotam wə ularning singlisi Xuya tərəlğan.

³³ Yafletning oqulliri Pasak, Bimhal wə Axwat; bular Yafletning oqulliri idi. ³⁴ Xəməning oqulliri Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. ³⁵ Xəməning inisi Hələmning oqli Zofah, Yimna, Xələx wə Amal idi; ³⁶ Zofahning oqli Suah, Harnəfər, Xual, Beri, Imrah, ³⁷ Bezər, Hod, Xamma, Xilxah, Itran wə Bəərah idi. ³⁸ Yətəning oqulliri Yəfunnəh, Pispah wə Ara idi. ³⁹ Ullaning oqulliri Arah, Hanniəl wə Riziya idi. ⁴⁰ Bularning həmmisi Axirning əwladliri bolup, hər kaysisi jəmət baxliri, aləmət bətur jəngqilər, yulbaxqilər idi; ularning jəmətliri boyiqə nəəbnamigə tizimlanəqanda, jənggə qatıləydioqanliri jəmiy yigirmə altə ming idi.

Binyaminning əwladliri — dawami

8¹Binyaminning tunji oqli Bela, ikkinchi oqli Axbəl, üçinchi oqli Aharah,²tetinqi oqli Nohah, bəxinqi oqli Rafa idi. ³Belaning oquulliri Addar, Gera, Abihud, ⁴Abixua, Naaman, Ahoah, ⁵Gera, Xefufan wə Hıram idi.

⁶⁻⁷ Təwəndikilər Əhudning əwladliri: —

Naaman, Ahiyah wə Gera (əslidə ular Gebaliklarning jəmət bexi idi. Gebaliklar Manahatka kəqürüwetilgənidi. Bularni kəqürüwətküqi bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahihud tərəlgən).

⁸ Xaharaim Huxim bilən Baara degən ikki ayalini qoyuwatkəndin keyin Moab diyarida oqul pərzənt kərgən. ⁹ Uning Hodəx degən ayalidin Yobab, Zibiya, Mexa, Malkam, ¹⁰ Yəuz, Xəkiya, Mirmah degən oqullar tərəlgən; uning bu oqullirining həmmisi jəmət bəxi bolənanidi.

¹¹ Huximdinmu uningda Abitub, Əlpaal degən oşullar tərəlgən.

¹² Əlpaalning oqulliri Ebər, Mixam wə Xeməd (Xeməd Ono bilən Lod degən ikki xəhərni wə ularoqa təwə yeza-kəntlərni bina kıloqan), ¹³Beriyah wə Xema idi. U ikkisi Ayjalondikilər iqidə jəmət baxliri bolup, Gat ahalisini koşliwətkənidi.

¹⁴ Ahiyo, Xaxak, Yərəmot, ¹⁵ Zəbadiya, Arad, Edər, ¹⁶ Mikail, İxpaḥ wə Yoha bolsa Beriyahning oçulliri idi.

¹⁷ Zəbadiya, Məxullam, Hızki, Hebər, ¹⁸ İxməray, Yezliya və Yobablarning həmmisi Əlpaalning oçulliri idi.

¹⁹ Yakim, Zikri, Zabdi, ²⁰ Əliyənay, Ziltay, Əliyəl, ²¹ Adaya, Beraya və Ximratlar Ximəyning oomulliri idi.

²² ʾIṣṣan, Ebər, ʾəliyəl, ²³ Abdon, Zikri, Ḥanan, ²⁴ Ḥananiya, Elam, Antotiya, ²⁵ Eḏeah wə Pənuəllər
Xaxakning oqulliri idi.

²⁶ Xamxiray, Xehariya, Ataliya, ²⁷ Yaarexiya, Əliya wə Zikrilar Yərohamning oqulliri idi.

²⁸Yukirikilarning həmmisi nəşəbnamilərdə hatiriləngən jəmət bexi idi; bular həmmisi mətivərlər bolup, Yerusaleməyə makanlaxkanidi.

7:34 «Xəmə» — bu Xəmər xühşisizki 32-ayattiki «Xəmə»ning wariyanti. «Xəmə»ning oçulliri Ahi, Rohgah...» — baxka birhıl tərjimişi: «uning inisi Xəmə»ning oçulliri Rohgah...».

7:37 «Itran» — bəlkim «Yətər»ning baxqa bir xəkli boluxi mumkin (38-ayətni kərug).

8:1 «Binyaminning tunji oʻqli Bela, ikkinchi oʻqli Axbal, uchinchi oʻqli Aharah...» — muxo bapta Binyaminning avladlirining nāsabnamisi kēp yorlarā pākāt bazi yeza-kentlār bilēn baqlanōjan haldā kōrūnidū. Səwəbi, Binyamin kəbilisidikilār eqir gunah sadir kilip Hudaning kattik jazasija uqroqidan keyin, pūtkil isral iqigē tarilip kətkenidi.

8:10 «Xakiya» — yaki «Xobiya».

8:12 «Xeməd» — yəki «Xemər».

8:22 «Ixpan» — yaki «Ixpañ».

²⁹ Gibeonning atisi Jaiyəl Gibeonşa makanlaxkanidi; uning ayalining ismi Maakah idi. ³⁰ Uning tunji oqli Abdon, qaloqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nadab, ³¹ Gedor, Ahiyo, Zekər wə Miklot idi; ³² Miklottin Ximeya tərəlgən. Bularmu qerindaxliri bilən Yerusalemda qoxna olturuxatti.

³³ Nərdin Kix tərəlgən; Kixtin Saul tərəlgən; Sauldin Yonatan, Malkixua, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. ³⁴ Merib-Baal Yonataning oqli idi; Mikah Merib-Baaldin tərəlgən. ³⁵ Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tariya wə Aħaz idi. ³⁶ Aħazdin Yəhoaddah tərəlgən; Yəhoaddahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən; Zimridin Moza tərəlgən; ³⁷ Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oqli Rafa, Rafaning oqli Eliasah, Eliasahning oqli Azəl idi. ³⁸ Azəlning altə oqli bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oqulliri idi. ³⁹ Azəlning inisi Yexəkning tunji oqlining ismi Ulam, ikkinqi oqlining ismi Yeux, üçinqi oqlining ismi Əlifəlet idi. ⁴⁰ Ulamning oqullirining həmmisi batur jəngqi, okyaqi idi; ularning oqulliri wə nəwrliri nahayiti kəp bolup, jəmiy biryüz əllik idi. Yüqiriklarning həmmisi Binyamin əwladliridin idi.

9 ¹ Pütkül Israillar nəşəb boyiqə tiziməyə elinoqanidi. Mana, ular «Israill padixahlirining hatirisi» degən kitabəyə pütülgəndur.

Babiləyə sürgün boluxtin kaytip Yerusaleməyə makanlaxқан Israillar

² Yəhudalar bolsa asiylik qiloqanlikidin Babiləyə sürgün qilinəqan.

Həmmidin awwal kaytip kelip öz zemini wə öz xəhərlirigə makanlaxқанlar bolsa bir kisi Israillar, kaqınlar, Lawiylar wə ibadəthana hizmətkarlıri idi. ³ Yerusaleməyə makanlaxқанlar bolsa Yəhuda kəbilisi, Binyamin kəbilisi, Əfraim kəbilisi wə Manassəh kəbilisidin bir kisi mliri idi. ⁴ Ularning iqidə Yəhudaning oqli Pərazning əwladliridin Utay bar idi; Utay Ammihudning oqli, Ammihud Omrining oqli, Omri Imrining oqli, Imri Banining oqli idi. ⁵ Xilohning əwladliri iqidə uning tunji oqli Asaya wə uning oqulliri bar idi. ⁶ Zərahning əwladliridin Yəuel wə ularning uruk-tuoqanlıri bolup jəmiy altə yüz toqsan adəm bar idi.

⁷ Binyaminning əwladliri iqidə Həssinuahning əwrisi, Hədawianing nəwrisi, Məxullamning oqli Sallu bar idi; ⁸ yənə Yərohamning oqli Yibniya, Mikrining nəwrisi, Uzzining oqli Elah wə İbiniyaning əwrisi, Reuəlning nəwrisi, Xəfatiyaning oqli Məxullam ⁹ həmdə ularning uruk-tuoqanlıri bar idi; ular nəşəbnamisi boyiqə tizimlənəqanda jəmiy toqquz yüz əllik altə adəm idi. Yüqirida tiləyə elinoqanlar öz jəmətiyə jəmət bexi idi.

Yerusalemda turuxluk kaqınlar

¹⁰ Kaqınlar iqidə Yədəya, Yəhoyarib, Yaqin wə ¹¹ Azariya bar idi. Azariya Hudaning əyini baxquruqı bolup, Hilkianing oqli, Hilkia Məxullamning oqli, Məxullam Zadokning oqli, Zadok Merayotning oqli, Merayot Ahitubning oqli idi. ¹² Yənə Malkianing əwrisi, Paxhurning nəwrisi, Yərohamning oqli Adaya həmdə Adiyəlning oqli Maasay bar idi; Adiyəl Yəhzərahning oqli, Yəhzərah Məxullamning oqli, Məxullam Məxillemitning oqli, Məxillemit İmməning oqli idi. ¹³ Ularning qerindaxliri həmmisi jəmət baxlıri bolup, jəmiy bir ming yəttə yüz atmix adəm idi; ularning həmmisi Hudaning əyidiki hizmətləni kiliqxə bekitilgən iktidarlik kixilər idi.

8:29 «Jaiyəl» — Təwratning grek tilidiki təjmisimi (LXX)də «Jiyəl» tepilidu.

8:31 «Miklot» — «Miklot» Təwratning grek tilidiki təjmisimi (LXX)diki bəzi qəqürmilərdə tepilidu. 32-ayətni kərtəng.

9:2 «ibadəthana hizmətkarlıri» — ibraniy tilidə «Nətinilyar». Mənis bəlkim «bəqıxlanəqanlar». Ularning əjdadlıri bəlkim «Gibeonluklar» idi. «Yəxua» 9:27ni kərtəng.

« Tarih-təzkirə «1» »

Yerusaleməda turuxluk Lawiyalar

¹⁴ Lawiy kəbilisidin Mərarining əwladliri iqidə Həxabiyaning əwrisi, Azrikamning nəwrisi, Həxsubning oolli Xemaya bar idi; ¹⁵ Yənə Bəkbəkkar, Hərəx, Galal və Asafning əwrisi, Zikrining nəwrisi, Mikaning oolli Mattaniya; ¹⁶ yənə Yədutunung əwrisi, Galalning nəwrisi, Xemayaning oolli Obadiya həmdə Əlkanahning nəwrisi, Asaning oolli Bərəkiya bar idi; bularning həmmisi Nitofatlıqlarning yeza-kəntlirigə məkanlaxkanidi.

Lawiylarning wəzipiliri

¹⁷ Dərwaziwənlər Xallum, Akkub, Talmon, Ahiman və ularning kərindaxliri idi; Xallum ularning bəxi idi. ¹⁸ Ular taki həziroqığə xərək tərəptiki «padixahning dərwazisi»də dərwaziwənlik kılıp kəlməktə; ular ilgiri Lawiylarning qedirgahıda dərwaziwənlik kılqanidi.

¹⁹ Korəning əwrisi, Ebiasafning nəwrisi, Korahning oolli Xallum həmdə uning atisinin jəmətidiki kərindaxliri bolqan Korahiyalar Hudaning əyining hizmitini baxquratti, qedirning ixiklirini bəqattı; ularning ata-bowiliri əslidə Pərwərdigarning qedirgahını baxquruxkə koyuloqan, ibadət qedirining ixikini bəqkanidi. ²⁰ Ilgiri Əliazarning oolli Finihəs ularning yol-baxqisi bolqan; Pərwərdigar uning bilən billə bolqan. ²¹ Məxələmiyaning oolli Zəkəriya bolsa jəməət qedirining dərwaziwəni bolqanidi.

²² Dərwaziwənlikə tallanoqan bu kixilər jəmiy ikki yüz on ikki kixi idi; ular öz yeza-kəntliridə, nəşəbliri boyiqə tizimlanqan (əslidə Dawut və aldin kərgüqi Samuil ularni amanət kılinoqan wəzipilirigə bəkitkənidi. ²³ Ular və ularning əwladliri Pərwərdigarning əyi, yəni muqəddəs qedirning ixik-dərwazilirini bəqixkə bəkitilgənidi).

²⁴ Xərkiy, qərbiy, ximaliy və jənubiy ixik-dərwazilirida dərwaziwənlər bəkitilgənidi.

²⁵ Ularning yeza-kəntlərdə olturuxluk kərindaxliri bolsa hər yəttə kündə nəwət boyiqə kelip ular bilən birgə hizməttə bolatti. ²⁶ Tət dərwaziwən begi Lawiylardin idi; ularoqə tapxuruloqini Pərwərdigarning əyidiki ambar-həzniləni bəqix idi. ²⁷ Bəqix məs'uliyiti ularning üstidə bolqaqkə, ular keqida Pərwərdigarning əyining ətrapidiki orunlirida turatti həmdə hər küni atigəndə ixik-dərwaziləni eqixkə məs'ul idi.

²⁸ Ulardin bir kismi ibadəthana hizmitidə ixlilididoqan əswab-üşkünilərgə məs'ul idi; ular sanap əpqikp, sanap əpkirip koyatti. ²⁹ Ularning yənə bir kismi tapxuruloqini boyiqə qaqa-kuqılar və muqəddəs jaydiki barlıq əswab-üşkünilər, xundakla aq un, xarab, zəytun meyi, məstiki və hux-buy buyumlaroqə məs'ul idi. ³⁰ Kahinlarning oqulliridin bəzilər huxbuy buyumlardin ətir ya-saytti. ³¹ Lawiylardin Mattitiyah, yəni Korahiyaldin Xallumning tunji oqlining wəzipisi qazan neni etixkə məs'ul idi. ³² Ularning kərindaxliri, Koqatning əwladliri iqidə «təqdim nan»oqə məs'ul bolup, hər xabat küni tizididoqanoqə nanlarni təyyarlaytti.

³³ Lawiylarning jəmət baxliri bolqan nəoqmiqilər ibadəthanidiki əylərdə turup, bəqkə hizmətləni kılmay, keqə-kündüz öz ixliri bilənla bolatti. ³⁴ Yukiridiki kixilərninng həmmisi Lawiylar iqidiki yolbaxqılar bolup, həmmisi öz nəşəbi boyiqə jəmət bəxi idi; bularning həmmisi Yerusaleməda turatti.

Saulning ata-bowiliri, Jəiyəlnin əwladliri

³⁵ Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonoqə məkanlaxkanidi. Uning ayalining ismi Maakah idi. ³⁶ Uning tunji oolli Abdon, qaloqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nər, Nadab, ³⁷ Gedor, Ahiyo, Zəkəriya və Miklot idi. ³⁸ Miklottin Ximeyam tərəlgən. Bularmu əzlirining kərindaxlirining yenida Yerusa-

9:19 «qedir» — «qedir» muxu yərdə Hudaning kaytidin quruloqan əyini kərsitixi kərək. «Pərwərdigarning qedirgahı» — muxu yərdə bəlkim muqəddəs ibadət qedirining əzini əməs, bəlkı Israillər qəl-bayawanda kezip yüriginidə «muqəddəs qedir»ning ətrapidiki Lawiy-kahinlarning qedirgahını kərsitixi mumkin.

9:23 «Pərwərdigarning əyi, yəni muqəddəs qedir» — muxu yərdə Dawut dəwridiki «muqəddəs qedir» həmdə xundakla Sulayman quroqan keyinki muqəddəs əyni kərsitixi kərək.

lemda qoxna olturuxatti.

³⁹ Nərdin Kix tərəlgən, Kixtin Saul tərəlgən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab və Ex-Baal tərəlgən. ⁴⁰ Merib-Baal Yonatanın oğlu idi; Merib-Baldin Mikah tərəlgən. ⁴¹ Mikahning oğulları Piton, Mələk, Tahriya və Ahaz idi. ⁴² Ahazdin Yarah tərəldi; Yarahdin Aləmət, Azmawət və Zimri tərəlgən. Zimridin Moza tərəlgən; ⁴³ Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oğlu Refaya, Refayaning oğlu Eliasa, Eliasağning oğlu Azəl idi.

⁴⁴ Azəlnin altı oğlu bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya və Hənan idi; bularning hamması Azəlnin oğulları.

Saul və uning oğullarının qətl kəlini

1Sam. 31:1-13

10 ¹ Filistiyələr İsrailəyə hücum kəliwidi, İsrailə Filistiyələrinin əldidin qətti, ular Gilboa təqida kərip yəkitildi. ² Filistiyələr Saul bilən uning oğullarını tap bəsip qəqlidi; ular ahiri Saulning oğullaridin Yonatan, Abinadab, malki-xualarını urup əltürdi. ³ Saulə qarxi jəng intayin xiddətlik boldi; okyaqılar Saulə yetixip okya etip uni yəriləndurdi. ⁴ Andin Saul yəraq kətürğüqisigə: Kəliqingni suqurup mənə sanjip əltürəwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kəlip mənə sanjip, mənə horlukqə qəyuxi mumkin, dedi. Ləkin yəraq kətürğüqisi intayin qərkəp kətip, unimidi. Xuning bilən Saul kəliqni elip üstigə əzini taxlıdi.

⁵ Yəraq kətürğüqisi Saulning əlginini kərup, umu ohxaxla əzini kəliqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. ⁶ Xuning bilən Saul, üç oğlu həmə pütən ailisidikilər xu kündə bəraqə əldi.

⁷ Əmdi wadida turoqan İsrailə əskərlirining qəqənləkləni və Saul bilən oğullarining əlginini kərginidə, ular xəhərlirini taxlap qətti, Filistiyələr kəlip u jəylərdə orunlasti.

⁸ Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyələr əltürəlgənlərinin kiyim-qəqəklirini saldurəwəqlə kəlgəndə Gilboa təqida Saul bilən oğullarining əlük yətkənləkləni kərdi-də, ⁹ kiyimlərini saldurəp, kəllisini və sawut-yəraqərlirini elip kətti həmədə bularni Filistiyələrinin zəminining həməyə yərlirigə apirip, əz butlirioqə və həlkqə hux həwə yətküzdi. ¹⁰ Ular Saulning sawut-yəraqərlirini ularning buthanisidə qəyup, kəllisini Dagon buthanisioqə əsip qəydi.

¹¹ Əmdi Yəbəx-Gileadda olturoquqılar Filistiyələrinin Saulə bərləq kəloqanlirini angliqanda ¹² ularning iqidiki həmədə bətlərlə atlinip, Saul bilən oğullarining jəsətlirini elip, ularni Yəbəxə qəyturəp kəlip, Yəbəxtiki dub dərihining tūwigə dəpnə kildi və yəttə kün roza tutti.

¹³⁻¹⁴ Xuning bilən Saul Pərwərdigəyə kəloqan wəpasizləqə üçün əldi; u Pərwərdigərinin səz-kəlamioqə kirməy və həttə Pərwərdigədin yəq soriməy, bəlkə palqı jinkəxning yəniqə bərip uningdin yəq sorioqanidi. Xunga Pərwərdigə uni əltürəp, pərixəqləkləni Yəssəning oğlu Dawutqə ətküzəp bərdi.

9:38 «Ximeyam» — 8:32də «Ximeya».

9:40 «Merib-Baal» — «2Sam.» 4:4də «Məfiboxət».

9:41 «Tahriya» — 8:35də «Tariya».

9:42 «Yarah» — 8:36də «Yəhoaddah».

9:43 «Refaya» — 8:36də «Rafa».

10:3 «Okyaqılar Saulə yetixip okya etip uni yəriləndurdi» — yəki «okyaqılar Saulə yetixip, u okyaqılərdin əzəbləndi».

10:9 «...kiyimlərini saldurəp, kəllisini və sawut-yəraqərlirini elip kətti həmədə bularni Filistiyələrinin zəminining həməyə yərlirigə apirip...» — yəki «...kiyimlərini saldurəp, kəllisini və sawut-yəraqərlirini elip kətti həmədə əqlərləni Filistiyələrinin zəminining həməyə yərlirigə əwətip, ... hux həwə yətküzdi».

« Tarih-təzkirə «1» »

Dawutning Yəhudiyəgə padixah boluxka məsih kılınolanlıkı

2Sam. 5:1-10

11¹ U qaşda barlık İsrail jamaiti Həbronağa kelip Dawutning kəxiqə yiojilixip: «Qarisila, biz əzlining ət-səngəkliridurmiz! ² Burun Saul bizning üstimizdə səltənət kıləandimu İsrail həlkiyə jənggə qikip-kirixkə yolbaxqı boləjan əzliri idila. Əzlining Hudaliri boləjan Pərwərdigarmu əzlrigə: — Sən Mening həlkim İsrailning padıqısı bolup ularni bəkişən wə İsrailning əmiri bolisən, dēgənidi» — dedi..

³ Xuning bilən İsrail aqsakallirining həmmisi Həbronağa kelip padixah Dawutning kəxiqə kelixti; Dawut Həbronda Pərwərdigarning aldida ular bilən bir əhdə tüzüxti. Andin ular Pərwərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkini boyiqə, Dawutni Məsih kılıp, İsrailni idarə kılaxkə padixah kılıp tiklidi..

Dawutning Yerusalemnı ixəjal kılıxi

⁴ Dawut bilən barlık İsrail həlki Yerusaleməgə kəldi (Yerusalem xu qaşda «Yəbus» dəp atilatti, zemindiki ahalə boləjan Yəbusiyar xu yərdə turatti). ⁵ Yəbus ahalisi Dawutka: «Sən bu yərgə həqqaqan kirəlməysən!» dedi. Birəq Dawut Zion dēgən qorəjanni aldi (xu yər «Dawutning xəhəri» dəpmu atilidu). ⁶ Dawut: «Kim aldi bilən Yəbusiyarəgə hujum kılisa, xu kixi yolbaxqı wə sərdar bolidu» dedi. Zəruyaning oqlı Yoab aldi bilən atlinip qikip, yolbaxqı boldi. ⁷ Dawut qorəjanda turatti, xunga kixilər u qorəjanni «Dawut xəhəri» dəp ataxti. ⁸ Dawut xəhərni Millo-din baxlap tət ətrapidiki sepiləyiqə yengiwaxtin yasatti; xəhərnin qələjan kışmini Yoab yasatti. ⁹ Dawut kündin künge qudrət tapti, qünki samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar uning bilən billə idi.

Dawutning palwanliri

2Sam. 23:8-39

¹⁰ Təwəndikilər Dawutning palwanliri iqidə yolbaxqılar idi; ular Pərwərdigarning İsrailəgə eytkən səzi boyiqə pütkül İsrail bilən birlixip, Dawutning padixahlıqını mustəhkəm kılıp, birliktə uni padixah kılaxkə kükidi.

¹¹ Təwəndikilər Dawutning palwanlirining tizimlikı boyiqə hatiriləngəndür: —

Həkməniylərdin boləjan Yaxobiam yolbaxqılar iqidə bəxi idi; u nəyisini pikiritip bir kətimdila üç yüz adəmnı öltürgən. ¹² Uningdin qalsə Ahəhiy Dodoning oqlı Əliazar bolup, u «üç palwan»ning biri idi; ¹³ İlgiri Filistiyar Pas-Dammimda jəng kılaxkə yiojiləjanda, u Dawut bilən u yərdə idi. U yərdə arpa əsüp kətkən bir etizlik bolup, həlki Filistiyələrnin aldidin bədər kaqkanıdi; ¹⁴ ular bolsa etizlikning otturısında turuwelip, həm etizlikni koojdiəjan, həm Filistiyələrnı tarmar kıləjan; Pərwərdigar ənə xu yol bilən ularni oqayət zor əjəlibigə erixtürgən..

¹⁵ Ottuz yolbaxqı iqidin yənə üçəylən Qoram taxlıktiki Adullamning əjariəgə quxup Dawutning yəniəgə kəldi. Filistiyələrnin koxuni bolsa «Rəfayim jiləjisi»da bargah kurojandı. ¹⁶ Bu qaşda Dawut qorəjanda, Filistiyələrnin qarawulgağı Bəyt-Ləhəmdə idi. ¹⁷ Dawut ussap: «Ah, birsı manga Bəyt-Ləhəmnin dərwasisining yənidiki kuduktin su əkilip bərgən bolsa yaxxi bo-

11:2 «jənggə qikip-kirixkə yolbaxqı» — ibraniy tilida «İsrailning qikixida həm kirixida ularəgə baxlıoquı idila» dēgənlik bilən ipadilini, İsrailning barlık paaliyətlirini kərsitidu.

11:3 1Sam. 16:1, 13; 2Sam. 5:3

11:5 «Zion dēgən qorəjan» — «Zion» Yerusalemning iqidiki egizlik bolup, xu yərgə daim qorəjan selinipturatti. Keyin ibadəthanimu Ziona kurojəjan.

11:8 «Millo» — «pələmpəylik yər» dēgən mənida boluxı mumkin.

11:11 «yolbaxqılar iqidə» — bu ibarining baxkə hil tərjəmisı «ottuzı iqidə»

11:14 «Ular bolsa etizlikning otturısında turuwelip... Pərwərdigar ... Ularıni oqayət zor əjəlibigə erixtürgən» — muxu ayəttə «ular» bəlkim Dawut wə «üç palwan»ni kərsitidu. «2Sam.» 23:11-12də Əliazarning awwal bu jəngni baxlıoqanlıkı kərsitilidu.

latti!» dewidi, ¹⁸bu üç palwan Filistiylərlə ləxkərgahidin bəşüp ötüp, Bəyt-Ləhəminin dərwəsisinin yenidiki kuduqtin su tarttı wə Dawutka elip kəldi; ləkin u uningdin iqlili unimidi, bəlki suni Pərwərdigarəyə atəp təküp: ¹⁹«Hudayim bu ixni məndin neri kilsun! Mən həyatining həwptə kəlixioyə qərimioğan bu kixilərlənin qəninə iqsəm kəndək bolidu? Qünki buni ular həyatining həwptə kəlixioyə qəriməy elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iqlili unimidi. Bu üç palwan kəloğan iqlar dəl xular idi.

²⁰Yoabning inisi Abixay üçünün bəxi idi; u üç yüz adəm bilən qərxilixip nəyisini pəkitirip ularni əltürdi. Xuning bilən u bu «üç palwan» iqidə nemi qıqkanıdi. ²¹U muxu «üç palwan» iqidə həmmidin bək hərmətkə sazawər boləğan bolsimu, ləkin yənə awwalkı üçqəyləngə yətməytti.

²²Yəhoyadaning oqlı Binayə Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp kəltis iqlarni kəloğan. U Moabiy Arieəlnin iqlini əltürgən. Yənə qəy yəşkən bir künə azgəloyə qüxüp, bir xirni əltürgənidi. ²³U yənə kəlidə bəpərlənin oqlidək bir nəyisi bar, boyining egizliki bəx gəz kəlidioğan bir Misirliqni kətl kildi; u bir həsa bilən uningəyə hujum kəlip, uning nəyisini kəlidin tartiwəlip əz nəyisi bilən əltürdi. ²⁴Yəhoyadaning oqlı Binayə mənə bu iqlarni kəloğan. Xuning bilən üç palwan iqidə nemi qəkarəkanıdi. ²⁵Mənə, u həliki ottuz palwandinmü bəkrək xəhrət qəzanəğan bolsimu, ləkin əldinki üç palwanəyə yətməytti. Dawut uni əzining pasibən begi kəlip təyiniəgən.

²⁶Qəxundiki palwanlar bolsa: —

Yoabning inisi Asəhəl, Bəyt-Ləhəmlək Dodəning oqlı Əlhənan, ²⁷Hərorlək Xəmmot, Pilonlək Hələz, ²⁸Təkoəlik İkkəxning oqlı İra, Anətolək Abieəz, ²⁹Huxətlək Sibbəkəy, Ahoəhlək İlay,

³⁰Nitəfatliək Məharəy, Nitəfatliək Bəənəhning oqlı Hələb, ³¹Binyəmin əwladliridin Gibəəhliək Ribəyning oqlı İttay, Pirətonlək Binayə, ³²Gəax wədiliridin kəlgən Huray, Arbatliək Abiyəl,

³³Bəharumlək Azməwət, Xəlbənlək Elyəhəbə, ³⁴Gizənlək Həxəmining oqlılliri, Hərarliək Xəgəning oqlı Yənatən, ³⁵Hərarliək Səkarəning oqlı Əhiyəm, Urning oqlı Əlifəl, ³⁶Məkarətlək Həfər, Pilonlək Əhiyəh, ³⁷Kərməllək Həzro, Əzbəyning oqlı Nəarəy, ³⁸Nətanəning inisi Yoəl, Həgrəning oqlı Mibhər, ³⁹Ammonlək Zələk, Zəruyəning oqlı Yoabning yəəş kətürəgüqisi boləğan Bəərotlək Nəharəy, ⁴⁰İtrilək İra, İtrilək Gəərb, ⁴¹Hittiy Uriyə, Əhləyning oqlı Zəbəd, ⁴²Rubən kəbilisidin Xizəning oqlı, Rubənlər iqidə yəlbəxqı boləğan Adinə wə uningəyə əgəxkən ottuz adəm, ⁴³Məəkəhning oqlı Hənan, Mitnilək Yəxəfət, ⁴⁴Əxtəratliək Uzziyə, Aroərlək Hətaməning oqlı Xəmə bilən Jəiyəl, ⁴⁵Ximrəning oqlı Yədiyəyə bilən uning inisi tizilik Yohə, ⁴⁶Məhəwilək Əliyə, Əlnəaməning oqlılliri Yəribə bilən Yəxəwiyə, Moəbliək Yitmə,

⁴⁷Əliyə, Obəd wə Məzəbalək Yəəsiyəllərdin ibərət idi.

11:20 «...Xuning bilən u bu «üç palwan» iqidə nemi qıqkanıdi» — bu ayətnin yənə birnəqə hil təjimişi bar. 21-ayəttiki izahətni kərüng.

11:21 «Xuning bilən u bu «üç palwan» iqidə nemi qıqkanıdi. U muxu «üç palwan» iqidə həmmidin bək hərmətkə sazawər boləğan bolsimu, ləkin yənə awwalkı üçqəyləngə yətməytti» — 20-21-ayətnin bəxə birhil təjimişi: — «Xuning bilən u «üç palwan» bilən təng xəhrət qəzanəğan. U «üç palwan»din iqlini həssiləp hərmətkə igə boləğan wə ularning bəxi boləğan bolsimu, ləkin uların biri bolmidi». Əmma bizningqə təjimişimiz «2Sam.» 23:18-19gə məkəlidu.

11:22 «Moabiy Arieəlnin iqlini əltürgən» — yənə birhil təjimişi: — «Moəbtiki iqlini xir...» yəki «Moəbtiki iqlini xirdək kixini...».

11:23 «bəx gəz» — iqlini məkətrin artuq (2.2 mət).

11:24 «üç palwan iqidə nemi qəkarəkanıdi» — yəki «üç palwan bilən təng nemi qəkarəkanıdi».

11:29 «Sibbəkəy» — yəki «Məbbəunay» («2Sam.» 23:27ni kərüng).

11:32 «Huray» — «2Sam.» 23:31də «Hidday».

11:34 «Həxəmining oqlılliri» — yəki «Yəxəmining oqlılliri». («2Sam.» 23:33ni kərüng).

11:46 «...Moəbliək Yitmə» — bu tizimlikdə birnəqə Yəhədiyə əməslər — məsələn, Ammonlək Zələk, Hittiy Uriyə wə Moəbliək Timnə bar.

« Tarih-təzkirə «1» »

Dawutka bekiñojan Binyamin palwanliri

12¹ Dawut kixning oqli Saulning besimi səwəbidin Ziklagda yoxurunup yatқан qaojda munu kixilər Dawutning yenioja kelixti (ularning həmmisi Dawutka jəng kilihta yardım bərgən baturlardin idi; ² okya bilən korallanojan bolup, ong kəli bilənmu, sol kəli bilənmu okya wə saloja atalaytti; ular Saulning Binyamin kəbilisidin bolojan tuoqkanliri idi): ³ — ularning yodbaxqisi Ahiezər, andin kalsa Yoax bolup, ikkisi Gibeahlik Xemaahning oqli idi; yəna Azmawətning oqli Yəziyə bilən Pəlatmu; yəna Bərahah bilən Anatotluk Yəhu, ⁴ Gibeonluk Yixmayamu bar idi. Yixmaya «ottuz palwan» iqidə batur bolup xu ottuzioja yetəkqilik kəloquqi idi; yəna Yərəmiya, Yəhəziyə, Yohanan wə Gəderatlik Yozabad, ⁵ Əluzay, Yərimot, Bialiya, Xəməriya, Harufluk Xəfatiya, ⁶ Korahliklardan bolojan Əlkanah, Yixiya, Azarə, Yoezər wə Yaxobiamlar; ⁷ yəna Gədorluk Yərohamning oqli Yoelah bilən Zəbadiya bar idi.

Dawutka bekiñojan Gad palwanliri

⁸ Gad kəbilisidin bəzilər qəldiki korojana berip Dawutka bekindi. Ularning həmmisi jənggə mahir, kalkan wə nəyzə bilən korallanojan batur jəngqilər idi; ularning turki bəəyni xiroja, qakkanliki bəəyni taoqdi bəkəngə ohxaytti. ⁹ Ularning birinqisi Ezər, ikkinqisi Obadiya, üqinqisi Eliab, ¹⁰ tətinqisi Mixmannah, bəxinqisi Yərəmiya, ¹¹ altinqisi Attay, yəttinqisi Əliyə, ¹² səkkizinqisi Yohanan, tokkuzinqisi Əlzabad, ¹³ oninqisi Yərəmiya, on birinqisi Makbannay idi. ¹⁴ Bularning həmmisi Gad kəbilisidin, koxun iqidə sərdarlar idi; əng kiqiki yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi. ¹⁵ Birinqi ayda, İordan dəryasi texip kərojaqtin axқан qaojda, dəryadin etüp, xərkə wə oərbəkə karaydijan barlik jəlojildikiləni tiripirən kəlip kaqurojanlar dəl muxu adəmlər idi.

Dawutka bekiñojan Binyaminlar wə Yəhudalar

¹⁶ Binyamin kəbilisi bilən Yəhuda kəbilisidinmu kixilər korojana kelip Dawutka bekiñojan.

¹⁷ Dawut qikip ularni karxi elip: «Əgər silər tinqlik niyitidə manga yardım berixkə kəlgən bolsanglar, silər bilən bir jan bir dil bolimən, lekin kəllirimda həq nahəklik bolmiojan meni duxmənlirimgə setiwətməkqi bolsanglar, ata-bowilirimning Hudasi buni nəzirigə elip həküm qikərojay!» — dedi.

¹⁸ Bu qaojda Hudaning Rohi həliki ottuz palwanning yodbaxqisi Amasayoja quxiwidi, u:

«Ağ Dawut, biz sanga bekindukmiz;

Ağ Yəssəning oqli, biz sən bilən billidurmiz;

Əzünggə aman-tinqlik, aman-tinqlik bolojay!

Sanga yardım bərgüqilərgimu aman-tinqlik bolojay!

Qunki sening Hudaying sanga mədətkardur»

Xuning bilən Dawut ularni elip kəlip, «zərbidar ətrət baxlikliri» kildi.

Dawutka bekiñojan Manassəhlər

¹⁹ Dawut ilgiri Filistiyələr bilən birlikdə Saulja karxi uruxka atlanojanda, Manassəh kəbilisidiki bəzilər Dawut tərəpkə etti (lekin ular Filistiyələrə yardım bərmidi, qunki Filistiyələarning əmirli: «Dawut əz oqojisi Saul tərəpkə etüp ketixi mumkin, undakta bəximiz kətməy kəlməydu!» dəp məsləhətləxip ularni kayturup kətməkqi bolojanidi).. ²⁰ Dawut Ziklagka kaytip

12:14 «Əng kiqiki yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi» — baxka birhil təjrimisi: «əng kiqiki yüz adəmgə, əng qongi ming adəmgə yetiytti».

12:15 «birinqi ay» — Mart yaki Aprel.

12:18 «Hudaning Rohi» — muxu yərdə ibraniy tilida pəkat «Roh» deyilidu.

12:19 «Ular Filistiyələrə yardım bərmidi, qunki Filistiyələarning əmirli: «Dawut əz oqojisi Saul tərəpkə etüp ketixi mumkin, undakta bəximiz kətməy kəlməydu!» dəp məsləhətləxip ularni kayturup kətməkqi bolojanidi» — «1Sam.» 29:4ni kərtəng.

baroqanda, Manassəh kəbilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyayəl, Mikail, Yozabad, Elihu, Ziltaylar kelip uningə qoxuldi. Bularning həmmisi Manassəh kəbilisining mingbexiliri idi. ²¹ Ular Dawut karəqqlaroqə karxi jəng qiloqanda uningə qardəmləxti; ularning həmmisi batur palwanlar, qoxundiki yolbaxqilar idi. ²² Qünki xu künlərdə Dawutqə qardəm berix üqün hər küni adəmlər kelip qoxulup, huddi Hudaning qoxunidək zor bir qoxun bolup kətkənidi.

Dawutqə kelip qoxuloqan qoxunlar

²³ Pərwərdigarning səz-kalami əməlgə axurulup, Saulning padixahlığını Dawutqə elip bərməqki boləqan qorallanoqan jəngqilər yolbaxqiliri bilən Həbronoqə, uning yenioqə kəldi. Ularining sani təwəndikiqə: —

²⁴ Yəhudalardin qəlkan wə nəyzə bilən qorallanoqanlar jəmiy altə ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jənggə təyyarlanəqanidi. ²⁵ Ximeonlardin jənggə təyyarlanəqan batur jəngqilər jəmiy yəttə ming bir yüz kixi, ²⁶ Lawiylardin jəmiy tət ming altə yüz kixi; ²⁷ Yəhoqada Hərunlarning jəmət bəxi bolup, uningə əgəxkənlər jəmiy üq ming yəttə yüz kixi idi. ²⁸ Yənə yax bir batur jəngqı Zadok wə uning jəmətidin yigirmə ikki yolbaxqı bar idi. ²⁹ Binyaminlardin, Saulning uruk-tuqkanliridinmu üq ming kixi bar idi; xu qəoqə kədər bularning kəpinqisi Saul jəmətinini kollap kəlməktə idi.

³⁰ Əfraimlardin, öz jəmətliridə yüz-abroy tapqan batur əzimətlər jəmiy yigirmə ming səkkiz yüz kixi idi. ³¹ Manassəh yerim kəbilisi iqidə nami pütülgən, Dawutni padixah kılıp tikləxkə kəlgənlər jəmiy on səkkiz ming kixi idi. ³² Issakirlardin zaman-wəziyətni qüxinidəqan, Israilning qəndəq kılıxi kerəklikini bilidəqan yolbaxqılar jəmiy ikki yüz kixi idi; ularning həmmə qerindaxliri ularning əmrigə boysunatti. ³³ Zəbulunlardin jənggə təyyarlanəqan, hərhil qoral-yaraqqlar bilən qorallanoqan, ala kəngüllük qılmaqdəqan, Dawutning qardimigə kəlgən jəmiy əllik ming kixi idi. ³⁴ Naftalilardin yolbaxqı boləqan ming kixi bar idi; ularəqə əgixip qəlioqə qəlkan wə nəyzə aləqanlar jəmiy ottuz yəttə ming kixigə yəttəti. ³⁵ Danlardin jənggə təyyarlanəqan jəmiy yigirmə səkkiz ming altə yüz kixi idi. ³⁶ Axirlardin jənggə qikip qoxun səpigə atlinixkə təyyar boləqan jəmiy kırık ming kixi idi. ³⁷ İordan dəryasining xərək tərpidiki Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim kəbilisidin qəlioqə hərhil qoral-yaraqqlar elip jənggə təyyarlanəqan jəmiy bir yüz yigirmə ming kixi idi.

³⁸ Yüqiridə tiləqə elinəqan bu əzimətlərləning hərbiy yürüxi təkxi bolup, Dawutni pütkül Israil üstigə padixah kılıp tikləx üqün bir jan bir dil bolup, Həbronoqə kəlixkənidi; qəloqan Israilarmu bir niyət bir məqsəttə Dawutni padixah kılıp tikliməqki boluxqanidi.

³⁹ Ular xu yərdə Dawut bilən üq kün billə yəp-iqip qızalandi, qünki ularning qerindaxliri ularəqə təyyarlap qoyuxqanidi. ⁴⁰ Ularining əpqrısidiki həlkələr, həttə Issakar, Zəbulun wə Naftalilarning zeminidikilər exək, tögə, qeqir wə kalilarəqə artip ularəqə nəhayiti kəp ozukluk elip kəlgən; ular zor miqdarda un, ənjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zəytun meyi wə nuroqun qoy-kalilarni yətküzüp berixkənidi; pütkül Israil xad-huramliqkə qəmgənidi.

Əhdə sanduqining apirilixidə boləqan balayikəza

2Sam. 6:1-11

13 ¹ Dawut mingbexi, yüzbexi wə barliq yolbaxqılar bilən məsləhətləxti; ² andin pütün Israil əmmisioqə: «Əgər silər məqul kərsənglar, xundəqlə bu ixni Hədayimiz Pərwərdigardin dəp bilsənglar, biz Israilning zeminlirining hərəkəysi jaylirioqə xu yərdə qəloqan qerindaxlirimizəqə həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wə etizlikliridə turuwatqan kəhin həm Lawiylaroqə muxu

12:21 «Ular Dawut karəqqlaroqə karxi jəng qiloqanda uningə qardəmləxti» — kəzdə tutqini bəlkim «1Sam.» 30-babta hatiriləngən iqlar; xu qəoqə Dawut Amalək karəqqlirioqə hujum qiloqan.

yərgə yiqilix toqruluk adəm əwətäyli. ³ Biz Hodayimizning əhdə sandukini məxəgə yetkəp keləyli; qünki Saulning künliridə heqkaysimiz əhdə sanduqi aldida Hudadin yol sorap bakmiduk» dedi. ⁴ Bu ixni pütün amma toqra tapkaqqa, həmməylən maqul boluxti.

⁵ Xunga Dawut Misirning Xihor dəryasidin tartip Hamat eoiziojiqə boləjan pütkül Israil həlkini qakirtip kelip, Hudaning əhdə sandukini Kiriati-Yearimdin yetkəp kəlməkqi boldi. ⁶ Andin Dawut bilən pütkül Israil Hudaning əhdə sandukini yetkəp kelix üçün Baalahqa, yəni Yəhudaşa təwə boləjan Kiriati-Yearimoşa kəldi; ikki kerubning otturisiida olturuqı Pərwərdigar bu əhdə sanduqi üstigə Öz namini qoyəjanidi. ⁷ Ular Hudaning əhdə sandukini Abinadabning əyidin elinəjan yengi bir hərwiəja koydi; Uzzaḥ bilən Ahiyo hərwinə həydidi. ⁸ Dawut bilən barliq Israil jamaiti Hudaning aldida hə dəp nəəjmə-nawa kilip, qiltar, təmbur, dap, qanglar wə kanay-sunaylar qalatti.

⁹ Lekin ular Kidon haminiəja kəlgəndə kalilar aldiəja müdürəp ketip yikiləjanda Uzzaḥ əhdə sandukini yəliwalay dəp qolını uningəja sozdi. ¹⁰ Uzzaḥning əhdə sanduqiəja qoli təgkənliki üçün, Huda uningəja oqəzəplinip uni urup oltürdi. Xuning bilən Uzzaḥ xu yərdə Hudaning aldida əldi..

¹¹ Lekin Dawut Pərwərdigarning Uzzaḥning tenini bəskənlikigə aqqiklandi wə u yərnə «Pərez-Uzzaḥ» dəp atidi; u yər taki həzirojiqə xu nam bilən atilip kəlməktə. ¹² Xu küni Dawut Hudadin kərkup: «Mən zadi kəndəkil kilip Hudaning əhdə sandukini bu yərgə yetkəp kələləymən?» dedi.

¹³ Xunga Dawut əhdə sandukini əzi turuwatқан «Dawut xəhiri»gə yetkəp kəlməy, Gatliq Obəd-Edomning əyigə apirip koydi. ¹⁴ Hudaning əhdə sanduqi Obəd-Edomning əyidə üç ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edomning ailisini wə uning barliq təalluqatlırını bərikətlidi.

Tur padixahı Dawutning orda selixiəja yərdəmlixidu

1Sam. 5:11-25

14 ¹ Tur padixahı Hiram Dawut bilən kərxüxkə əqlilərnə, xundakla uning üçün orda selixkə kədir yəoqi, taxqi wə yəoqəqılarnə əwətti. ² Bu qəoqda Dawut Pərwərdigarning əzini Israil üstigə həkümranliq kilidiəjan padixah boluxkə jəzmən tikləydiəjanliqini kərup yətti; qünki Pərwərdigar Öz həlqi Israil üçün uning padixahliqini gülləndürgənidi.

Dawutning Yerusalemda kərgən oqulliri

³ Dawut Yerusalemda yənə birmunqə hotun aldi həmdə yənə oqul-kızlarnə kərđi. ⁴ Təwəndikilə uning Yerusalemda kərgən pərzəntlırining isimli: Xammuya, Xobab, Natan, Sulayman,

⁵ Ibhar, Əlixuya, Əlpəlat, ⁶ Nogah, Nəfəg, Yəfiya, ⁷ Əlixama, Bəəliyada wə Əlifəlat..

Dawutning Filistiyərnə ikki kətim yənggənliki

⁸ Dawutning məsih kilinip pütkül Israilning üstigə padixah kilinəjanliqini angliəjan Filistiyərnəning həmmisi Dawut bilən kərxilixix pərsitini izləp kəldi; Dawut buni anglap ularəja kərxə jənggə atlandı. ⁹ Filistiyə «Rəfayim jiləjisi»əja bulang-talang kiləjili kirdi. ¹⁰ Dawut Hudadin: «Mən Filistiyəlgə kərxə jənggə qıksam bolamdu? Ularnə mening qoluməja tapxuramsən?»

13:5 «Misirning Xihor dəryasidin tartip Hamat eoiziojiqə» — jənubtin ximaləjiqə Israilning pütkül zəminini kərsitidi.

— «Hamat eoizi» dəgənnəng bəxka hil təjimi: «Libo-Hamat».

13:7 «Ular Hudaning əhdə sandukini Abinadabning əyidin elinəjan yengi bir hərwiəja koydi» — yəki «ular Hudaning əhdə sandukini yengi bir hərwiəja koyup, uni Abinadabning əyidin elip qikti».

13:10 «Uzzaḥning əhdə sanduqiəja qoli təgkənliki üçün, Huda uningəja oqəzəplinip uni urup oltürdi» — məkəddəs kanun boyiqə pəkət kəhənlər əhdə sanduqiəja qol təgküzükə wə uni kətürükə bolatti. Uni kala hərwiə üstigə koyuxkə bolmaytti. Xunga Dawut wə pütkül Israilar muxu ixtə əyiblik idi.

13:11 «Pərez-Uzzaḥ» — mənisi «Uzzaḥəja bəşip kərix».

14:7 «Bəəliyada» — yəki «Əliya». «2Sam.» 5:16ni kəriş.

dəp soriwidi, Pərwərdigar uningoja: «Jənggə qik, Mən ularni səzsiz qolungoja tapxurimən» dedi. ¹¹ Filistiylər Baal-Pərazimoja hujum qilojili kəlgəndə, Dawut ularni xu yərdə məşlup kildi wə: «Huda mening kolum arkilik düxmənlimir üstigə huddi kəlkün yarni elip kətkəndək bəşup kirdi» dedi. Xunga u yər «Baal-Pərazim» dəp atalojan. ¹² Filistiylər əzlririning butlirini xu yərgə taxlap qaqqanlıktin, Dawut adəmlirigə ularni kəydürüwetixni tapilidi.

¹³ Filistiylər yənə heliki jilojoja bulang-talang qilojili kiriwidi, ¹⁴ Dawut yənə Hudadin yol soridi. Huda uningoja: «Ular ni arqisidin koşqlimay, əgip ətüp, ularoja üjmilikning udulidin hujum qilojin. ¹⁵ Sən üjmə dərəhlirining üstidin ayaoj tiwixini anglixing bilənla jənggə atlan; qünki u qaojda Huda sening aldingda Filistiylərnin qoxunioja hujumojə qikkən bolidu» dedi.

¹⁶ Xuning bilən Dawut Hudaning degini boyiqə ix tutup, Filistiylərnin qoxunioja Gibeondin Gəzərgiqə koşqlap zərbə bərdi. ¹⁷ Xu səwəbtin Dawutning xəhriti barlıq yurt-zeminlaroja pur kətti, Pərwərdigar uning qorqunqini barlıq əllərnin üstigə saldi.

Əhdə sandukini yetkəxning təyyarlıki

15 ¹ Dawut Dawut xəhiridə əzigə əy-ordilar saldurdi, həm Hudaning əhdə sandukioja jay hazirlidi wə uningoja qedir tiktürdi. ² U qaojda Dawut: «Hudaning əhdə sandukini Lawiylardin belək kixilərnin kətürüxigə bolmaydu, qünki Pərwərdigar uni kətürüxkə wə mənggü əzining hizmitidə boluxkə xularni talliojanidi» dedi. ³ Andin Dawut Pərwərdigarning əhdə sandukini hazirlap qoyojan yərgə yetkəx üqün pütkül Israillarni Yerusalemoja yiojdi.

⁴ Dawut yənə Hərunning əwladlirini wə Lawiylarni yiojdi: ⁵ Koəhatning əwladliri jəmət bexi boləjan Uriyəl wə uning kərindaxliri bir yüz yigirmə kixi; ⁶ Mərarə əwladliridin jəmət bexi boləjan Asaya wə uning kərindaxliridin ikki yüz yigirmə kixi; ⁷ Gərxomning əwladliridin jəmət bexi boləjan Yoel wə uning kərindaxliri bir yüz ottuz kixi; ⁸ Əlizafanning əwladliridin jəmət bexi boləjan Xəmayə wə uning kərindaxliri ikki yüz kixi; ⁹ Həbronning əwladliridin jəmət bexi boləjan Əliyəl wə uning kərindaxliri səksən kixi; ¹⁰ Uzziyəlnin əwladliridin jəmət bexi boləjan Amminadab wə uning kərindaxliri bir yüz on ikki kixi idi.

¹¹ Dawut kahinlardin Zadək bilən Abiyatarni, xuningdək lawiylardin Uriyəl, Asaya, Yoel, Xəmayə, Əliyəl wə Amminadabni qəkırtip kelip ularoja: ¹² «Silər Lawiy jəmətining baxlirisilər; əzünglarni wə silərnin kərindaxlirlərnin Israilning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sandukini mən təyyarlap qoyojan yərgə kətürüp kelix üqün pak kilinglar. ¹³ Qünki ilgiri silər xundək kilmay, bəlgiləngən tərtip boyiqə uningdin yol sorimioqinimizdin Hudayimiz Pərwərdigar bizgə zərbə bərgən» dedi. ¹⁴ Xuning bilən kahinlar bilən Lawiylar Israilning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürüp mənigix üqün əzlrini pak kildi. ¹⁵ Lawiylar əmdi Musaning Pərwərdigarning səz-kalami bilən tapilioqini boyiqə, Hudaning əhdə sandukini baldaq bilən mürisigə elip kətürdi.

Nəqmə-nawaqılar hərmət ətriti

¹⁶ Dawut yənə Lawiylarning yobaxqilorioja əzlrining kərindaxliridin nəqməqilərnə təyinləxni buyrudi; ular jümlidin təmbur, qiltar, janglar katarlıq hərhil sazlarıni qelip awazini yukiri kətürüp xad-huramlıq iqidə küy eytixkə təyinləndi. ¹⁷ Xunglaxkə, Lawiylar Yoelning oolli Həmanni wə

14:11 «Baal-Pərazim» — «İgəm bəşup kirdi» dəgən mənida.

14:15 «Üjmə dərəhləri» — bu bizning kıyasimiz. İbraniy tilida «yioqlıoquqi dərəhlər». Zadi qaysi dərəh ikənliki bizgə naməlüm. Bəxkə bir kıyas «hina dərəhləri».

15:12 «əzünglarni... pak kilinglar» — ibraniy tilida «əzünglarni... pak-muqəddəs kilinglar». Bu «pak-muqəddəslik» rəsmiy ix bolup, «Mis.» 29-babta wə «Law.» 7-babta kərsitilgəndək: (1) əlök nərsilərgə təgməslilik; (2) tənlini yuyux; (3) pakiz kıym-keqəkni kıyix; (4) əzining gunahını tiləx üqün «gunah qurbanlıki sunux dəgən tət ixni əz iqigə elixi mumkin idi.

15:13 «zərbə bərgən» — ibraniy tilida «bəşup bəşkan».

uning jəmətidiki Bərəkiyaning oqlı Asafni həm ularning kərindaxliridin boləjan Mərarilardin Kuxayahning oqlı Etanni bəlgilidi. ¹⁸ Ular bilən birlikdə yənə kərindaxliridin Zəkəriya, Bin, Yaaziyl, Xemiramot, Yəhiyə, Unni, Eliab, Binayah, Maaseyah, Mattitiah, Əlifələh, Mekniya həm dərəwizwən Obəd-Edom bilən Jəiyəlni ikkinqi dərjilik ətrət kılıp təxkillidi. ¹⁹ Nəqmıqı Həman, Asaf wə Etanlar mis qanglar qelip, yangraq awaz qikırttı; ²⁰ Zəkəriya, Yaaziyl, Xemiramot, Yəhiyə, Unni, Eliab, Maaseyah wə Binayalar təmbur qelip «Alamot uslubi»da təngkəx kılattı; ²¹ Mattitiah, Əlifələh, Mekniya, Obəd-Edom, Jəiyə wə Azaziylar qiltar qelip baxlamqilik kılıp, «Xəminit uslubi»da təngkəx bolattı. ²² Lawıylarning yolbaşqısı Kənanıya muzikioja nəhayiti pixxik boləjaqqa, məhsus nəqmə-nawaqılıkka məs'ul bolup muzika əgıtətı. ²³ Bərəkiya bilən Əlkanah əhdə sandukioja məs'ul ixıkbaklar idi. ²⁴ Xəbaniya, Yəhoxafat, Nətanəl, Amasay, Zəkəriya, Binaya wə Əliezər katarlik kahınlar Hudaning əhdə sandukı al-dida kanay qalattı; Obəd-Edom bilən Yəhiyahmu əhdə sandukioja məs'ul ixıkbakər kılınıp kəyuləjanidi.

Əhdə sandukı «Dawut xəhri»gə yətkəp kelinidu

1Sam. 6:16-23

²⁵ Xuning bilən Dawut İsraıl aqsakalliri wə mingbexi katarliklər bilən birgə Obəd-Edomning əyidin huxallıqqa qəmgən həlda Pərwədigarning əhdə sandukini kətürüp qıqkılı bardı. ²⁶ Wə xundak boldiki, Dawutlar Huda Pərwədigarning əhdə sandukini kətürüp mangəjan Lawıylaroja yərdəm bərgənlikini kərüp, yəttə buka wə yəttə koqkar kurbanlik kildi. ²⁷ Dawut wə xundakla əhdə sandukini kətürıdjojan Lawıylar həmdə nəqmıqılər həm nəqmə-nawa bexi boləjan Kənanıyalarning həmmisi kanap libas kiyıxkənidi; Dawut uning üstigə yənə kanap əfod kiygənidi. ²⁸ Pütkül İsraıl həlkə əmdı xu tərıkidə təntənə kılıp, burəja, kanay, jangjang, təmbur, qiltar katarlik türlük sazlar bilən yukiri awazda muzika qelip, Pərwədigarning əhdə sandukini kətürüp kelixti. ²⁹ Pərwədigarning əhdə sandukı Dawut xəhriyə yetip kəlgəndə Saulning kızı Mıkal pənjirdin təwəngə kərap turattı; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kiliwatkınıni kərüp iqidə uni zanglik kildi.

Mədhıyə okux, bəht tiləx

16 ¹ Ular Hudaning əhdə sandukini kətürüp kirip Dawut uningəja həzirlap kəyöjan qədarning otturısoja kəyup, andin Hudaning aldida kəydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanlikı sundı. ² Dawut kəydürmə kurbanlikı bilən inaklik kurbanlikı sunup boləjandin keyin Pərwədigarning namida həlkə bəht tilidi. ³ U yənə ər-ayal deməy İsraillarning hər birigə birdin nan, birdin horma poxkili, birdin üzüm poxkili üləxtürüp bərdi..

Lawıylarning əhdə sandukı aldidiki wəzipiliri

⁴ Dawut bir kışim Lawıylaroja Pərwədigarning əhdə sandukı aldida hizməttə bolux, yəni dua-tilawət okux, İsraılning Hudasi Pərwədigaroja təxəkkür-rəhmət eytix wə küy-munajat okuxni buyrudi. ⁵ Ularıning yolbaşqısı bolsa Asaf, andin Zəkəriya idi; baxkıliri bolsa Jəiyə, Xemiramot, Yəhiyə, Mattitiah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wə Jəiyəllər idi. Ular təmbur-qiltar qelıxka

15:20 «Alamot uslubi» — buning mənisı bizgə enik əməs; bəlkim «(ayalqə) yukiri awaz bilən» degənni bildürüxi mumkin.

15:21 «Xəminit uslubi» — buning mənisı bizgə enik əməs; bəlkim «əranqə təwən awaz bilən» degənni bildürüxi mumkin.

15:24 «Yəhiyah» — «Yəhiyah» wə «jıyəl» degən bir isimdur.

15:27 «əfod» — adəttə kahınlar alahidə kiyidjojan pinjəkkə ohxax bir kiyim idi («Mis». 28-babni kəring. Undak kiyim kiyiwelıx ezini Hudaəja alayıtən bəojıxlanı bildürətti.

16:3 «birdin horma poxkili» — yaki «bir pərqidin gəx».

16:4 «dua-tilawət okux» — yaki «əsləx», «təntənə kılıx».

koyuldi; Asaf bolsa qanglarni qalatti. ⁶Binaya bilən Yahəziyəldin ibarət ikki kahin Hudaning əhdə sanduqi aldida hərdaim kanay qelixkə koyuldi.

Dawutning Pərwərdigarəyə Həmdusana okuəjan küyi

⁷ Xu küni Dawut Asaf wə kərindaxlirini Pərwərdigarəyə təxəkkür-rəhmət eytixkə bəlgiləp ularəyə birinqidin munu küyni tapxurdi: —

⁸ «Pərwərdigarəyə təxəkkür kilinglar,
Uning namini qakirip nida kilinglar,
Uning kileənlirini əllər arisida ayan kilinglar!»

⁹ Uningəyə nahxilar eytip, Uni küylənglar,
Uning pütkül karamət məjiziliri üstidə seəinip oylininglar.

¹⁰ Muxəddəs namidin pəhirlinip danglanglar,
Pərwədigarni izdigüqiləning kəngli xadlansun!

¹¹ Pərwədigarni wə Uning qudritini izdənglar,
Uning yüz-huzurini tohtimay izdənglar.

¹² Uning yaratқан məjizilirini,
Karamət əlamətlirini həm əəzidin qikқан həkümlirini əstə tutunglar,

¹³ Uning küli Israilning nəslı,
Əzi tallioənliri, Yəqubning oəulliri!

¹⁴ U, Pərwədigar — Hudayimiz,
Uning həkümliri pütkül yər yüzididur.

¹⁵ U Əzi tüzgən əhdini əbədiy yadinglarda tutunglar —
— Bu uning ming əwladkicə wədiləxkən səzidur —

¹⁶ İbrahim bilən tüzgən əhdisi,
Yəni İshakqə iəqən kəsimidur.

¹⁷ U buni Yəqubkimu nizam dəp jəzmləxtürdi,
Israiləyə əbədiy əhdə kilip berip: —

¹⁸ «Sangə Kanaan zeminini berimən,
Uni mirasing boləjan nesiwəng kilimən» — dedi.

¹⁹ U qəəjdə silər əjiz idinglar, adiminglar az həm u yərdə musapir idinglar;

²⁰ Bu əldin u əlgə, bir kəbilidin yənə bir kəbiligə kəəqüp yürgən.

²¹ Pərwədigar hərқandak adəmining ularni bozək kilixioəyə yol koymidi,
Ulni dəp padixahlarəjimu tənbiə berip: —

²² «Mən məsiə kileənlərəyə təgmə,
Pəyoəəmbərliriməyə yaman ix kilma!» — dedi.

²³ Pütün jəəan, Pərwədigarni küylənglar,
Nijətinə hər küni elan kilinglar!

²⁴ Uning juləsini əllərdə bayan kilinglar,
Uning məjizilirini barlik həlkələr arisida jakarlanglar.

²⁵ Qünki Pərwədigarimiz uluoədur,
Zor həmdusanaəyə layiətur;
U barlik ilahlərdin üstün, Uningdin kərkux kəəktur;

²⁶ Qünki barlik əllərnin ilahliri — butlar halas,

16:8 Zəb. 105:1-15; 96:1-13; 106:1, 47, 48

16:17 «U buni Yəqubkimu nizam dəp jəzmləxtürdi» — muxu yərdə «Yəqub» Yəqubning əzini (Israil həlkə əməs) kərsitidu.

16:25 «Uningdin kərkux kəəktur» — yəki «U kərkunqləktur».

« Tarih-təzkirə «1» »

Birəq Pərwərdigar asman-pələkni yaratqandur.

²⁷ Xanuxəwkət wə həywət Uning aldida,

Kudrət wə huxluk Uning jayididur.

²⁸ Pərwərdigarə təallukini bərgəysilər, i əl-kəbililər,

Pərwərdigarə xan-xərəp wə kudrətni bərgəysilər!.

²⁹ Pərwərdigarning namiqə layiq boləqan xan-xəhrətni Uningə bərgəysilər;

Sowəqə-salam elip Uning aldiqə kiringlar,

Pərwərdigarə pak-muqəddəslikning güzəllikidə səjdə qilinglar;

³⁰ Pütkül yər-yüzi, Uning aldida titrənglar!

Dunya məzmüt qilinoqan, u təwrənməs əsla.

³¹ Asmanlar xadlansun, wə yər-jahān hux bolsun,

Əllər arisida elan qilinsun: —

«Pərwərdigar həküm süridu!».

³² Dengiz-okyan wə uningə toloqan həmmə qukan selip jux ursun!

Dalilər həm ulardiki həmmə yayrisun!

³³ U qaoqda ormandiki pütkül dərəhlər Pərwərdigar aldida yangritip nahxa eytidu;

Qünki mana, U pütün jahanni sorəq qilixkə kelidu!

³⁴ Pərwərdigarə təxəkkür eytinglar!

Qünki U məhribandur,

Əbədiydur Uning məhİR-muəbbiti.

³⁵ Wə: Bizni kütquzəqin, i nijatimiz boləqan Huda!

Bizni yeningə yiojiwaləqaysən,

Muqəddəs namingə təxəkkür qilixkə,

Yayrap Seni mədhīyləxkə,

Bizni əllərdin kütquzup qıqkaysən! — dənglar!

³⁶ İsrailning Hudasi boləqan Pərwərdigarə,

Əzəldin ta əbədgigə təxəkkür-mədhīyə kayturulsun!

Pütkül həlk «Amin!» dedi həmdə Pərwərdigarə həmdusana oquxti.

İbadət qediridiki baxqə wəzipilər

³⁷ Dawut xu yərdə, yəni Pərwərdigarning əhdə sanduqi aldida hər kündiki wəzipigə muwapik,

əhdə sanduqi aldidiki hizməttə dawamlıq boluxkə Asaf bilən uning kərindaxlirini kəldurup

koydi; ³⁸ Ularning iqidə Obəd-Edom bilən uning kərindaxliridin atmix səkkiz kixi bar idi;

xuningdək Yədutunning ooqli Obəd-Edom bilən Hosah dərwezawənlikkə koyuldi. ³⁹ Kahin

Zadok bilən uning kahin kərindaxliri Gibeon egizlikidiki Pərwərdigarning qediri aldida,

⁴⁰ Pərwərdigarning İsrailəqə tapiloqan kanun-əhkamlirida barliq yeziloqini boyiqə, hərəküni ətisi-

ahximi keydürmə kurbənlıq kurbəngahı üstidə Pərwərdigarəqə atəp keydürmə kurbənlıqlərnı

sunuxkə koyuldi. ⁴¹ Ular bilən billə boləqanlar, yəni Həman, Yədutun wə qəloqan tallənoqanlar,

xundəqlə barliq ismi tiziloqanlar Pərwərdigarəqə təxəkkür-rəhmət eytiqxə koyuldi (qünki

Uning əzgərməs muəbbiti əbədgıqıdur!). ⁴² Həman wə Yədutun bolsa nəəqmıqılikkə, jümli-

din kanay, jəng-jəng wə barliq mədhīyə sazlırını qelixkə məs'ul qilindi. Yədutunning ooqulları

dərwezəqə qəraxkə koyuldi. ⁴³ Bu ixlərdin keyin barliq həlk öz əylirigə qəytxıxti; Dawutmu öz

əyidıkilərgə bəht tiləxkə qəytxı.

16:28 «Pərwərdigarə... kudrətni bərgəysilər» — muxu səzlər bəlkim xuni bildürıdıkı, Hudaqə xan-xərəp kəltürsək, muxu qıləyınımız Uningə biz ərkilik Əzınıng küq-kudritini kəsıtxit imkanıyıtını yarıtıdu.

16:29 «Pərwərdigarəqə pak-muqəddəslikning güzəllikidə səjdə qilinglar» — yəki «Pərwərdigarəqə pak-muqəddəs eginlər bilən səjdə qilinglar».

Dawutning Pərwərdigarğa öy selix niyiti

2Sam. 7:1-15

17¹ Dawut öz əyidə turuwatқан qeoqida, Natan pəyoqəmbərgə: «Kara, mən kedir yaqıqıdın yasaloqan eydə turuwatımən, Pərwərdigarning əhdə sanduqi bolsa qedir pərdiliri astida turuwatidu» dedi. ² Natan Dawutқа: «Kenglungdə pükkənlinggə əməl qılqın; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi.

³ Xu küni keqidə Hudaning sözi Natanğa kelip yətti: ⁴ «Sən berip kulum Dawutқа mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: Sən Mən üqün turaloqı öy salsang bolmaydu. ⁵ Qünki mən Israillarni baxlap qıqқан kündin tartip bügüngə qədər bir eydə turup bəqmioqanmən, pəkət bu qedirdin u qediroğa, bir qedirgahdin baxқа birigə yotkilip yürdüm, halas. ⁶ Mən Israil həlqi bilən billə məyli kəyergə barmay, heqқаqan Israilning birər həkimoğa, yəni Mening həlkimni beqixni tapiloqan birərsigə: Nemixқа silər Manga kedir yaqıqıdın öy selip bərməysilər? — dedimmu?

⁷ Əmdi sən kulum Dawutқа mundak degin: — Samawi koxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaqlardin, koylarning arkisidin elip, həlkim Israilning üstigə əmir bolux üqün qakirtip qıqtım. ⁸ Məyli kəyergə barmioqın, Mən haman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlıq düxmənlingni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluoqlar nam-xəhrətkə igə boloqandək seni nam-xəhrətkə sazawər kildim. ⁹⁻¹⁰ Mən həlkim boloqan Israilğa bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip estürimən; xuning bilən ular ez zeminida turidioqan, parakəndiqilikke uqrimaydioqan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək wə mən həlkim Israil üstigə həkümrənlik kılıxқа həkimlarni təyinligən künlərdikidək, ularğa qaytidin zulum salmaydu. Mən barlıq düxmənlingni sanga bekindürdimən. Wə mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip qoyayki, mən sening üqün bir əyni yasap berimən! ¹¹ Sening künliring toxup, ata-bowiliringning yenioğa qaytқан waqtingda sening nəslingdin, yəni oqulliringdin birini sening ornungni basidioqan kılımən; Mən uning padixahlıqini mustəhkəm kılımən. ¹² U Manga bir öy yasaydu, Mən uning padixahlıq təhtini mənggü mustəhkəm kılımən. ¹³ Mən uningğa ata bolimən, u Manga oqul bolidu; mehri-xəpkitimni seningdin awwal etkən idarə qılouqıdın juda qılouqimdek uningdin hərgiz juda qılmaymən; ¹⁴ uni Mening öyümdə wə Mening padixahlıqimda mənggü turoquzimən; uning təhti mənggü məzmüt bolup turoquzulidu». ¹⁵ Natan bu barlıq səzlər wə barlıq wəhiyni heqnemə kəldurmay, Dawutқа eytip bərdi.

Dawutning duasi wə həmdusanasi

2Sam. 7:18-29

¹⁶ Xuning bilən Dawut kirip Pərwərdigarning aldida olturup mundak dedi: «I Huda Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening öyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə kəturgüdək? ¹⁷ Lekin i Huda Pərwərdigar, bu mərtiwigə kəturgingning sening nəziringdə kiqıqqına bir ix hesablandı; qünki Sən mən kəlungning öyining yırak kəlgüsi toqruluk səzlıding wə meni uluoq mərtiwilik zat dəp kəriding, i Huda Pərwərdigar!».

¹⁸ Sən kəminəng üstigə qüxürgən xundak xan-xərəp toqruluk Dawut Sanga nemə diyəlisun? Qünki Sən dərwəqə Öz kəlungni Əzüng bilisən. ¹⁹ Ah Pərwərdigar, pəkir kəlung üqün həmdə Öz kənglungdiki niyiting boyiqə bu barlıq uluqluqni kərsitip, bu qong ixlarning həmmisini ayan kilding. ²⁰ Ah Pərwərdigar, kulikimiz toluk angliqini boyiqə Sanga təng kəlgüdək heqkim yok; Seningdin belək heqbir ilah yoktur. ²¹ Dunyada qaysi bir əl həlqing Israilğa təng

17:17 «bu mərtiwigə kəturgingning» — demək, «Sən meni muxu dərijigə kəturğan» degən söz (18-ayət) uning padixah boluqluqluqini kərsitidu. Lekin Huda bu imtiyazdin yənə kəp imtiyazlarni qoxup bərməqki. 9-16-ayətlərnı qaytidin kəring. **«meni uluoq mərtiwilik zat dəp kəriding»** — baxқа birhil təjimişi «meni yukiridiki (xu) insanning qatarida kəriding». Bu təjimişi toqra bolsa «yukiridki insan», yəni Məsih toqruluk bəxarət bolidu.

keləlisun? Ularni Əzünggə has birdinbir həlk bolux üqün kutulduruxka barding həmdə Misirdin kutuldurux qıqkan həlking aldidin yat əllərnı koqqlap qıqırıp, uluqwar wə bəhəywət ixlar arkılik Öz namıngni tikliding! ²² Sən həlking Israilni mənggü Əzüngning həlking kilding; ah Pərwərdigar, Sənmu ularning Hudasi boldung.

²³ Ah Pərwərdigar, əmdi pekir kulum wə uning öyi toqruluk kılqan wədəng mənggügə əməl kılinsun; Sən degənliring boyıqə ixni ada kılqaysən! ²⁴ Amin, wədəng əməl kılinsun, xundakla namıng mənggü uluqlansun, kixilər: «Samawi koxunıng Sərdari Pərwərdigar Israilning Hudasi, həkikətən Israiloqa Hudadır!» desun; wə xundak bolup, pekir kulum Dawutning öy-jəməti Sening aldingda məzmət turuquzulsun. ²⁵ Ah Hudayim, Sən pekir kulungoqa sanga öy yasaymən, degən wəhiy kəltürdüng; xunga kulum Sening aldingda muxundak dua kılıxka jür'ət kildi. ²⁶ Ah Pərwərdigar, Sən birdinbir Hudadırsən, Sən pekir kulungoqa muxundak amətni berixni wədə kilding; ²⁷ əmdi pekir kulungning öy-jəmətigə iltipət kılıp, uning Sening aldingda mənggü turuxioqa saklıqaysən. Qünki Sən, ah Pərwərdigar, pekirning öy-jəmətigə iltipət kilding wə xuning bilən u mənggügə bəht-iltipatka nesip bolidu».

Dawut Filistiy, Moabiy wə Zobaqlarnı məqlup kılıdu

2Sam. 8:1-15

18¹ Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyəlgə hujum kılıp ularni boysundurup, ularning qolidin Gatni wə uningqə təwə yeza-kəntlərnı tartıwaldi. ² U yənə Moabiyəlgə hujum kildi; Moabiyər uningqə bekinip, olpan tələydiqan boldi.

³ Zobaqlıng padıxaı Hədad'ezər öz təwəsini Əfrat dəryasıqıqə kengəytıxkə atlinip qıqkanda, Dawut taki Hamatka kədər uningqə hujum kildi. ⁴ Dawut uning ming jəng hərwisini olja aldi, yəttə ming atlık ləxkirini, yigirmə ming piyadə ləxkirini əsir aldi. Dawut barlık jəng hərwilirining atlırining peyini kirkitiwetip, pəkət yüz hərwiqə koxkədək atnıla elip qaldı.

Dawut Suriylərnı məqlup kılıdu

⁵ Dəməxktiki Suriylər Zobaqlıng padıxaı Hədad'ezərgə yardım berixkə kəldi; Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming əskərnı əltürdi. ⁶ Dawut Suriyədiki Dəməxk rayoniqə qarawul ətrətlirini turuquzuwidi, Suriylər Dawutka bekinip, uningqə olpan tələydiqan boldi. Dawut kəyərgə jənggə qıqmısun, Pərwərdigar uni koqqlap turdi. ⁷ Dawut Hədad'ezərnıng hizmətkarlırı ixlitidiqan altun kalkanlarınıng həmmisini Yerusalemoqa elip kəytti. ⁸ U yənə Hədad'ezərgə təwə Tibhat bilən kundan ibarət ikki xəhərdin nuroqun mis olja aldi; keyinki zamanlarda Sulayman muxu mislarnı ixlitip mis kəl, mis tüwrüklər wə baxka barlık mis əswablarnı yasatqan..

⁹ Hamat padıxaı Tow Dawutning Zobaqlıng padıxaı Hədad'ezərnıng pütün koxunini məqlup kılqanlıqını angıap, ¹⁰ Öz oqlı Hədamni Dawutka salam berip, uning Hədad'ezər bilən jəng kılıp, uni məqlup kılqan qələbisini təbrikləxkə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədad'ezər bilən daim uruxup turatti. Hədam hərhil altun, kümüx, mis əswab-jabduqlarnı sowoqa kılıp əkəldi. ¹¹ Dawut padıxaı bu əswab-jabduqlarnı hərkaysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardin, Filistiyərdin wə Amaləklərdin olja alqan altun-kümüxlər bilən koxup həmmisini Pərwərdigarqə beqıxlidi.

18:6 «Pərwərdigar uni koqqlap turdi» — yaki «Pərwərdigar qələbigə erixitürp turdi».

18:8 «Tibhat» — yaki «Təbah».

18:9 «Tow» — «2Sam.» 9:9də «Toy».

« Tarih-təzkirə «1» »

Dawut Edomlarni məşlup kilidu

¹² Zəruiyaning oqli Abixay «Xor wadisi»da Edomiylardin on səkkiz ming adəmnı ɵltürdi. ¹³ Dawut Edomda qarawul ɵtrətlirini turoquzdi; Edomlarning həmmisi Dawutka bəkındi. Dawut kəyergə jənggə qıkmisun, Pərwərdigar uni qoşdap turdi..

Dawutning muhim xizmətkarlırı

2Sam. 8:16-18; 20:23-26

¹⁴ Dawut padixah bolup pütün Israil üstigə həkümrənlik kilip, barlik həlkigə adalat wə həkəkaniylik bilən muamilə kildi. ¹⁵ Zəruiyaning oqli Yoab qoxunoqa sərdar, Ahiludning oqli Yəhoxafat mirza, ¹⁶ Ahitubning oqli Zadok bilən Abiyatarning oqli Abimələk bax kahin, Xawxa katip, ¹⁷ Yəhoyadaning oqli Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərnıng yollaxqısı idi; Dawutning oqullırı unıng yenidiki əməldarlar boldi..

Dawutning əqliliri həkəratlinidu

2Sam. 10:1-19

19 ¹ Keyinki waqıtlarda xundak boldiki, Ammonlarning padixahı Naħax ɵldi; oqli Hənun ɵrniqa padixah boldi. ² Dawut: «Naħax manga iltipət kərsətkini üqün, unıng oqli Hənunoqa iltipət kərsitimən» dəp, atisining pətisigə unıng kənglini soraxka Hənunning yenioqa əqlilərnı əwətti. Dawutning əqliliri Ammonlarning zeminoqa yetip kelip, kənglini soriqili Hənun bilən kərxüməkqi boldi. ³ Lekin Ammonlarning əməldarlırı Hənunoqa: «Dawutni rastla atilirining izzət-hərmıtini kilip siligə kəngül soriqili adəm əwətıptu, dəp qaramla? Unıng xizmətkarlırının ɵzlrinin əldilirioqa kelixi bu yərnı küzitix, aqdurmiqilik kilix, qarlar üqün əməsmidu?» — dedi. ⁴ Xuning bilən Hənun Dawutning xizmətkarlırını tutup, ularning saqal-burutlırını qüxürgüzıwetip həm kiyimlrinin baldin təwinini kəstürüwetip andin ularnı qoyuwətti. ⁵ Bəzilər kelip Dawutka əqlilərnıng əħwalını ukturdi; u ularnı kütüwelixka əldioqa adəm əwətti, qünki ular tolimu iza-əħanəttə qəlojanidi. Xunga padixah ularoqa: «Saqal-burutinglar ɵskiqlik Yerihə xəhıridə turup andin yenip kelinglar» dedi.

Ammonlar uruxka təyyarlinidu

⁶ Ammonlar ɵzlrinin Dawutning nəpritigə uqriqanlikini bildi, Hənun wə Ammonlar Aram-Nəharaim, Aram-Maakah wə Zəbahdin jəng hərvisi wə atlik ləxkər yallaxka adəm əwətip ming talant kümüx bərdi.. ⁷ Ular ottuz ikki ming jəng hərvisi, xundakla Maakah padixahı bilən unıng qoxunını yallıwalıdi; ular Mədəbaning əldioqa kelip bargah kurdı. Ammonlarmu jəng kilix üqün hərquysi xəhərliridin kelip jəm boluxtı. ⁸ Dawut bunı anglap Yoab bilən barlik əskər qoxunını ularning əldioqa qıqardı. ⁹ Ammonlar qıqıp xəhər dərwazisinin əldida səp tüzüp turdi; jənggə atlinip qıqqan padixahırmu dalada ayrim səp tüzüp turuxtı.

Suriylər bilən Ammonlar məşlup bolup qekinidu

¹⁰ Yoab ɵzining əldi-kəynidin hujumoqa uqraydıqanlikini kərup, pütün Israildin bir qisim sərhil adəmlərnı tallap, Suriylər bilən jəng kilixka ularnı səptə turoquzdi; ¹¹ u qəlojan adəmlirini inisi Abixayoqa tapxurdi, xuningdək ular ɵzlrini Ammonlar bilən jəng kilixka səp kilip təyyarlıdi.

¹² Yoab Abixayoqa: «Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yardım bərgəysən; əmma

18:13 «Pərwərdigar uni qoşdap turdi — yaki «Pərwərdigar qəlibigə erixtırüp turdi».

18:17 «Kərətiylər bilən Pələtiylər» — bəlkim Dawutka əlahidə muhəpizətkilər yaki əlahidə zərbidar əskərlər boluxı mumkin idi.

19:6 «Aram-Nəharaim» — yaki «Mesopotamiyə». «Aram» bolsa Suriyəning kona namidur. «ming talant kümüx» — ming talant kümüx 30000 kilogramqə boluxı mumkin.

« Tarih-təzkirə «1» »

Ammonlar sanga küçlük kəlsə, mən berip sanga yardım berəy. ¹³ Jür'ətlik boləyin! Öz həlkimiz üçün və Huda'yimizning xəhərliri üçün baturluk qılayli. Pərwərdigar Əzizə layik kərüginini qıləy! — dedi.

Dawut Suriylər bilən Ammonlarni məqlup qilidu

¹⁴ Əmdi Yoab və uning bilən boləyan adəmlər Suriylərgə hujum qıləyli qıktı; Suriylər uning aldidin qaktı. ¹⁵ Suriylərnin qaqkanlikini kərgən Ammonlarmu Yoabning inisi Abixayning aldidin qeqip, xəhərgə kiritəldi. Andin Yoab Yerusalemoğa qaytip kəldi.

¹⁶ Suriylər bolsa əzlinin Israillarning aldidə məqlup boləyinin kərgəndə, əlqi əwətip, Əfrat dəryasining u tərpidiki Suriylərnə qakirtip kəldi. Hədad'əzərnin qoxunin sərdari boləyan Xofak ularəy yetəkqi idi.

¹⁷ Buningdin həwər tapkan Dawut pütkül Israil həlkini yiqip İordan dəryasidin ətüp, Suriylərnin yenioğa kelip ularəy qarxi səp tüzüp turdi. Dawutning səp tüzgənlikini kərgən Suriylər jənggə atlandı. ¹⁸ Suriylər Israillarning aldidin qaktı; Dawut Suriylərdin yəttə ming jəng hərwikni və kirik ming piyədə ləxkərnə ətürdi və yənə Suriylərnin sərdari Xofakni ətürdi. ¹⁹ Hədad'əzərnin əmədarliri Israil aldidə yengilginini kərgəndə, Dawut bilən sülh qilip uningəy bekidi; xuningdin keyin Suriylər ikkinqi Ammoniyarəy yardım berixni halimaydiəyan boldi.

Yoabning Ammonlarning paytəhti Rabbahni hujum qilip aləyanliqi

2Sam. 12:26-31

20 ¹ Xundək boldiki, yengi yilning bexida, padixahlar jənggə atlanəyan wəqəttə, Yoab küçlük kəsimni baxlap kelip, Ammonlarning yərlirini wəyan qilip, andin Rabbahni muhasirigə aldi. U qaqda Dawut Yerusalemdə turuwatatti. Yoab Rabbahəy hujum qilip xəhərnə wəyan qilip taxlidi. ² Dawut ularning padixahning bexidin tajni eliwidi (altunin qeqirliqi bir talant qıktı, uningəy yaqutlar qondurulojanidi), kixilər bu tajni Dawutning bexioğa kiydürüp qoydi. Dawut xəhərdin yənə nuroqun jəng qəniymətlirini elip kətti. ³ U yənə xəhərdiki həlkni elip qikip hərə, jətu və palta bilən ixləkkə saldi; Dawut Ammonning hərəkəysi xəhərliridiki həlklərnimu xundək ixlətti; andin Dawut kəpqilik bilən Yerusalemoğa qaytti.

Dawut Filistiyərnə üç qətim məqlup qilidu. Tət gigantning qətl qilinixi

2Sam. 21:18-22

⁴ Xu wəqədin keyin Israillər Gəzərdə Filistiyələr bilən soquxti; u qaqda Huxatlik Sibbikay Rəfayiyərdin boləyan Sippay isimlik birini ətürəwətti, Filistiyələr tiz pükti. ⁵ Keyinqə Israillər bilən Filistiyələr yənə soquxti; Yairning oqlı Əlhanən Gatlik Goliyatning inisi Lahmini ətürdi; bu adəmnin nəyisining dəstisi bəpkərnin oqidək tom idi. ⁶ Keyinki wəqətlərdə Gatta yənə soqux boldi; u yərdə nəhayiti bəstlik bir adəy bar idi, uning qolidimu, putidimu altidin barmək

19:18 « kirik ming piyədə ləxkər » — yaki « kirik ming atlik ». «2Sam.» 10:18ni kəring. Uningda «yəttə yüz jəng hərəysi» deyilidu. Pərkining səwəbi bəlkim: (1) qolimizdiki kəqürmilərdə kəqürgüqünin səwənliki boluxi mumkin; (2) ikki ayəttə hatiriləngən sanlarni həsəblax nükəti ohximaydiəyan boluxi mumkin.

19:19 «Hədad'əzərnin əmədarliri» — yaki «Hədad'əzərgə bəqinəyanlar» — «2Sam.» 10:19ni kəring

20:1 «yengi yilning bexida» — Huda Yəhədiy həlkigə tapxuroqan kəndəy boyiqə «yengi yil» ətiyazda baxlinatti («Mis.» 12:2).

20:2 «Dawut ularning padixahning bexidin tajni eliwidi ...» — yaki «Dawut buti Milkomning bexidin tajni eliwidi ...». «eqirliqi bir talant» — bir talant bəlkim 30 kilogram idi.

20:2 2Sam. 12:30

20:4 «Rəfayilər» — bəlkim gigantlar idi. «2Sam.» 21:16-22ni kəring.

bolup, jəmiy yigirmə tət barmıki bar idi; umu Rəfayıyların idi.⁷ Bu adəm Israillarnı tillioqili turuvidi, Dawutning akisi Ximyaning oolji Yonatan qikip uni iltürüwətti.⁸ Bular Gatlik Rafaning əwladlıri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırının kolida əldi.

Dawutning gunahı — u ahalini sanaktin ötküzidu

2Sam. 24:1-25

21¹ Xəytan Israillaroğa zərbə berix üqün, Dawutni Israillarnı sanaktin ötküzüxkə ezikturdi..² Xunga Dawut Yoabka wə həlkning yobaxqiliriyoğa: «Silər Bəər-Xebadin Daniojiqə arilap Israillarnı sanaktin ötküzüp kelip mening bilən kərüxünglar, ularning sanini biləy» dedi..³ Lekin Yoab jawabən: —«Pərwərdigar Öz həlkni hazır məyli qanqilik bolsun, yüz həssə axuruwətkəy. Lekin i hojam padixahim, ularning həmmisi ezüingning hizmitingdə turuwatqanlar əməsmu? Hojam bu ixni zadi nemə dəp tələp kilidu? Hojam Israilni nemixka gunahka muptila kilidila?» — dedi..

⁴ Lekin padixahning sözi Yoabning sözini besip qüxti; xunga Yoab qikip pütün Israil zeminini arilap Yerusalemoğa kaytip kəldi. ⁵ Yoab sanaktin ötküzülgən həlkning sanini Dawutka məlum kilidi; pütün Israilda kolida qiliq kətürələydiqan adəmlər bir milyon bir yüz ming; Yəhudalardın kolida qiliq kətürələydiqan adəmlər tət yüz yətmix ming bolup qikti. ⁶ Birək Lawiylar bilən Bi-nyaminlarla sanakka kirmidi; qünki padixahning bu buyruki Yoabning nəziridə yirginqlik idi.

Pərwərdigar jaza qüxüridu

⁷ Huda bu ixni yaman kərgəqkə, Israillaroğa zərbə bərdi..⁸ Dawut Hudaqə: «Mən bu ixni kilip qong gunah ötküzüptimən; əmdi mənki kulungning bu kəbihlikini kəqürüxingni tiləymən, qünki mən tolimu əhmikanə ix kıptimən» — dedi.

⁹ Pərwərdigar Dawutning aldin kərgüqisi bolqan Gadka: ¹⁰ Sən berip Dawutka eytip: «Pərwərdigar mundaq dəyduki, Mən sanga üq bala-qazani aldingda qoyimən; xuningdin birini talliwal, Mən xuni bexinglaroğa qüxürimən» degin, — dedi.

¹¹ Xuning bilən Gad Dawutning yenioğa kelip: «Pərwərdigar mundaq dəydu: ¹² «Kəni talliojin: Ya üq yil aqarqilikta kəlixitin, ya üq ay düxmənlərnin aldidin keqip, yawliring təripidin qoqlap qiliqlinixidin wə yaki üq kün Pərwərdigarning qiliqining uruxi — yəni waba kesilining zemininda tarkilixi, Pərwərdigarning Pərixtsining Israilning pütün qegrisini harab kilixidin birini talliojin». Əmdi oylinip kər, bir nemə degin; mən meni əwətküqigə nemə dəp jawap bəray?» dedi. ¹³ Dawut Gadka: «Mən bək kattik tənglikta kəldim; əmdi Pərwərdigarning qolioğa qüxəy dəymən, qünki U tolimu xəpəkətkitur. Pəkət insanlarning qolioğa qüxmisəm, dəymən» dedi.

¹⁴ Xu səwəblik Pərwərdigar Israiloğa waba tarkatti; Israilardin yətmix ming adəm əldi.

¹⁵ Huda Yerusalemnı wəyran kilip taxlax üqün bir Pərixtni əwətti; u wəyran qiliwatqanda, Pərwərdigar əhwalni kərüp ezi qüxürgən bu bala-qazadin puxayman kilip kəldi-də, wəyran qiloquqi Pərixtigo: «Bəs! Əmdi qolungni tart!» dedi. U qaoqda Pərwərdigarning Pərixtsi Yəbusiy

20:6 «Rəfayıylar» — ibraniy tilida «Rafaning nəslı» degən sözlər bilən ipadiliniidu. Demək, «Rəfayıylar» Rafaning əwladlıri. **21:1 «Xəytan Israillaroğa zərbə berix üqün, Dawutni Israillarnı sanaktin ötküzüxkə ezikturdi»** — «sanaktin ötküzüx» degən söz Israilning əskiriy küqini kəzda tutidu. 5-ayətni kəring.

—Baxka birhil təjrimisi «Düxmənnin Israillaroğa zərbə bərməkqi bolqini Dawutni Israillarnı sanaktin ötküzüxkə aldiratti» («Xəytan» wə «düxmən» ibraniy tilida bir söz bilənla ipadiliniidu). Bizningqə «ezikturidu» yaki «aldiratti» degən sez bir rohiy küqning məwjutlukini kərsitidu, xunga «Xəytan» dəp təjrimə kilduk. «2Sam.» 24:1nimu kəring.

21:2 «Bəər-Xebadin Daniojiqə» — «Bəər-Xeba» Israil zeniminin əng janubiy qetide, «Dan» bolsa əng ximaliy qetide idi. **21:3 «Hojam Israilni nemixka gunahka muptila kilidila?»** — kizik yeri xuki, Yoab adəttə Hudadin anqə kərkmaydiqan adəm bolup, muxu wakitlarda hojisiyoğa kərioqanda, Hudaning iradisini obdan bilətti. «Həlkni sanaktin ötküzüx» degən gunah toqruluk «Samuil»diki «kozumqə söz»imizdə azrak tohtilimiz.

21:7 «Huda bu ixni yaman kərgəqkə, Israillaroğa zərbə bərdi» — nemixka «həlkni sanaktin ötküzüx» gunah həsəbliniidu? Bu toqruluk «Samuil»diki «kozumqə söz»imizni kəring.

« Tarih-təzkirə «1» »

Ornanning hamining yenido turatti..¹⁶ Dawut bexini kətürüp, Pərwərdigarning Pərixtisining asman bilən yərning arilikida, qolidiki oqilaptin suqoroqan qiliqini Yerusalemoğa təngləp turoqanlikini kərđi. Dawut bilən aqsakallarning həmmisi bəz rəhtkə oraloqan həlda yərgə düm yikildi.¹⁷ Dawut Hudağa: «Həlkəning sanini elip qikixni buyruoquqi mən əməsmu? Gunah kilip bu rəzillik ətküzgüqi məndurmən; bu bir pada koylar bolsa, zadi nemə kildi? Ah, Pərwərdigar Hudayim, qolung Öz həlkinggə əməs, bəlkə mənə wə mening jəmətimgə qüxkəy, wabani Öz həlkingning üstigə qüxürmigəysən!» dedi.

Dawut kurbangah selip kurbanlik sunidu

¹⁸ Pərwərdigarning Pərixtsi Gadka: Sən berip Dawutka eytkin, u Yəbusiy Ornanning haminoğa qikip Pərwərdigarğa bir kurbangah salsun, dewidi,¹⁹ Dawut Gadning Pərwərdigarning namida eytkini boyiqə xu yərgə qikti.²⁰ U qaoqda Ornan buqday tepiwatatti; Ornan burulup Pərixtni kərüp, əzi tət oqli bilən məküwaloqanidi.²¹ Dawut Ornanning yenioğa kəlgəndə, u bexini kətürüp Dawutni kərüp, hamandin qikip kəldi-də, bexini yərgə təgküdək egip Dawutka təzim kildi.

²² Dawut Ornanoğa: «Həlkə iqidə taraloqan wabani tosup kəlix üqün, muxu hamanni wə ətrapidiki yərni mənə setip bərsəng, bu yərdə Pərwərdigarğa atap bir kurbangah salay dəymən. Sən toluq bahə koyup bu yeringni mənə setip bərsəng» dedi.

²³ — Alsila, oqojam padixahimning kəndak kəlojusi kəlsə xundak kəlojay; kərisila, kurbanlik kəlixkə kalilarni bəre, haman tepidəqan tirnilarni otun kilip kəlisila, buqdayni ax hədiyəsigə ixlətsilə; bularning həmmisini mən əzliyəgə tuttum, dedi Ornan Dawutka.

²⁴ «Yək», — dedi Dawut Ornanoğa, — «kəndakla bolmisun mən toluq bahəsi boyiqə setiwəlimən; qünki mən seningkini eliwəlip Pərwərdigarğa atisam bolmaydu, bədəl təliməy kəydürmə kurbanlikni hərgiz sunmaymən».

²⁵ Xuning bilən Dawut altə yüz xəkəl altunni əlqəp Ornanoğa berip u yərni setiwəldi..

²⁶ Dawut u yərgə Pərwərdigarğa atap bir kurbangah saldı wə kəydürmə kurbanlik wə inaklik kurbanlikni sunup, Pərwərdigarğa nida kildi; Pərwərdigar uning tiligini kəbul kərüp, jawabən asmandin kəydürmə kurbanlik kurbangahioğa ot qüxürdi.

²⁷ Pərwərdigar Pərixtsini buyruwidi, U kiliqini kəytidin oqilipioğa saldı.

Mukəddəs ibadəthana selix ornini bekitix

²⁸ U qaoqda, Dawut Pərwərdigarning Yəbusiylardin boləqan Ornanning haminida uning tilikigə jawab bərgənlikini kərüp, xu yərdə kurbanlik sunuxkə baxlıdi.²⁹ U qaoqda, Musa qəldə yasatqan Pərwərdigarning qədri wə kəydürmə kurbanlik kurbangahı Gibeonning egizlikidə idi;³⁰ ləkin Dawut Pərwərdigarning Pərixtisining kiliqidin kərkup, u yərning aldioğa berip Hudadin yol soraxkə jür'ət kiləlmaytti.

22¹ Xunga Dawut: «Mana bu Pərwərdigar Hudaning öyi bolidəqan jay, mana bu Israil üqün kəydürmə kurbanlik sunidəqan kurbangah bolidu» — dedi.

Mukəddəs ibadəthana salidəqan materiayallarni həzirləx

² Dawut Pərwərdigarning öyini saldurux üqün Israil zeminidiki yat əldikilərnə yioqixni buyruđi həm taxlarni oyuxkə taxqilarni təyinliđi.³ İxik-dərwəzilaroğa ixlitəxkə miş wə girə-baldak

21:15 «Ornan» — yaki «Arawna». «2Sam.» 24:16ni kəring.

21:25 «altə yüz xəkəl altun» — 600 xəkəl 7 kilogramqə bolatti. «2Sam.» 24:24 boyiqə u «haman wə kalilar» üqün 50 xəkəl kümüş beridu. Muxu yərdə u xubhisizki Ornanning pütkül «yə»ini setiwəldi.

yasax üqün nuroqun təmür təyyarlidi; yənə nuroqun mis təyyarlidiki, uning eojirlikini tarazlap bolmaytti; ⁴ u yənə san-sanaksiz kedir yaoiqi təyyarlidi, qünki Zidonluklar bilən Turluklar Dawutka nuroqun kedir yaoiqi yətküzüp bərgənidi. ⁵ Dawut kenglidə: «Oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət halas, Pərwərdigarə selinidioqan əy nəhayiti bəhəywət wə katta boluxi, xan-xəhriti barlik yurtlarə yeyilixi kerək; xuning bilən bu əyga ketidioqan materiyyallarni hazirlap qoyxum kerək» dəp oylidi. Xunga Dawut əluxtın ilgiri nuroqun material hazirlap koydi.

Dawut Sulaymanoqa mükəddəs əy selixni wəsiyət kildu

⁶ Dawut oqli Sulaymanni kiqkirip uningə Israilning Hudasi boləqan Pərwərdigarə əy selixni tapilidi. ⁷ Dawut Sulaymanoqa mundaq dedi: «I oqlum, mən əslidə Pərwərdigar Hodayimning namioqa atap bir əy selixni oylioqan, ⁸ lekin Pərwərdigarning manga: «Sən nuroqun adəmnin kenini tēktūng, nuroqun qong jənglarni kilding; sening Mening namioqa atap əy selixingə bolmaydu, qünki sən Mening aldimda nuroqun adəmnin kenini yərgə tēktūng. ⁹ Kara, seningdin bir oqlu tərulidu; u aram-tinqlik adimi bolidu, Mən uni hər tərəptiki dūxmənliridin aram tapkuzimən; uning ismi dər wə kə Sulayman atilidu, u təhttki künliridə Mən Israilə aram-tinqlik wə asayixlik ata kilimən. ¹⁰ U Mening namioqa atap əy salidu; u Manga oqlu bolidu, Mən uningə ata bolimən; Mən uning Israil üstidiki padixahlıq təhtini mēnggü məzmət kilimən» dēgən sēz-kalami manga yətti.

¹¹ I oqlum, əmdi Pərwərdigar sening bilən billə boləy! Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening toqruluk bərgən wədisi boyiqə Pərwərdigar Hodayingning əyini salisən. ¹² Pərwərdigar sanga pəm wə əkil bərgəy wə Israilni idarə kilixkə kərsətmə bərgəy, seni Pərwərdigar Hodayingning mükəddəs kanunioqa əməl kildioqan kiləy. ¹³ Xu wakitta, Pərwərdigar Israilar üqün Musaoqa tapxuroqan bəlgilimə-həkümlərgə əməl kilsang, yolung rawan bolidu. Kəysər, batur bol! Korkma, hədukupmu kətmə. ¹⁴ Kara, mən Pərwərdigarning əyi üqün japa-müxəkkətlirim arkilik yüz ming talant altun, ming ming talant kümüx wə intayin kəp, san-sanaksiz mis, təmür təyyarlidim; yənə yəqəy wə tax təyyarlidim; buningə yənə sən koxsang bolidu. ¹⁵ Buningdin baxkə seningdə yənə tax kəsküqi, tamqi, yəqəy hēm hərhil hizmətlərnə kılalaydioqan nuroqun ustilar bar; ¹⁶ altun-kümüx, mis, təmür bolsa san-sanaksiz; sən ixkə tutuxuxkə ornungdin tur, Pərwərdigarim sening bilən billə boləy!».

Dawut əməldarlarəy Sulaymannin əy selixioqa yərdəmlixixni wəsiyət kildu

¹⁷ Dawut yənə Israildiki əməldarlarəy oqli Sulaymanoqa yərdəm berixni tapilap: ¹⁸ «Hodayinglar boləqan Pərwərdigar silər bilən billə əməsmu? Hər ətrapinglarda silərgə tinq-aramlik bərgən əməsmu? Qünki U bu zemindiki əhalini koluməy tapxurdi; zemin Pərwərdigarning aldida wə həlkining aldida tizginləndi. ¹⁹ Əmdi silər pütün kəlbənglar, pütün jeninglar bilən kət'iy niyətkə kelip, Hodayinglar boləqan Pərwədigarni izlənglar; Pərwədigarning əhdə sanduqini wə Hudaning mükəddəshanisidiki kəqə-əswəblirini Uning namioqa atap selinoqan əyigə apirip koyux üqün, Pərwərdigar Hudaning mükəddəshanisini selixkə ornunglardin kəpunglar!» dedi..

22:3 «gira-baldak» — yaki «ilmək-ilgəklər».

22:9 «uning ismi dər wə kə Sulayman atilidu» — «Sulayman» dēgən isim ibranıy tilidiki «xalom» (tinqlik, hatirjəmlək) kə baqlıq (ərəb tilida «salam»).

22:13 «hədukupmu kətmə» — yaki «qəyratısiz bolma».

22:14 «yüz ming talant altun» — az dēgəndə 3000 tonna altun. «ming ming talant» — az dēgəndə 30000 tonna kümüx.

22:16 «altun-kümüx, mis, təmür bolsa san-sanaksiz» — yaki «zərgər, miskər, təmürqilər bolsa sanaksizdur».

22:19 «əmdi silər pütün kəlbənglar, pütün jeninglar bilən kət'iy niyətkə kelip, Hodayinglar boləqan Pərwədigarni izlənglar» — ibranıy tilida «Əmdi Pərwərdigar Hodayinglarni izləxkə jan-dilinglarni qing kilinglar» dēgən bilən ipadilididu.

Lawiylarning wəzipisi wə guruppilini

23¹ Dawut kerip künliri toxay dəp qaloqanda, oqli Sulaymanni Israil üstigə padixah kilip tiklidi. ² Dawut Israildiki əməldarlarni, kaşinlarni wə Lawiylarni yiqdi. ³ Lawiylardin ottuz yaxtin axkanlarning həmmisi sanaktin ötküzüldi; tizimlanıqini boyiqə, uların ərlər jəmiy ottuz səkkiz ming kixi idi. ⁴ Dawut: «Bularning iqidə yigirmə tət ming kixi Pərwərdigarning eyini baxqurux hizmitigə, altə ming kixi əməldar wə sotqılıqqa, ⁵ tət ming kixi dərəziwənlikkə wə yənə tət ming kixi mən yasıoqan sazlar bilən Pərwərdigarə qə həmdusana oqux ixioqə koyulsun» — dedi. ⁶ Dawut ularni Lawiyning oqli Gərxon, Kohat wə Mərarı jəmətliri boyiqə guruppılarə qə bəldi: —

⁷ Gərxoniylardin Ladan bilən Ximəy bar idi; ⁸ Ladanning oqli: tunji oqli Yəhiyə, yənə Zitam bilən Yoeldin ibarət üç kixi idi; ⁹ Ximəyning oqlidin Xelomit, Həziyəl wə Hərandin ibarət üç kixi idi; yuqırıkılar Ladanning jəmət baxlıqliri idi. ¹⁰ Ximəyning oqulliri Jahat, Zina, Yəux wə Beriyah, bu tətəylənnəng həmmisi Ximəyning oqli idi. ¹¹ Jahat tunji oqul, Zina ikkinji oqul idi; Yəux bilən Beriyahning əwladliri kəp bolmıoqəqqa, bir jəmət guruppisi dəp həsablanoqan.

¹² Kohatning oqulliri Amram, İzhar, Həbron wə Uzziyəldin ibarət tət kixi idi.

¹³ Amramning oqli Hərun bilən Musa idi. Hərun bilən uning əwladliri əng mükəddəs buyumlarni paklax, Pərwərdigarning aldidə mənəggü qurbanlıqlarni sunux, uning hizmitini kilix, mənəggü uning namidin bəht tiləp dua berixkə ayrılanoqanı. ¹⁴ Hudaning adimi Musaqə kəlsək, uning əwladliri Lawiy kəbilisidin dəp həsablınıp pütülgən. ¹⁵ Musaning oqli Gərxom bilən Əliezar idi. ¹⁶ Gərxomning oqulliridin Xəbuyəl qong oqli idi. ¹⁷ Əliezərnəng oqli Rəhəbiya idi; Əliezərnəng baxqə oqli bolmıoqan, ləkin Rəhəbiyaning oqulliri nəhayiti kəp idi. ¹⁸ İzharning tunji oqli Xelomit idi. ¹⁹ Həbronning oqulliri: tunji oqli Yeriya, ikkinji oqli Amariya, üçinqi oqli Yəhəziyəl, tətinqi oqli Jəkəmiyam idi. ²⁰ Uzziyəlnəng oqulliri: tunji oqli Mikah, ikkinji oqli Yixiya idi.

²¹ Mərarining oqli Məhli bilən Muxi idi; Məhlinəng oqli Əliazar bilən Kix idi. ²² Əliazar əlgəndə oqli yok, kizlirila bar idi; ularning tuşkanliri, yəni Kixning oqulliri u kizlarni əmrigə aldi.

²³ Muxining Məhli, Edər wə Yəməmot dəgən üçlə oqli bar idi.

²⁴ Yuqırıkılarning həmmisi Lawiynəng əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə, yəni jəmət baxliri boyiqə yigirmə yaxtin axkan ərkəklər royhətkə elinoqan; ular Pərwərdigarning eyidiki wəzipilərnəni təxkə ismiliri boyiqə tizimlanoqanı.

²⁵ Qünki Dawut: «Israilning Hudasi Pərwərdigar Öz həlkigə aram berip, Əzi mənəggü Yerusalemdə makan kilidu; ²⁶ xuning bilən Lawiylarning mükəddəs qədini wə uning iqidiki hərəkəysi kaqə-əswablarni kətürüp yürüxning həjiti yok» dəgənidi. ²⁷ Xunga Dawutning jan üzux aldidiki wəsiyiti boyiqə, Lawiylarning yigirmə yaxtin yuqirilirining həmmisi sanaktin ötküzülgənidi.

²⁸ Ularning wəzipisi bolsa Hərunning əwladlirining yenidə turup, Pərwərdigarning eyining ixlirini kilix idi; ular həyolə-aramlarni baxqurux, barlıq mükəddəs buyumlarni pakiz tutux, kışkisi, Pərwərdigarning eyining hizmət wəzipilirini bəjirixkə məs'ul idi; ²⁹ yənə «tiziloqan təkdim nan», ax hədiyə unliri, pətir kəturmaqqlar, qazan nənli wə maylık nənlarə qə, xundakla hərhil əlqəx əswablırioqə məs'ul idi; ³⁰ ular yənə hərəkəni ətigəndə ərə turup Pərwərdigarə qə təxəkür eytip həmdusana okuytti, hərəkəni kəqlikimu xundak kilatti. ³¹ Yənə xabat küni, hər yengi ayda, xuningdək bəkitilgən həyt-bayramlarda sunulidıoqan barlıq kəydürmə qurbanlıqlarə qə məs'ul idi. Əzlırigə kəritilə qan bəlgilimə boyiqə, ular daim Pərwərdigarning aldioqə bəkitilgən sani wə nəwiti bilən hizməttə turatti. ³² Ular jəmət qədini həm mükəddəs jayni bəqatti, xundakla

23:10 «Zina» — 11-ayəttə «Ziza».

23:13 «qurbanlıqlarni sunux» — yəni «huxbuy yekix».

23:17 «Əliezərnəng oqli» — ibraniy tilidə «Əliezərnəng oqulliri».

23:31 «Yənə xabat küni, hər yengi ayda, xuningdək bəkitilgən həyt-bayramlarda sunulidıoqan barlıq kəydürmə qurbanlıqlarə qə məs'ul idi» — Lawiylar əzlıri qurbanlıqlarni sunmaytti, biraq ularni təyyarlıxqə məs'ul idi.

əzlirining Pərwərdigarning öyidiki hizməttə boluwatқан qerindaxliri, yəni Hərunning əwladliri oja qaraytti.

Dawut kaħinlarni nəwət-guruppilaroja bəlidu

24¹ Hərun əwladlirining nəwətqilikə bəlünüxi təwəndikiqə: Hərunning oqlı Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamar. ² Nadab bilən Abihu atisidin burun əlup kətkən həm pərzənt kərmigənidi; xunga Əliazar bilən Itamar kaħinlikni tutatti. ³ Dawut wə Əliazarning əwladliridin Zadok wə Itamarning əwladliridin Ahimələk ularning qerindaxlirini guruppilaroja bəlup, wəzipisi boyiqə ixka koydi; ⁴ Əliazarning əwladliridin jəmət bexi boləqanlar Itamarning əwladliridin jəmət bexi boləqanlardin kəp ikənlikini bilip, ularni xuningə oja asasen ayrip nəwət-guruppilaroja bəldi. Əliazarning əwladliridin jəmət bexi boləqanlar on altə kixi idi, Itamarning əwladliridin jəmət bexi boləqanlar səkkiz kixi idi; ⁵ ular qək taxlax yoli bilən təngxəp nəwət-guruppilaroja bəlündi. Xundəq kiliپ mukəddəshanidiki ixlarə oja məs'ul boləqanlar wə Hudaning aldidiki ixlarə oja məs'ul boləqanlar həm Əliazarning əwladliridinmu həm Itamarning əwladliridinmu boldi. ⁶ Lawiy Nətanəlning oqlı Xəmayə katip bolsa padixə, əmədarlar, kaħin Zadok, Abiyatarning oqlı Ahimələk, xundəq kaħinlarning wə Lawiy larning jəmət bəxlikliri aldidə ularning ismini pütup koydi. Əliazarning əwladliri iqidin bir jəmət tallandi, andin Itamarning əwladliri iqidinmu bir jəmət tallandi.

⁷ Birinqi qək Yəhəyaribka, ikkinqi qək Yədayə oja, ⁸ üqinqi qək Hərimə oja, tətinqi qək Seorimə oja, ⁹ bəxinqi qək Malkiyə oja, altinqi qək Miyaminə oja, ¹⁰ yəttinqi qək Həkkəzə oja, səkkizinqi qək Abiyə oja, ¹¹ tokkuzinqi qək Yəxə oja, oninqi qək Xəkaniyə oja, ¹² on birinqi qək Əliyaxibka, on ikkinqi qək Yakimə oja, ¹³ on üqinqi qək Həppə oja, on tətinqi qək Yəxəbiabka, ¹⁴ on bəxinqi qək Bilgəhka, on altinqi qək Immərgə, ¹⁵ on yəttinqi qək Həziroja, on səkkizinqi qək Həppizə oja, ¹⁶ on tokkuzinqi qək Pitəhiyə oja, yigirminqi qək Yəhəzəkəlgə, ¹⁷ yigirmə birinqi qək Yəkinə oja, yigirmə ikkinqi qək Gamulə oja, ¹⁸ yigirmə üqinqi qək Dəlayə oja, yigirmə tətinqi qək Məaziyə oja qikti. ¹⁹ Mana bu ularning hizmət tərtpi; bu İsrailning Hudasi Pərwərdigar ularning atisi Hərunning wastisi bilən buyruə nizam boyiqə, Pərwərdigarning öyigə kirix nəwiti idi.

Lawiyning bəxka əwladlirining wəzipisi

²⁰ Lawiyning qəloə əwladliri munular: Amramning əwladliridin Xubəyəl; Xubəyəlning əwladliri iqidə Yəhəyə bar idi. ²¹ Rəhəbiyə oja kəlsək, uning oqulliri, jümlidin tunji oqlı Yixiyə bar idi. ²² İzhəning oqulliri iqidə Xəmot; Xəmotning oqulliri iqidə Jəhət bar idi. ²³ Həbronning oqulliri: tunji oqlı Yəriyə, ikkinqisi Amariyə, üqinqisi Yəhəziyə, tətinqisi Jəkamiyə idi. ²⁴ Uzziyəlning oqulliri: Mikəh; Mikəhning oqulliridin Xəmir bar idi. ²⁵ Mikəhning inisi İsxiyə idi; Yisxiyaning oqulliri iqidə Zəkəriyə bar idi. ²⁶ Mərarining oqulliri: Məhli wə Muxi; Yaaziyaning oqlı Beno idi. ²⁷ Mərarining oqlı Yaaziyədin boləqan əwladliri Beno, Xəhəm, Zəkkur wə İbri bar idi. ²⁸ Məhlining oqlı Əliazar idi; Əliazarning oqlı yə o. ²⁹ Kixkə kəlsək, uning oqulliri iqidə Yərahmiyə bar idi. ³⁰ Muxining oqulliri Məhli, Edər wə Yərimot idi. Yəkirikilarning həmmisi Lawiyning əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə pütülgənidi. ³¹ Ular mu ularning qerindaxliri Hərunning əwladliri oja ohxax, Dawut padixə, Zadok, Ahimələk

24:5 «mukəddəshanidiki ixlarə oja məs'ul boləqanlar» — bəlkim ibadəthanidiki ixlarni kərsitidu; «Hudaning aldidiki ixlarə oja məs'ul boləqanlar» bolsa bəlkim sot-sorəq ixliri oja məs'ul idi. Əliazar wə Itamar dəgən ikki jəmətin ikki hil wəzipini üstigə aləqanlar bar idi.

24:16 «Yəhəzəkəlgə» — Əzəkiyə dəgən ismining bəxka bir xəkli.

24:23 «Həbronning oqulliri» — bəzi kəna kəqürmilərdə pəkət «uning oqulliri» deyilidu. Ləkin 23:19ni kəring.

24:26 «Mərarining oqulliri: Məhli wə Muxi; Yaaziyaning oqlı Beno idi» — bu ayətning bəxka birnəqqə hil tərjimiliri bar.

wə xuningdək kahinlar wə Lawiylarning jəmət baxliklirining aldida qək tarttti; hərəkaysi jəmət baxliri wə ularning tuoqanliridin əng kiqiklirimu ohxaxla qək tarttti..

Dawut nəoqmıqlərni təxkil kılıdu

25¹Dawut bilən koxunning sərdarlırı Asaf, Həman wə Yədutunlarning oqulliriojimu wəzipə yükləp, ularni qiltar, təmbur wə jang-janglar qelip, bexarət berix hizmitigə koydi. Ulardin wəzipigə koyulojanlarning sani təwəndikiqə: ²Asafning oqulliridin Zakkur, Yüsüp, Nitaniya wə Axarilah bar idi; Asafning oqullirining həmmisi Asafning kərsətmisigə karaytti; Asaf padixahning kərsətmisi boyiqə bexarət berip səzləytti.

³Yədutunoja kəlgəndə, uning Gədalıya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxabiya wə Mattitiyah degən altə oqlı bolup, atisi Yədutunning kərsətmisigə karaytti. Yədutun Pərwərdigarəja təxəkkür eytip mədhıyə okux üqün qiltar qelip bexarət berətti..

⁴Həmanning bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyə, Xəbıyəl, Yərimot, Hənaniya, Hənani, Əliyata, Giddalti wə Romamti-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hətir wə Mahaziot degən oqulliri bar idi. ⁵Bularning həmmisi Həmanning oqulliri bolup, Hudaəja boləjan mədhıyisini yangritix üqün koyulojan (Həman bolsa padixahkə Hudaning səz-kalamini yətküzidəjan aldin kərgüqi idi); Huda Həmanoja on tət oqul, üq kiz ata kıləjanidi.. ⁶Bularning həmmisi atilirining baxlamqılıkida bolup, Pərwərdigarning əyidə nəoqmə-nawa kılıx üqün, jang-jang, təmbur wə qiltar qelip Hudaning əyidiki wəzipisini ətəytti. Asaf, Yədutun wə Həman bu ixlarda padixahning kərsətmisigə karaytti.. ⁷Ular wə ularning kərindaxlirining sani jəmiy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərwərdigarni mədhıyiləx nəoqmə-nawalikida alahidə tərbiyə kərgən, küy eytixkə usta idi). ⁸Bular qong-kıqıqigə, ustaz-xagirtlikəja karımay həmmisi birdək qək tartip guruppılarəja bəlungənidi.

Yigirmə tət mədhıyiləx guruppisi

⁹Birinqi qək Asafning oqlı Yüsüpkə, ikkinqi qək Gədalıyaəja qıkti; u, uning iniliri wə oqulliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹⁰üqinqi qək Zakkuroja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹¹tətinqi qək Izriəja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹²bəxinqi qək Nətaniyaəja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹³altinqi qək Bukkiyaəja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup on ikki kixi idi; ¹⁴yəttinqi qək Yəxarilahkəja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹⁵səkkizinqi qək Yəxayaəja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹⁶təküzinqi qək Mattaniyaəja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹⁷oninqi qək Ximəygə qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹⁸on birinqi qək Azarəlgə

24:31 «Ular mu ularning kərindaxliri Hərunning əwladliriəja ohxax,... hərəkaysi jəmət baxliri wə ularning tuoqanliridin əng kiqiklirimu ohxaxla qək tartti.» — muxu kəlojan Lawiylarning nemə wəzipiliri barlıki muxu yərdə enik eytilməydu.

25:3 «Gədalıya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxabiya wə Mattitiyah» — bəzi kona kəqürmilərdə «Ximay» degən isim yokaş kətkən.

25:5 «Hudaəja boləjan mədhıyisini yangritix» — ıbraniy tilida «müנגgüzni (yaki buroqini) kətürüx» degən səzlər bilən ıpadiliniđu. Müנגgüz bolsa adəmnıng (yaki Hudaning) uluqlukini kərsitidu. «Hudaəja boləjan mədhıyisini yangritix» — Həmanning kizlirimu bu mədhıyə hizmitidə idi.

–Toluk əyətning baxkə birhıl tərjimisi: «Bularning həmmisi Həmanning oqulliri bolup, Hudaning Həmanoja boləjan səz-kalami boyiqə uning ızzət-hərmitini kətürüx üqün uningəja berilgənidi (Həman bolsa padixahning aldin kərgüqisi idi); Huda Həmanoja on tət oqul, üq kiz ata kıləjanidi».

25:6 «Bularning həmmisi atilirining baxlamqılıkida bolup□...» — «atiliri» Asaf, Yədutun wə Həmandin ibarət. Asaf wə Həmanlar hərbi Zəburdiki naqqə küylərni yazəjan (məsilən 50-, 73-82-küy, 88-küy. Yədutun 39-, 62- wə 77-küydə tiləja eliniđu).

25:9 «uning iniliri» — yaki «uning kərindaxliri». 10-18-əyətlərdiki «iniliri»mu xundək.

25:11 «Izri» — yaki «Zeri» (25:3ni kərüng).

25:14 «Yəxarilah» — yaki «Axarilah» (25:2ni kərüng).

qıktı; u wə uning oqulliri, iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ¹⁹ on ikkinqi qək Həsəbiyəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²⁰ on üqinqi qək Xubəyəlgə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²¹ on tətinqi qək Mattitiyahkə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²² on bəxinqi qək Yərimotkə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²³ on altinqi qək Hənanıyəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²⁴ on yəttinqi qək Yoxbikaxəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²⁵ on səkkizinqi qək Hənanıyəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²⁶ on tokkuzinqi qək Mallotıyəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²⁷ yigirminqi qək Əliyətəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²⁸ yigirmə birinqi qək Hətiyəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ²⁹ yigirmə ikkinqi qək Giddaltıyəyə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ³⁰ yigirmə üqinqi qək Mahaziotkə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; ³¹ yigirmə tətinqi qək Romamti-Ezərgə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi.

Dərwəziwənlərnin guruppilini

26¹ Dərwəziwənlərnin guruppilini təwəndikidək boldi: Korah jəmətidikilərdin Asafning əwladlıri iqidə Korəning oqlı Məxələmiyə bar idi. ² Məxələmiyənin birnəqqə oqlı bolup, tunjisi Zəkəriyə, ikkinqisi Yədiyəyə, üqinqisi Zəbadiyə, tətinqisi Yatniyə, ³ bəxinqisi Elam, altinqisi Yəhəhanan, yəttinqisi Əlyəyənə idi. ⁴ Obəd-Edomning oqulliri: tunji oqlı Xəməyə, ikkinqisi Yəhəzəbəd, üqinqisi Yoah, tətinqisi Sakar, bəxinqisi Nətanəl, ⁵ altinqisi Ammiyə, yəttinqisi İssakar, səkkizinqisi Peultay; dərwəkə Huda Obəd-Edoməyə bəht-saadət ata kılənanı. ⁶ Uning oqlı Xəməyə birnəqqə oqlı pərzənt kərgən bolup, həmmisi ata jəməti iqidə yəlbəxi idi, qünki ular batur əzimətlər idi. ⁷ Xəməyənin oqulliri: Otni, Refayəl, Obəd wə Əlzəbəd idi. Əlzəbədning iniliri Elihu bilən Səməkiyənin ikkisi batur idi. ⁸ Bularning həmmisi Obəd-Edomning əwladlıri bolup, ular wə ularning oqulliri, kərindaxlırinin həmmisi Hudaning hizmitidə kılidin ix kəlidiqan adəmlər idi. Obəd-Edomning əwladı jəmiy atmix ikki adəm idi. ⁹ Məxələmiyənin oqulliri wə kərindaxlıri bar idi; həmmisi batur bolup, jəmiy on səkkiz adəm idi. ¹⁰ Mərarining əwladı boləqan Hosahning birnəqqə oqlı bar idi, qong oqlı Ximri (Ximri əslidə tunji oqlı bolmisimə, atisi uni qong oqlı kılıp tikligən), ¹¹ ikkinqi oqlı Hılkiyə, üqinqisi Təbaliyə, tətinqisi Zəkəriyə idi. Hosahning oqulliri wə kərindaxlıri jəmiy bolup on üq adəm idi.

¹² Yükrilərnin həmmisi jəmət baxlıri boyiqə dərwəziwənlərnin guruppılayəyə bəlünüxi idi; ularning həmmisigə kərindaxlıri bilən billə Pərwədigarning əyidiki hizmət wəzipisi tapxurulanı. ¹³ Ular, məyli qong bolsun yaki kiqik bolsun, əz jəməti boyiqə qək tartip hər bir dərwəziyəyə bəlgiləndi. ¹⁴ Xərkiyə dərwəzidə dərwəziwənlik kılıxkə qək qıkkini Xələmiyə boldi; andin ular uning oqlı Zəkəriyə (akılənə məsləhətqi idi) üqün qək tartti; uningəyə ximali dərwəzinin dərwəziwənlik qeki qıktı. ¹⁵ Jənubiy dərwəzinin qeki Obəd-Edoməyə qıktı. Uning oqulliri ambar-həzinilərgə məs'ul boldi. ¹⁶ Xuppim bilən Hosahkə qərbiy dərwəzinin wə xuningdək dawan yolidiki Xalləkət dərwəzisining qeki qıktı; dərwəziwənlər yandixip turatti. ¹⁷ Xərkiyə dərwəziyəyə hər künü altə Lawi dərwəziwən məs'ul idi; ximali dərwəziyəyə hər künü tət adəm, jənubiy dərwəziyəyə hər künü tət adəm məs'ul idi; ambar-həzinilərnin hər birigə ikki adəm bir guruppa bolup kəraytti. ¹⁸ Qərb tərəptiki dəhlizning aldidiki yolda tət kixi, dəhlizning

25:18 «Azərəl» — yaki «Uzziyə» (25:4ni kərgən).

26:6 «ular batur əzimətlər idi» — yaki «ular mətiwərlər idi».

26:16 «dərwəziwənlər yandixip turatti» — yaki «dərwəziwənlər udulmu'udul turatti».

əzidə ikki kixi pasibanlik kılattı. ¹⁹Yokuridiki kixilər dərwaziwənlərnin guruppilini xı bolup, Korahning wə Mərarining əwladlıridin idi.

Mukəddəs əyning həzinisini baxquridoğan Lawiylar

²⁰Uların baxqa Lawiy kərindaxlıridin Hudaning əyidiki həzinilərnı wə mukəddəs dəp beoqıxlanıqan buyumlar həzinisini baxquruxqa Ahiyah qoyuldu. ²¹Gərxon jəmətidiki Ladanning əwladlıridin, Gərxoniy Ladan jəmətigə yolbaxqı bolıqini: Jəhiyəli idi; ²²Jəhiyəlining oqullıri Zetam bilən uning inisi Yoel idi; ular Pərwərdigarning əyidiki həzinilərgə məs'ul idi.

²³Amram jəməti, İzhar jəməti, Həbron jəməti wə Uzziyəl jəmətidikilərmu wəzipigə qoyuldu:

²⁴Musaning nəwrisi, Gərxomning oqlı Xibuəl bax həziniqi boldi. ²⁵Uning Əliezərdin bolıqan kərindaxlıri: Əliezərnin oqlı Rəhəbiya, Rəhəbiyaning oqlı Yəxaya, Yəxayaning oqlı Yoram, Yoramning oqlı Zikri, Zikrining oqlı Xelomit idi. ²⁶Muxu Xelomit bilən uning kərindaxlıri mukəddəs dəp beoqıxlanıqan buyumlar saqlinidoğan barlıq həzinilərnı baxquratti; bu buyumları əslidə Dawut padıxah, jəmət baxlıqlıri, mingbexilar, yüzbexilar wə qoxun sərdarlıri beoqıxlıqanıdı. ²⁷Ular jənggəhlərdə bulanq-talanq kılıp kəlgən mal-mülüklərdin wə oljıdin Pərwərdigarning əyini puhta kılıxqa beoqıxlıqanıdı. ²⁸Bularning iqidimu aldin kərgüqi Samuil, Kixning oqlı Saul, Nərnin oqlı Abnər wə Zəruyaning oqlı Yoablar mukəddəs dəp ayrıqan nərsilər bar idi; barlıq mukəddəs dəp ayrıqan nərsilərnı Xelomit bilən uning kərindaxlıri baxquratti.

Mənsəpkə qoyulqan wə həkım bolıqan Lawiylar

²⁹İzhar jəmətidin Kenaniya wə uning oqullıri mukəddəs əyning sirtidə İsraildə mənsəpdar wə sotqılar kılıp qoyuldu.

³⁰Həbron jəmətidin Həxabiya wə uning kərindaxlıri, həmmisi batur bolup, İordan dəryasining qərbıy tərıpidə İsraildə mənsəp tutup, Pərwərdigarning hizmitigə wə padıxahning ixlirıqə məs'ul boluxqa qoyulqan. Ular jəmiy birming yəttə yüz kixi idi. ³¹Həbron jəməti iqidə, jəmətnin nəsəbnamisi boyıqə Yəriya jəmət bexi idi. Dawutning səltənitiyning kırıqıncı yili nəsəbnamilərnı təxürux arklıq Gileadning Yaazər dēgən yeridə bu jəməttinmu batur əzimətlər tepildi. ³²Yəriyaning kərindaxlıridin yənə jəmiy bolup ikki ming yəttə yüz kixi bar idi; ularning həmmisi batur bolup, xu jəmət baxlıri idi; padıxah Dawut ularnı Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim kəbilisidiki Hudaqə wə padıxahning hizmitigə dair barlıq ixlarnı baxquruxqa qoydı.

İsraılning hərbiy təxkilati

27¹Təwəndikilər Israıllar iqidə padıxahning hizmitidə hərbiy kışimlarqə məs'ul bolıqan hər kışi jəmət baxlıri, mingbexi, yüzbexi wə barlıq mənsəpdarlar idi. Ular sanıqə qarap kışimlarqə bəlünğənıdı. Ular hər yili ay boyıqə nəwətlıxıp turatti, hər kışimda yigirmə tət ming adəm bar idi.

²Birinqi aydiki birinqi nəwətki qoxunqə Zabdiyəlnin oqlı Yaxobiam məs'ul bolıqan, uning axu kışimda yigirmə tət ming adəm bar idi. ³U Pəraz əwladlıridin bolup, birinqi aydiki axu qoxun kışiminiy sərdarlırini baxquratti. ⁴İkkinqi aydiki nəwətki qoxunqə məs'ul kixi Ahoqlıq Doday bolup, uning qoxuniniy orunbasar sərdari Miklot bar idi; bu kışimda yigirmə tət ming adəm bar idi. ⁵Üqinqi aydiki üqinqi nəwətki qoxunniy sərdari kahın Yəhoqadaning oqlı Bi-

26:20 «Lawiy kərindaxlıri» — yaki «Lawiylardin bolıqan Ahiyah».

26:21 «Ladan» — yənə «Libni» deyilidu, «Jəhiyəli» yənə «Jəhiyəl» dəpmu atilidu (6:17, 23:7).

26:27 «puhta kılıxqa» — yaki «remont kılıxqa».

naya idi; u uning axu qoxunioğa bax bolup, uningda yigirmə tət ming adəm bar idi. ⁶ Bu Binaya «ottuz palwan»ning biri bolup, axu ottuz adəmnı baxquratti; uning qismida yənə uning oqlı Ammizabad bar idi. ⁷ Tətinqi aydiki tətinqi nəwəti qoxunıng sərdari Yoabning inisi Asahəl idi; uningdin keyin oqlı Zəbadiya uning ornini basti. Uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ⁸ Bəxinqi aydiki bəxinqi nəwəti qoxunıng sərdari İzrahlik Xamhut idi, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ⁹ Altinqi aydiki altinqi nəwəti qoxunıng sərdari Təkoalik İkkəxning oqlı İra idi, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ¹⁰ Yəttinqi aydiki yəttinqi nəwəti qoxunıng sərdari Əfrayim əwladliri iqidiki Pilonluk Hələz bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ¹¹ Səkkizinqi aydiki səkkizinqi nəwəti qoxunıng sərdari Zərah jəmətidiki Huxatlik Sibbikay bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ¹² Tokkuzinqi aydiki tokkuzinqi nəwəti qoxunıng sərdari Binyamin kəbilisidiki Anatotluk Abiezər bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ¹³ Oninqi aydiki oninqi nəwəti qoxunıng sərdari Zərah jəmətidiki Nitofatlik Maħaray bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ¹⁴ On birinqi aydiki on birinqi nəwəti qoxunıng sərdari Əfrayim kəbilisidiki Piratonluk Binaya bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. ¹⁵ On ikkinqi aydiki on ikkinqi nəwəti qoxunıng sərdari Otniyəl jəmətidiki Nitofatlik Həlday bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi.

İsrailning kəbilə baxlikliri

¹⁶ İsrailning hərəkaysi kəbililirini idarə kılıp kəlgənlər təwəndikilər: Rubəniylar üçün Zikrining oqlı Əliezər kəbilə baxlikı idi; Ximeoniylar üçün kəbilə baxlikı Maakahning oqlı Xəfatiya; ¹⁷ Lawiy kəbilisi üçün Kəmuəlning oqlı Həsabiya kəbilə baxlikı idi; Həruniylar üçün jəmət bexi Zadok; ¹⁸ Yəhuda kəbilisi üçün Dawutning akisi Elihu kəbilə baxlikı idi; Issakariylar üçün Mikailning oqlı Omri kəbilə baxlikı idi; ¹⁹ Zəbuluniylar üçün Obadiyaning oqlı Yıxmaya kəbilə baxlikı idi; Naftali kəbilisi üçün Azriyəlning oqlı Yərimot kəbilə baxlikı idi; ²⁰ Əfraimiylar üçün Azaziyaning oqlı Həoxiya kəbilə baxlikı idi; Manassəh yerim kəbilisi üçün Pidayaning oqlı Yoel kəbilə baxlikı idi; ²¹ Gileadta makanlaxqan Manassəh yerim kəbilisi üçün Zəkəriyaning oqlı İddo kəbilə baxlikı idi; Binyamin kəbilisi üçün Abnərning oqlı Yaasiyəl kəbilə baxlikı idi; ²² Dan kəbilisi üçün Yəroħamning oqlı Azarəl kəbilə baxlikı idi. Yukiridikilər İsrail kəbililiri üçün kəbilə baxlikı idi.

²³ Dawut İsrailar iqidə yigirmə yaxtin təwənlərni tizimlimioqan; qünki Pərwədigar İsrailarning sanini asmandiki yultuzdək kəp kılımən degənidi. ²⁴ Zəruiyaning oqlı Yoab sanini elixka kirixkən, lekin tügimigən; qünki muxu ix wəjidin Hudaning oğzı İsrailarning bexioğa yaqduruloqan; xu səwəbtin İsrailarning sani «Dawut padixahning yilnamiliri» degən hatirigə kirgüzülmigən.

Padixah ordisidiki mal-mülük wə ix-əkətni baxquroquqi əməldarlar

²⁵ Padixahning ambar-həzinilirini baxquroquqi Adiyəlning oqlı Azmawət idi; dala, xəhər, yeza-kant wə munarlardiki ambar-həzinilərni baxquroquqi Uzziyaning oqlı Yonatan idi. ²⁶ Etiz-eriklarda terikqilik kילוquqlarnı baxquroquqi Kelubning oqlı Əzri idi; ²⁷ Üzümzarlıqlarnı baxquroquqi Ramahlik Ximəy; üzümzarlıqlardiki xarab ambarlirini baxquroquqi Xifmilik Zabdi; ²⁸ Xəfələh tüzlənglikidiki zəytun wə üjmə dərəhlirini baxquroquqi Gəderlik Baal-Hənan idi; may ambarlirini baxquroquqi Yoax; ²⁹ Xaronda bekilidioqan kala padilirini baxquroquqi Xaronluk

27:11 «Zərah» — yaki «Zarhi».

27:13 «Zərah» — yaki «Zarhi».

27:28 «Xəfələh tüzlənglik» — ibraniy tilida «Xəfələh» — pəkət birlə tüzlənglikni kərsitidu, Yerusalemining janubiy tərəpigə jaylaxqan.

« Tarih-təzkirə «1» »

Sitray; jilojilardiki kala padilirini baxkuroquqi Adlayning oqli Xafat; ³⁰ tēgilərni baxkuroquqi Ismaillardin Obil; exəklərni baxkuroquqi Mironotluk Yəhdiya; ³¹ koy padilirini baxkuroquqi Hagarlik Yaziz idi. Bularning həmmisi Dawut padixahning mal-mülkini baxkuroquqi əməldarlar idi.

Dawutning muhim əməldarliri

³² Dawutning taoqisi Yonatan məslihətqi bolup, danixmən həm Təwrat həttatqisi idi; Həkmənin oqli Yəhiyə padixahning oqullirinin ustazi idi. ³³ Ahiətəlmə padixahning məslihətqisi idi; Arklik Huxay padixahning jan dosti idi. ³⁴ Ahiətəldin keyin Binayaning oqli Yəhoyada bilən Abiyatar uning ornioqa məslihətqi boldi; Yoab padixahning qoxun sərdari idi.

Dawut muqəddəs ey selix arzusini jakarlaydu

28 ¹ Dawut Israildiki barlik əməldarlarni, hər kəysi kəbilə baxlikliri, nəwətləxip padixahning hizmitini kilidioqan qoxun bexi, mingbexi, yüzbexi, padixah və xahzadilərnin barlik mal-mülük, qarwa mallirini baxkuridioqan əməldarlarni, xuningdək məhrəm-oqojidarlar, palwanlar və barlik batur jəngqilərnə Yerusalemoqa qakirtip kəldi.

² Padixah Dawut ornidin turup mundaq dedi:

— I buradərlirim və həlkim, gəpimə kulak selinglar: Kənglümdə Pərwədigarning əhdə sanduqi üçün bir aramgah, Huda yimizin təhtipərisi bolidioqan bir ey selix arzuyum bar idi həmdə uni selixka təyyarlikmə kərüp koyojanidim. ³ Ləkin Huda manga: «Sən Mənin namimoqa atəp ey salsang bolmaydu, qünki Sən jəngqi, adəm əltürüp qan təkkənsən» dedi.

⁴ Israilning Hudasi boləqan Pərwədigar atamning pütün jəmətidin mənə əbədil'əbəd Israiləqa padixah boluxka tallidi; qünki U Yəhudani yolbaxqi boluxka tallioqan; U Yəhuda jəməti iqidə atamning jəmətinə tallioqan, atamning oqulliri iqidə məndin razi bolup, mənə pütün Israiləqa padixah kilip tikligən; ⁵ mənə oqullirim iqidin (Pərwədigar dərəkə manga kəp oqlu atə kiləqan) U yənə oqlum Sulaymənə Pərwədigarning padixahlikining təhtigə olturup, Israiləqa həkümran boluxka tallidi.

⁶ U manga: «Sənin oqlung Sulayman bolsa Mənin əyüm və həylilirimni saləquqi bolidu; qünki Mən uni Əzümgə oqlu boluxka tallidim, Mənmə uningə atə bolimən. ⁷ U Mənin əmr-bəlgilimilirmə bəgündikə qing turup riayə kilidioqan bolsa, uning padixahlikini mənggü mustəhkəm kilimən» dəgənidi.

⁸ Xunga bəgün Pərwədigarning jamaiti pütkül Israil həlkining, xundakla Huda yimizin aldida xuni eytimən: — Bu yahxi yurtka igidarqilik kilix üçün və kəlgüsində balileringlarəqa mənggülik miras kilip kaldurux üçün, silər Huda yinglar Pərwədigarning barlik əmlirini izdəp tutunglar.

⁹ — I, sən oqlum Sulayman, atəngning Hudasi boləqan Pərwədigarini bil, sap dil və pidakarlik bilən Uning hizmitidə boləqin. Qünki Pərwədigar jimi adəmnin kənglinə kəzitip turidu, barlik oy-niyətlirini pərk etidu. Sən uni izdisəng, U Əzini sanga tapkuzidu; Uningdin tenip kətsəng, sənə mənggü üzüp taxlaydu. ¹⁰ Əmdə sən kəngül koyəqin, Pərwədigar muqəddəshana kilix üçün bir əyni selixka sənə tallidi; batur bol, uni adə kill».

Dawut muqəddəshanining layihisi toqrisida Sulaymanəqa kərsitidu

¹¹ Dawut muqəddəsgahning dəhlizi, haniliri, həziniliri, balihaniliri, iqi əyliri və kafarət təhtidiki əyining layihisining həmmisini oqli Sulaymanəqa tapxurdi; ¹² Hudaning Rohidin

27:32 «Təwrat həttatqisi» — yəki «Təwratxunas» yəki «katip».

28:1 «məhrəm-oqojidarlar» — yəki «məhrəm-aqwatlar».

28:11 «kafarət təhti» — yəki «rəhim təhti», «rəhimgah». «Mis.» 25:17-22ni kərüng.

«kafarət təhtidiki əyi» —

tapxuruwalojini boyıqə u Pərwərdigarning öyining həyliliri, tət ətrapidiki kiqik öylər, muqəddəshanidiki həzinlər, muqəddəs dəp beoixlanojan buyumlar qoyulidiojan həzinilərnin layihilirini qaldurmay uningəja kərsətti.¹³ Yənə kahinlar bilən Lawiylarning guruppilini, Pərwərdigarning öyidiki hərhil wəzipilər, xuningdək Pərwərdigarning öyigə ehtiyajlik barliq əswablar toqrisidiki bəlgilimilərnə kərsətti; ¹⁴ wə hərhil ixlarəja kerəklik altun əswablarni yasitixka ketidiojan altun, hərhil ixlarəja kerəklik kümüx əswablarni yasitixka ketidiojan kümüx, ¹⁵ altun qiraədanlarəja, ularəja təwə altun qiraəqlarəja, yəni hərbir qiraədan wə qiraəqlarəja ketidiojan altun; kümüx qiraədanlarəja, yəni hərbir qiraədan wə xuningəja təwə qiraəqlar üqün ketidiojan kümüxni tapxurup bərdi. U hərbir qiraədanəja ixlitix ornioja qarap kerəklikini bərdi; ¹⁶ nan tizidiojan altun xirələrnə yasitixka, yəni hərbir xirə üqün kerəklik altun bərdi; kümüx xirələrnə yasitixka kerəklik kümüx bərdi; ¹⁷ wilka-ilməklər, təhsə-piyalə wə qөгүнlərnə yasaxka, altun qinilər, yəni hərhil qinini yasaxka kerəklik boləjan sap altun bərdi; kümüx qinilərnə yasaxka, yəni hərbir qinə üqün kerəklik kümüx bərdi; ¹⁸ huxbuygah yasaxka kerəklik esil altun bərdi. U yənə qanatlırini kerip Pərwərdigarning əhdə sanduqini yepip turidiojan altun kerublar qaraydiojan kafarət təhtining nushisini tapxurup bərdi.¹⁹ «Bularning həmmisi, Pərwərdigar Öz qolını üstümgə qoyəjanda manga kərsətkən barliq nusha-əndizilər boləjaqka, mən yezip qoydum» dedi Dawut.

Dawut Sulaymanəja dawamlıq nəsihət kılıdu

²⁰ Dawut yənə oqlı Sulaymanəja: «Sən batur wə jasarətlik bol, buni ada qil; qorkma, alaəzadimu bolup kətmə; qünki Pərwərdigar Huda, mening Hudayim sening bilən billə bolıdu; taki Pərwərdigarning öyidiki keyinki ibadət hizmiti üqün təyyarlıq ixliri tügigəngə qadə U səndin heq ayrılmaydu yaki taxlapmu qoymaydu. ²¹ Qara, Hudaning öyidiki barliq hizmitini bejiridiojan kahinlar wə Lawiylarning guruppiliri təyyar turidu; sening yeningda hərhil hünərgə usta, hərbir hizmatkə təyyar turəjan hünərwənlərmu razilik bilən turidu; uning üstigə əməldarlar wə barliq həlk sening əmringni kütidu» dedi.

Dawut wə halayiqning Hudaning öyi üqün beoixliəjanlırı

29¹ Dawut pütkül jamaətkə söz kılıp mundaq dedi: — Huda Əzi talliojan oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət, halas, bu kurulus bolsa tolimu qong; qünki bu muqəddəs orda insan üqün əməs, bəlkə Pərwərdigar Huda üqün yasılıdu. ² Mən Hudayimning öyi üqün pütün küqümni qikirip, altun bilən yasılıdiojanlırioja altun, kümüx bilən yasılıdiojanlırioja kümüx, mis bilən yasılıdiojanlırioja mis, təmür bilən yasılıdiojanlırioja təmür, yəjaq bilən yasılıdiojanlırioja yəjaq təyyarlap qoydum; yənə aq həqıq, kəzlük yəkut, rənglik tax wə hərhil esil taxlarni, yənə nahayiti kəp mərmərnə yiojip qoydum. ³ Mən Hudayimning öyidin səyünidiojanlıqim üqün Hudayimning öyini selixka təyyarlıojan barliq nərsilərdin baxka, özümning təəlluəatidin altun-kümüxlərnə Hudayimning öyigə atidim; ⁴ yəni öyning tamlirini qaplıx üqün Ofir altunidin üq ming talant, sap kümüxtin

ibadathanining əng iqliridiki öy bolup, yənə «əng muqəddəs jay» dəp atilidu.

28:12 «Hudaning Rohidin tapxuruwalojini boyıqə...» — ibraniy tilida «Rohtın tapxuruwalojini boyıqə...». Bizningə «Roh» muxu yərdə qokum Hudaning Rohini kərsitidu. Demək, muqəddəsəhning barliq nushiliri wə ixliri Hudaning kərsətmiliri bilən boldi.

28:18 «...huxbuygah yasaxka kerəklik esil altun bərdi» — bu 14-18-ayətlərdiki «bərdi... bərdi... bərdi» toqırluluk; Dawut padıxah Sulaymanəja (1) hərbir nərsə üqün qanqilik altun-kümüx kerək boləjanlıqini kərsətti; (2) əməliyəttə qanqilik kerək bolsa xuni bərdi, dəgən mənədə. Bizningə ikkinqi wariyant toqıridur. 29:2ni kəring. «kafarət təhti» — baxka birhil tərijimisi «harwa». Ləkin muxu yərdə qokum əng muqəddəs jaydiki rəhimgah (kafarət təhti)ni kərsitidu.

29:2 «kəzlük yəkut» — yaki «sürmə».

« Tarih-təzkirə «1» »

yəttə ming talant təkdım kıldım;⁵ altundın yasilidiqanliriqə altun, kümüxtin yasilidiqanliriqə kümüx wə hünər wənlərning qoli bilən hərhil yasilidiqanliriqə kerək boləqinini təkdım kıldım. Bügün yənə kimlərning Pərwərdigarqə birnemə atiqusi bar?».

⁶ Xuning bilən İsrail kəbililiridiki hər kəysi jəmət baxliri, kəbilə baxlikliri, mingbexi, yüz bexi wə padixahning ixliriqə məs'ul boləqan oqoidarlarmu beoqixlaxkə kirixti. ⁷ Ular Hudaning əyidiki ibadət hizmətləri üçün bəx ming talant altun wə on ming darik altun, on ming talant kümüx, on səkkiz ming talant mis wə biryüz ming talant təmür təkdım kildi. ⁸ Yəquti barlar yəqutni Pərwərdigarning əyining həzinsisə, yəni Gərxoniy Yəhiyəlning qolıqə tapxurdi. ⁹ Halayik kixilərnin mundək öz ihtiyarlikı bilən təkdım qıləqanlikliridin huxal bolup ketixti; qünki ular qın kəlbidin Pərwərdigarqə təkdım kılıxkanidi. Dawutmu alamət hux boldi.

Dawut Pərwərdigarqə həmdusana oquydu

¹⁰ Xunga Dawut pütkül jamaət aldida Pərwərdigarqə təxəkkür-mədhijə eytip mundək dedi: — «Ağ Pərwərdigar, bowimiz İsrailning Hudasi, Sən əbədil'əbədgigə həmdusanaqə layiksən.

¹¹ İ Pərwərdigar, uluqluk, küq-kudrət, xan-xərəp, xanu-xəwkət wə həywət Sanga mənəsupur; asmandiki wə yərdiki bar-yokı Seningkidur; i Pərwərdigar, padixahlik Seningkidur, həmmidin üstün boləqan idarə qıləqisən. ¹² Dələt bilən izzət Seningdinla kelidu, Sən həmmigə həkəmdarsən. Küq bilən kudrət Sening qolungda; hər kimni uluq wə kudrətlik kılıx pəkət qolungdındur. ¹³ Əmdi, ağ Hodayimiz, biz Sanga təxəkkür oquymiz, xan-xərəplik naminqə mədhijə oquymiz!

¹⁴ Mana muxundək əzlükümüzdin təkdım kılalaydiqan boləqan mən kim idim, həlkim nemə idi? Qünki barlik nərsə Səndin kelidu, biz pəkət Öz qolungdin kəlginidin Özünggə qayturduq, halas!

¹⁵ Biz Sening aldingda yəqə yurtluqlar, barlik ata-bowilirimizqə ohxax musapirmiz, halas; yər yüzidiki künlirimiz goya bir sayə, ümidsiz ətküzüldü. ¹⁶ İ Hodayimiz Pərwərdigar, biz Sening naminqəqə atəp əy selixkə təyyarlap yiqəkan bu baylik dınyaning həmmisi Sening qolungdin kəlgən, əsli Seningkidur. ¹⁷ İ Hodayim, xuni bilimənkı, Sən insanning kəlbini sinap, durusluqtin hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularnı ihtiyarən təkdım kıldım; wə bu yərdə hazır turoqan həlqıngningmu Sanga təkdım qıləqinini huxal-huramlik bilən kərdüm. ¹⁸ İ Pərwərdigar, ata-bowilirimiz boləqan İbrahım, İshak wə İsrailning Hudasi, Öz həlqıngning kənglidiki bundək oy-niyətni mənggü mustəhkəm qıləqaysən, kənglini Özünggə tartkuzəqaysən! ¹⁹ Oqlum Sulaymanqə Sening əmrliring, agah-guwahlikliring wə bəlgilimiliringni tutup, həmmini ada kılıp, mən hazırlap qoyəqanlirimni ixlitip ordini yasaxkə durus bir kəlb bərgəysən».

Jamaət Pərwərdigarqə ibadət kılıdu

²⁰ Dawut pütün jamaətkə: «Silər Hudayinglar boləqan Pərwərdigarqə təxəkkür-həmdusana oqup mədhijilənglar!» dewidi, pütün jamaət ata-bowilirining Hudasi boləqan Pərwərdigarqə təxəkkür-mədhijə oqup səjdə kildi; ular Pərwərdigar həm padixah aldida bax urdi.

²¹ Ətisi ular Pərwərdigarqə atəp qurbanliklar wə keydürmə qurbanliklarnı kəltürdi; xu küni ular ming buka, ming qoqkar, ming qozini xarab hədiyələri bilən qoxup təkdım kildi, xundakla yənə pütün İsrail üçün nuroqun qurbanliklarnı təkdım kildi..

29:4 «Ofir» — altun qikidiqan danglik jay. «talant» — bir talant 30.6 kilogram boluxı mumkin; xunga 3000 talant altun 101 tonna bolidu, 7000 talant kümüx 235 tonna boluxı mumkin.

29:7 «talant ... darik...» — bir talant 30.6 kilogram boluxı mumkin; bir darik bəlkim 8-9 gram idi. Xundək boləqanda, altundın 168 tonna həm 80-90 kilogram, kümüxtin 336 tonna, mistin 606 tonna, təmürdin 3365 tonna təkdım kildi.

29:15 «yər yüzidiki künlirimiz goya bir sayə, ümidsiz ətküzüldü» — «ümidsiz ətküzüldü» bəlkim bu dunyaqə boləqan ümidsizlikni bildüridu.

29:21 «ular Pərwərdigarqə atəp qurbanliklar ... kəltürdi;» — muxu yərdə «qurbanliklar» bəlkim «inakilik qurbanlikliri»ni kərstidu; həm sunəqıning əzi, həmrəhliri həm kahınlarmu uningdin bir qismini yeyələytti.

Həlkə Sulaymanni təhtkə olturoquzup padixah qildu

²² Ular xu küni Pərwərdigarning aldida alamət huxal bolup oqizalandi. Ular Dawutning oqlı Sulaymanni ikkinqi qetim padixah tikləx murasimi etküzdı; uni Pərwərdigarning aldida xah boluxqa, Zadokni kahin boluxqa məsih qildi..

²³ Xuningdin keyin Sulayman Pərwərdigarğa təwə təhtkə olturup, atisi Dawutning ornioğa padixah boldi wə intayin rawaj tapti; pütkül Israil həlqi uningğa itaət qildi. ²⁴ Barlıq əməldarlar, palwanlar wə xundakla padixah Dawutning oqullirining həmmisi Sulaymanğa bekinip boysundi. ²⁵ Pərwərdigar Sulaymanni Israil həlqi aldida nəhayiti uluq qildi; U uningğa ata qiloğan xahənə həywət xundak yukiriki, uningdin ilgiri etkən hərəkəndə Israil padixahlirida həq bolup bakқан əməs.

Dawut aləmdin etidu

²⁶ Yəssəning oqlı Dawut pütün Israilğa xundak padixah bolqanidi. ²⁷ Uning Israilğa həkümranlıq qiloğan waqti jəmiy kirik yil boldi; u Həbronda yəttə yil, Yerusalemda ottuz üq yil səltənət qildi. ²⁸ U uzun əmür, dölət-baylıq wə izzət-hərmət kərüp, heli kəp yaxap, aləmdin etti; ornioğa uning oqlı Sulayman padixah boldi. ²⁹ Padixah Dawutning barlıq ixliri, baxtin ahiriqıqə mana aldin kərgüqi Samuilning hatiriliri, Natan pəyoğəmbərnin hatiriliri wə aldin kərgüqi Gadning hatiriliridə pütülgəndur. ³⁰ Uning səltəniti, kərsətkən küq-quwwiti, xundakla uning, Israil wə hərqaysi dölət-məmlikətlərnin bexidin etkən wəqələrmu xu hatirilərdə pütülgəndur.

29:22 «Ular ... oqizalandi» — ıbraniy tilida «yəp-iqti». «ikkinqi qetim padixah tikləx» — birinqi qetim 23:1də hatirilinidu.